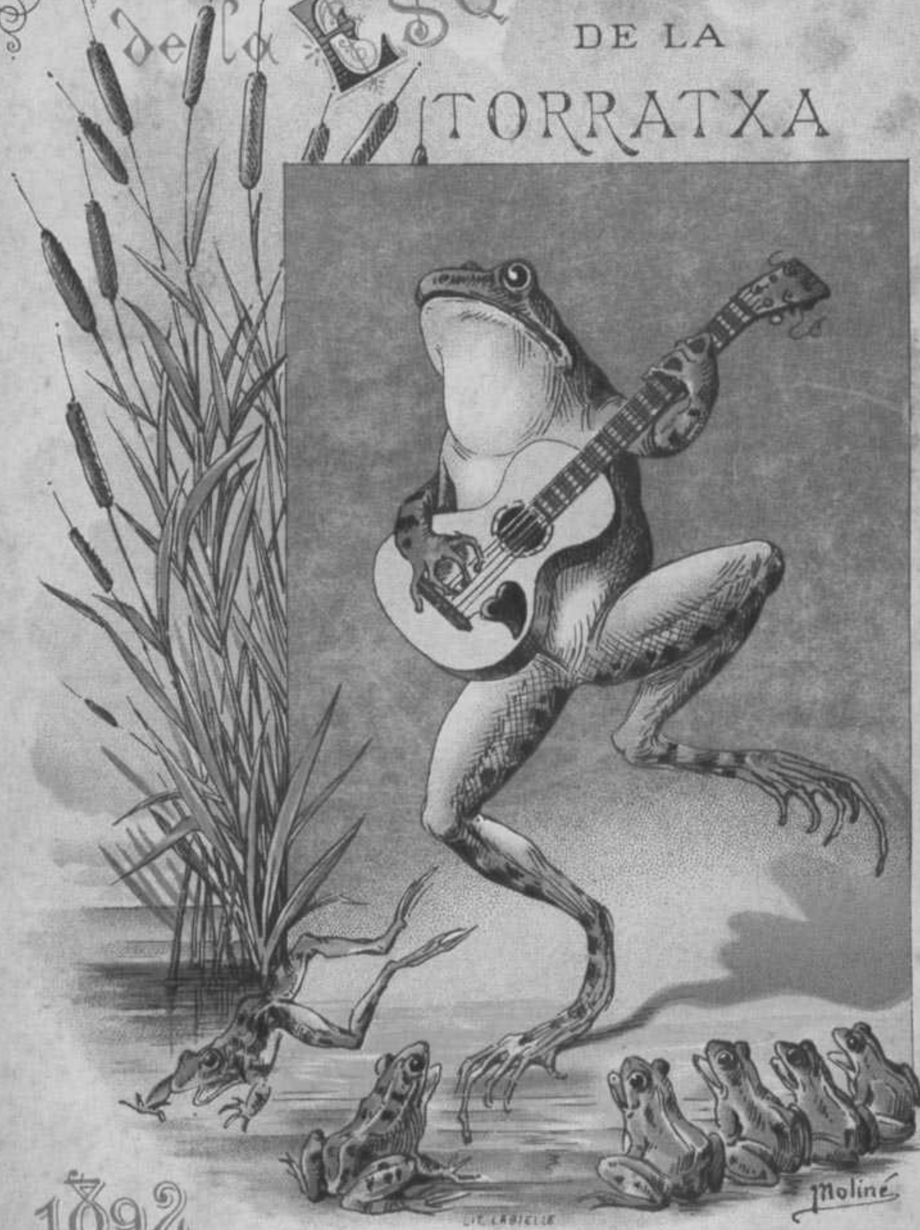
Almanach de la Esquella de la Torratxa

1892

Preu 1 pesseta

LLIBRERÍA ESPANYOLA DE LOPEZ, Editor

B. L. M.
Al distingit escriptor
D. E. Soler de las Casas
Son afm
L'editor

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERA L' ANY 1892.

ALMANACH
DE
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA
PERA
L' ANY 1892

QUART DE SA PUBLICACIÓ

Redactat pèls primers escriptors de Catalunya en número de mes de 130 firmas.

Ilustrat per 62 artistas, los mes notables de Catalunya y de fora, ab 255 grabats.

BARCELONA
LOPEZ, EDITOR, LLIBRERÍA ESPANYOLA
RAMBLA DEL MITJ, NÚMERO 20
1891.

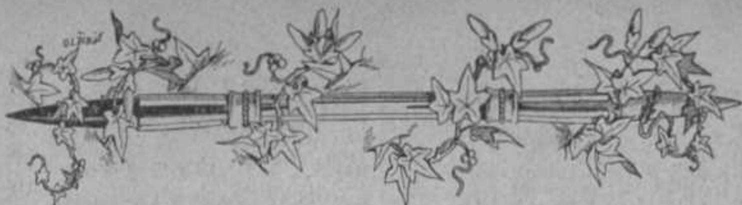
Barcelona: Tipolitografía de Lluís Tasso, Arch del Teatro, núms. 21 y 23.

TAULA ALFABÉTICA PER AUTORS

TEXT.

ILUSTRACIÓ.

JANER

TÈ 31 DIAS

1 Dilv. ✠ **La Circumcisió de N. S. Jesucrist**, sant Concordi mr., y Sta. Eufrosina vg.
2 Dis. S. Macari abat y s. Espiridió b. y cf.
3 Dium. S. Daniel mr. y sta. Genoveva vg
4 Dill. S. Tito b. y cf. y sta. Dafrosa mr.
5 Dim. S. Telesforo p. mr. y sta. Emiliana vg.

Quart creixent á las 9 h. 36 minuts de la nit.

6 Dimec. ✠ **La Epifanía ó la Adoració dels tres sants reys, Gaspar, Baltasar y Melcior.**
7 Dij. S Ramon de Penyafort cf. y s. Juliá mr.
8 Div. S. Teófilo diaca y s. Eladi mr.
9 Dis. S. Juliá mr. y sa esposa sta. Basilisa vg.
10 Dium. S Nicanor diaca mr. y s. Gonzalo de Amarante cf.
11 Dill. S. Higini p. y mr y sta. Honorata vg.
12 Dim. S. Arcadi y s. Aelredo ó Alfredo abat del Cister.
13 Dimec. S. Gumersindo cf. y sta. Gláfira vg.

Lluna plena á las 4 h. 32 minuts de la tarde.

14 Dij. S. Hilari b. y dr. y sta. Macrina.
15 Div. S. Pau primer ermitá y s. Mauro ab.
16 Dis. S. Fulgenci b. dr. y s. Marcelo p. mr.
17 Dium. **Lo Dolcíssim nom de Jesús**, S. Antoni ab. y sta. Rosalina cartuixana.
18 Dill. La Cátedra de san Pere en Roma y santa Prisca vg. y mr.
19 Dim. S Canut rey mr. y stas. Pia y Germana mártirs.
20 Dimec. S. Fabiá p. y s. Sebastiá mrs.
21 Dij. S. Fructuós b. y mr. y sta. Ignés vg. mr.

Quart menguant á las 8 h. 39 minuts de la nit.

22 Div. S. Vicens espanyol y s. Anastasi mrs.
23 Dis. S. Ildefonso arquebisbe de Toledo y sta. Emerenciana vg. y mr.
24 Dium. S. Timoteo b. y s. Tirso mrs.
25 Dill. La Conv. de s Pau ap., s. Projecte b. y mr., patró de Palau Tordera, y sta. Elvira vg. y mr.
26 Dim. S. Policarpo b. y mr., y sta. Paula viuda.
27 Dimec. S. Joan Crisóstomo b. y dr. y s. Emeri, abat.
28 Dij. S. Juliá de Cuenca y s. Cirilo bb. y cfs.

Lluna nova á las 5 h. 36 minuts de la tarde.

29 Div. S. Francisco de Sales dr., y s. Valeri, bisbe.
30 Dis. Stas. Martina vg. mr. y Aldegundis vg.
31 Dium. S. Pere Nolasco cf. y fdr.

FEBRER

TÈ 29 DIAS

1 Dill. S. Ignasi y s. Cecili bisbes y mrs.
2 Dim. **La Purificació de N.ª S.ª** y s. Corneli centurió b. y cf.
3 Dimec. S. Blay bisbe y mr., lo beato Nicolau de Longobardo y s. Oscari cf.
4 Dij. S. Andreu Corsino y s. Rembert bb. y cfs.

☽ *Quart creixent á las 10 h. 10 minuts del matí.*

5 Div. Los Sants mártirs del Japón y stas. Agata y Calamanda vgs y mrs.
6 Dis. Sta. Dorotea y sta. Revocata mrs.
7 Dium. S Romualdo ab y s. Ricardo rey.
8 Dill. S. Joan de Mata fdr.
9 Dim. Sta. Apolonia vg. y mr. y s. Jocundo mr.
10 Dimec. Sta Escolástica vg., s. Guillem duch de Aquitania ermitá.
11 Dij. Los set servents de María fundadors.
12 Div. Sta. Eulari a vg. y mr.

Lluna plena á las 11 h. 42 minuts del matí.

13 Dis. S. Benigne mr., s. Fulcran y sta. Catarina de Rizzis vg.
14 Dium. S. Valentí pbre. y mr. y lo beato Joan Baptista de la Concepció fdr.
15 Dill. Sts. Faustino pbre. y Jovita diaca, mrs.
16 Dim. S. Onésim b., s. Juliá y s. Honest mrs.
17 Dimec. S. Policroni b. y s. Rómulo mrs.
18 Dij. S. Simeó b. y mr. y la beata Cristiana vg.
19 Div. S. Mansuet b. y s Alvaro cfs.
20 Dis. S. Sadot b. y s. Nemesi mrs.

☾ *Quart menguant á las 11 h. 52 minuts del matí.*

21 Dium. Sts. Vérulo y Secundí mrs.
22 Dill. La Cát. de S Pere en Antioquía.
23 Dim. S Pere Damiá b. dr. y sta. Margarida de Cortona.
24 Dimec. S Modest b. y cf. y sta Primitiva mr.
25 Dij. S. Matías ap. y s. Tarasi b. y 'l beato Sebastiá de Aparici.
26 Div. Ntra. Sra. de Guadalupe de Méjich.
27 Dis. S. Leandro arq. de Sev.ª dr. y s. Baldomero cfs.

● *Lluna nova á las 3 h. 31 minuts del matí.*

28 Dium. S. Macari y comps. mrs. y s. Romá ab.
29 Dill. S. Rufino mr. y s. Just espanyol mr.

MARS

TÈ 31 DIAS

1 Dim. S. Rossendo b. y cf. y sta. Eudoxia mr.
2 Dimec. S. Simplici p. y cf.
3 Dij. Sts. Hemeteri, Celedoni y Medi mrs.
4 Div. S. Casimir rey y s. Lluci papa y mr.
5 Dis. Lo bto. Nicolau Factor y s. Gerásim cf.
6 Dium. S. Olaguer arqueb., b. de Barcelona.

Quart creixent á la 1 h. 34 minuts de la matinada.

7 Dill. S. Tomás de Aquino dr. y sta. Perpétua.
8 Dim. S. Joan de Déu fdr. y sta. Erenia mr.
9 Dimec. S. Paciá b. de Barcelona y sta. Francisca viuda romana.
10 Dij. S. Melitó y 39 comps. mrs.
11 Div. S Constantí cf. y sta. Aurea vg.
12 Dis. S. Gregori lo Magno p
13 Dium. Sts. Ramiro y Rodrigo mrs.
14 Dill. Stas. Florentina vg. y Matilde reyna.

Lluna plena á la 5 h. 53 minuts del matí.

15 Dim Sta Madrona vg. y mr., y s. Ramón ab.
16 Dimec. S. Heribert b. y s. Abraham solit.
17 Dij. S Patrici b. y s. Joseph de Arimatea cfs.
18 Div. Arc. S. Gabriel y lo bto. Salvador de Horta.
19 Dis. ✠ **S. Joseph** espós de Nostra Senyora y sta. Quintila mr.
20 Dium. S. Aniceto b. y sta. Fotina la Samaritana. - **Primavera.**
21 Dill S. Benet ab. y fr.

Quart menguant á las 10 h. 28 minuts de la nit.

22 Dim S. Deogracias b. y sta. Catarina de Génova vda.
23 Dimec. Lo bto. Joseph Oriol cf. y s. Victoria mr.
24 Dij. S. Timolau y Pausides mr.
25 Div. ✠ **La Anunciació de Ntra. Sra.** y s. Dimas lo bon lladre.
26 Dis. S. Brauli b. y sta. Máxima mr.
27 Dium. Sta. Lidia ab son espós y fills mrs.
28 Dill. s. Sixto III p. y cf.

Lluna nova á la 1 h. 3 minuts de la tarde.

29 Dim. S. Eustasi ab. y san Bertoldo cf.
30 Dimec. S Joan Climach ab.
31 Dij. Sta. Balbina vg. y mr. y s. Amadeo.

ABRIL

TÈ 30 DIAS

1 Div. Sta. Teodora mr. y s. Venanci b. y mr.
2 Dis. S. Francisco de Paula fdr. y santa María Egipciaca penitenta.
3 Dium S. Benet de Palermo cf.
4 Dill S. Isidoro arq. de Sevilla.

☽ *Quart creixent á las 6 h. 45 minuts de la tarde*

5 Dim. S. Vicens Ferrer cf. y sta. Emilia vg.
6 Dimec S. Celestí p. y s. Celso b.
7 Dij. S. Epifani b y mr. y s. Ciriach mr.
8 Div. Los Dolors de Ntra. Sra., S. Albert Magno b. y cf. y s. Dionis b.
9 Dis. Sta. María Cleofé y sta. Casilda vg.
10 Dium **de Rams.** S. Ezequiel profeta.
11 Dill. S. Lleó lo Magno papa y dr.
12 Dim. S. Juli p. y s. Victor mr.

Lluna plena á las 10 h. de la nit.

13 Dimec. S. Hermenegildo rey mr.
14 Dij. S. Pere González vulgo Telm y sta. Domnina vg. y mártir.
15 Div. Stas. Basilisa y Anastasia mrs.
16 Dis. S Toribi b. cf. y sta. Engracia vg. y mr.
17 Dium. **Pasqua de Resurrecció.** S. Anicet p. y mr. y la bta. Mariana de Jesús vg.
18 Dill. S. Eleuteri b. y sa mare sta. Antía mrs.
19 Dim. S. Hermógenes y s. Vicens mrs.
20 Dimec. Sta Ignés de Monte Pulciano vg.

☾ *Quart menguant á las 5 h. 56 minuts de la matinada.*

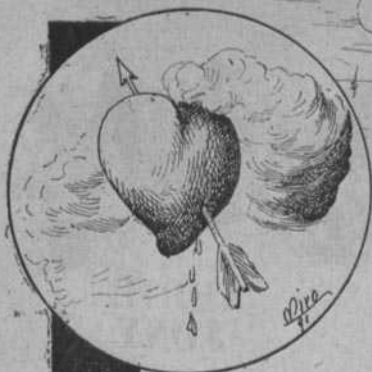
21 Dij. S. Anselm b. y dr.
22 Div. Sts. Sotero y Cayo pp. y mrs.
23 Dis. S. Jordí mr. patró del principat de Catalunya.
24 Dium. Stas. Bona y Doda vgs.
25 Dill. S. March evang. y sta. Franca vg.
26 Dim. Sts. Cleto y Marcelino p. y mrs.

TAURO

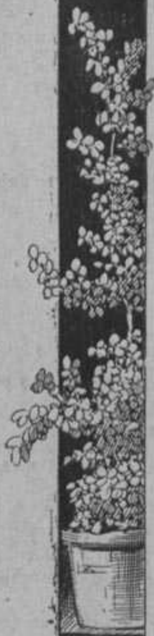
● *Lluna nova á las 10 h. 51 minuts de la nit.*

27 Dimec. S. Pere Armengol mártir y s. Anastasi p.
28 Dij. S. Prudenci b. y s. Vidal mr.
29 Div. S. Pere de Verona mártir y s. Robert abat de Cister.
30 Dis. Santa Catarina de Sena vg., s. Pelegrí cf. y santa Sofía vg. y mr.

MAIG

TÈ 31 DIAS

1 Dium NTRA. SRA. DE MONTSERRAT (patrona de totas las diócessis de Catalunya).—S. Felip y s. Jaume apóstols.
2 Dill. S. Atanasi b. y dr. y sta. Zoé mr.
3 Dim. La Invenció de la Sta. Creu y s. Alexandro b. y mártir.
4 Dimec. Sta. Mónica vda. y s. Florian mr.

Quart creixent á las 12 h. 42 minuts de la tarde.

5 Dij. La Conversió de s. Agustí y s. Pio V p.
6 Div. S. JOAN ANTE-PORTAM-LATINAM.
7 Dis. S. Estanislao b. y mr. y Eovaldo mr.
8 Dium. Lo Patrocini de s. Joseph y la Aparició de s. Miquel arcángel.
9 Dill. S. Gregori Nazianzeno b. y dr. y s. Gregori card.
10 Dim. S. Antoni arquebisbe de Florencia.
11 Dimec. Sts Pons, Eudal, Eveli y Anastasi mrs.
12 Dij. S. Domingo de la Calzada cf.

Lluna plena á las 11 h. 26 minuts del matí.

13 Div. S. Pere Regalat cf. y s. Mus pbre. mr.
14 Dis. S. Bonifaci mr. y sta. Corona mr.
15 Dium. S. Isidro Llauradó cf., patró de Madrit y del Institut Agrícola Catalá.
16 Dill. S. Joan Nepomuceno mr. y s. Ubald b.
17 Dim. S. Pascual Baylon cf.
18 Dimec. S. Félix de Cantalici cf. y sta. Claudia mr.
19 Dij S. Pere Celesti p. y s. Ivo advocat.

Quart menguant á las 11 h. 9 minuts del matí.

20 Div. S. Bernardí de Sena cf. y s. Baldiri mr.
21 Dis. S. Secundi mr. y sta. Aglae.
22 Dium. Stas. Rita de Cassia vda., Quiteria y Julia vgs. y mártirs.
23 Dill. La Aparició de s. Jaume apóstol.
24 Dim. Stas. Afra, Susana, Marciana y Paladia mrs.
25 Dimec. S. Gregori VII p. y sta. Magdalena de Pazzis.
26 Dij. ✠ **La Ascensió del Senyor.** y S. Felip Neri fr.

GEMINIS

Lluna nova á las 9 h. 29 minuts del matí.

27 Div. Lo venerable Beda pbre. y s. Joan p. y mr.
28 Dis. S. Just b. de Urgell y altre s. Just cf.
29 Dium. Sta. Teodosia mr.
30 Dill. S. Fernando rey d' Espanya y s. Félix I p.
31 Dim. Nostra Senyora Mare del Amor Hermós y santa Petronila vg.

JUNY

TÈ 30 DIAS

1 Dimec. S. Enecon ab. y Fortunat cfs.
2 Dij Sts. Marcelino, Pere, Erasme y Blandina, mrs.
3 Div. S. Isaac monjo y sta. Clotilde reyna.

☽ *Quart creixent á las 6 h. 28 minuts del matí.*

4 Dis. S. Francisco Caracciolo fr.
5 Dium. **Pasqua de Pentecostés.** S. Sanxo, stas. Valeria y Marcia mrs y s. Bonifaci b. y mr.
6 Dill. S. Nobert b. y cf. y stas. Cándida y Paulina.
7 Dim. S Sabiniá mr y s. Pere y cps. mrs.
8 Dimec. S. Salustiá cf. y sta Caliopa mr.
9 Dij. Sts. Primo y Feliciá mrs.
10 Div. Sta. Margarida reyna de Escocia y santa Oliva verge y mr.

○ *Lluna plena á las 10 h. 10 minuts de la nit.*

11 Dis. S. Bernabé apóstol.
12 Dium. **La Sma. Trinitat,** S. Joan de Sahagun cf. y san Onofre anacoreta.
13 Dill. S. Antoni de Padua cf.
14 Dim. S. Basili lo Magno b. y dr. y s. **Eliseo** prof.
15 Dimec. Sts. Vito, Modest y sta. Crescencia mrs.
16 Dij. ✠ **SS. Corpus Christi,** s. Quirse y Julita mrs. y sta. Llutgarda vg.
17 Div. Sts. Manel, Sabel é Ismael mrs.

☾ *Quart menguant á las 3 h. 40 minuts de la tarde.*

18 Dis. Sts March y Marceliá mrs. y sta. Paula. vg.
19 Dium Sta. Juliana de Falconeri vg. y sts. Gervasi y Protasi mrs.
20 Dill. S. Silveri papa y mr.
21 Dim. S Lluis Gonzaga cf. y s. Pallari b.—**Estiu.**
22 Dimec. S. Paulino b. y cf. y sta. Consorcia vg.
23 Dij. Sta. Agripina vg. y mr. y s Joan pbre. y mr.
24 Div **La Nativitat de S. Joan Baptista** y Lo Sagrat Cor de Jesús.

● *Lluna nova á las 9 h. 21 minuts de la nit.*

25 Dis. S. Guillem ab., s. Eloy b. y sta. Febronia vg. mr.
26 Dium. S. Joan y Pau ger. mrs. y s. Pelayo mr.
27 Dill. Sts. Zoylo mr. y Ladislao rey de Hungria.
28 Dim. S. Lleó II p. y cf.
29 Dimec. ✠ **S. Pere y s. Pau** ap.
30 Dij. La Conmemoració de s. Pau ap., sta. Emiliana mártir y s. Marsal b.

JULIOL

TÈ 31 DIAS

1 Div. S. Galo b. y sta. Leonor mr.
2 Dis. La Visitació de Nostra Senyora y sants Procés y Martiniá mrs.

Quart creixent á las 11 h. 19 minuts de la nit.

3 Dium. La Preciosíssima sanch de Nostre Senyor J. C., s. Trifó y companys mrs. y sta. Mustiola vg. y mr.
4 Dill. S. Laureano b. y mr. y lo bto. Gaspar de Bono cf.
5 Dim. S. Miquel dels Sants cf.
6 Dimec. S. Isaías profeta y s. Tranquilino mr.
7 Dij Sts. Fermí y Odon bb.
8 Div. Sta. Isabel vda. reyna de Portugal y s. Procopi mr.
9 Dis. S. Zenon y comp. mrs., sta. Anatolia vg. y mr.
10 Dium. La traslació 2.ª de sta. Eularia vg. y mr., s. Cristófol mr y los set germans mrs. y sta. Amalia mr.

Lluna plena á las 6 h. 42 minuts del matí.

11 Dill. S. Pío I p. y mr., s. Januari y s. Abundi pbre.
12 Dim. S. Joan Gualbert ab y sts. Félix y Nabor mrs.
13 Dimec. S. Anaclet p. y mr. y sta. Mirope mr.
14 Dij. S. Bonaventura card. bisbe y dr. y s. Optuciá b.
15 Div. S. Enrich emp., y s. Camilo de Lelis fr.
16 Dis. Ntra. Sra. del Carme y lo Triunfo de la Sta Creu.

Quart menguant á las 9 h. 7 minuts de la nit.

17 Dium. S. Aleix cf. y sta. Marcelina vg. y mr.
18 Dill. S Frederich y sta. Sinforosa y Marina mrs.
19 Dim. S. Vicens de Paul fdr. y stas. Justa y Rufina mrs.
20 Dimec. S Elías profeta y santas Margarida y Lliberata martirs.
21 Dij Sta. Práxedes vg y s. Daniel prof.
22 Div. Sta. María Magdalena penit.
23 Dis. S. Libori b. y stas. Erundina y Rómula vgs.
24 Dium. Sta. Cristina vg. y mr.

Lluna nova á las 10 h. 42 minuts del mat.

25 Dill. ✠ **S. Jaume apóstol, patró d' Espanya** y san Cugat mr.
26 Dim. Sta. Ana mare de Ntra. Sra.
27 Dimec. S. Pantaleó mr. y stas. Juliana y Semproniana vgs. y mrs., patronas de Mataró.
28 Dij. Sts. Nasari, Celso y Víctor mrs. y s. Innocenci p.
29 Div. Stas Marta y Beatris vgs. y mrs. y s. Félix p.
30 Dis. Sts. Abdon y Senen mrs. y sta. Donatila vg. y mr.
31 Dium. S. Ignasi de Loyola fdr.

AGOST

TE 31 DIAS

1 Dill. S. Pere ad-vincula, s. Feliu de Girona y stas. Fe, Esperansa y Caritat vgs. y mrs.

Quart creixent á las 2 h. 38 minuts de la tarde.

2 Dim. Ntra. Sra. dels Angels, s. Alfonso Maria de Ligor bisbe y fdr., y s. Esteve p. y mr.
3 Dimec. La Invenció del cos de s. Esteve protomártir.
4 Dij. S. Domingo de Gusman cf. y fdr. y s. Aristarch b.
5 Div. Ntra. Sra. de las Nèus.
6 Dis. La Transfiguració de N. S J. y los sts. Just y Pastor germans mrs.
7 Dium. S. Gayetá fdr. y s. Albert de Sicilia cf.
8 Dill. S. Ciriach, Largo y Esmaragdo mrs.

Lluna plena á las 2 h. 1 minut de la tarde.

9 Dim. S. Romá soldat y s. Rústich mr.
10 Dimec. S. Llorens diaca mr.
11 Dij. Sta. Filomena vg. y mr. y s. Tiburci mr.
12 Div. Sta. Clara vg. y fdra. y sta. Felicissima.
13 Dis. Sts. Hipólit y Casiá mrs. y sta. Elena vg. y mr.
14 Dium. S. Eusebi pbre. y s. Pau mr.
15 Dill. ✠ **La Asumpció de Ntra. Sra.** y s. Alipio b.

Quart menguant á las 4 h. 50 minuts del matí.

16 Dim. Sts. Roch y Jacinto cfs. y 'l beato Joan de Fló.
17 Dimec. S. Lliberat abat. s. Miró y sta. Marta mrs.
18 Dij. S. Agapito mr. y sta. Elena vda. emperatriu.
19 Div. S. Magí mr., s. Mariano cf. y s. Lluis b. y cf.
20 Dis. S. Bernat ab. y dr. y s. Filibert ab.
21 Dium. S. Joaquim, pare de Ntra. Sra., Sta. Joana Francisca Fremiot vda. y fdra.
22 Dill. Sts. Sinforiá, Fabriciá y Zótich mrs.
23 Dim. S. Felip Benici cf.

Lluna nova á la 1 h. 39 minuts de la matinada.

24 Dimec. S. Bartomeu apóstol y s. Patrici abat.
25 Dij. S. Lluis rey de Fransa y s. Genís d' Arlés.
26 Div. S. Ceferino p. mr. y s. Victor, pbre. mr.
27 Dis. S. Joseph de Calasanz fdr. y la Transverberació del cor de sta. Teresa de Jesús vg.
28 Dium. Lo Puríssim Cor de María y s. Agustí b. y dr.
29 Dill. La Degollació de S. Joan Baptista y sta. Sabina mr.
30 Dim. Sta. Rosa de Lima vg. y sts. Félix y Adaucto mrs.
31 Dimec. S. Ramon Nonat card. y cf.

Quart creixent á las 3 h. 57 minuts de la matinada.

SETEMBRE

TÈ 30 DIAS

1 Dij. Sts. Gil ab., Arturo mr. y Llop b. y sta. Anna prof.
2 Div. S. Antolí mr. y s. Esteve rey y cf.
3 Dis. S. Nonito b., s. Simeó Estilita y sta. Serapia vg.
4 Dium. Ntra. Sra. de la Consolació ó de la Corretja, Ntra. Sra de la Cinta en Tortosa, stas. Cándida, Rosa de Viterbo y Rosalía vgs.
5 Dill. S. Llorens Justiniá b. y sta. Obdulia vg.
6 Dim. S. Faust y s. Eugeni, mrs.

Lluna plena á las 9 h. 18 minuts de la nit.

7 Dimec Sta. Regina vg. y mr.
8 Dij. ✠ **La Nativitat de N.ª S.ª** y s. Adriá mr.
9 Div. S. Gorgoni mr. y 'l bto. Pere Claver cf.
10 Dis. S. Nicolau de Tolentino, cf., y s. Pere b.
11 Dium. **Lo Dols Nom de María,** y sts. Protó y Jacinto mrs.
12 Dill. S. Leonci y Teòdulo mrs. y s. Vicens abat.
13 Dim. Sts. Eulogi y Amat bb. y Felip mr.

Quart menguant á las 3 h. 49 minuts de la tarde.

14 Dimec. La Exaltació de la Santa Creu y s. General mártir.
15 Dij. S. Nicomedes pbre., s. Emila y sta. Melitina mrs.
16 Div. Sts. Corneli p. y Cipriá b. mrs.
17 Dis. La Impressió de las llagas de san Francesch de Assís.
18 Dium. Los Dolors gloriosos de N.ª S.ª, s. Tomás de Vilanova b. y s. Ferreol mr.
19 Dill. Sta. Constancia y s. Genaro b.
20 Dim. S. Eustaquí y comps. mrs.
21 Dimec. S. Mateu apóstol evang. y sta. Efigenia vg.

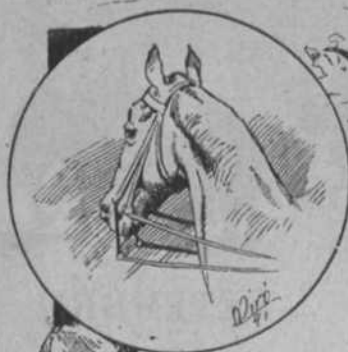
Lluna nova á las 6 h. de la tarde.

22 Dij. S. Maurici y comps. mrs.
23 Div. Sta. Tecla vg. y mr. y s. Lino p. y mr.—**Tardor.**
24 Dis. ✠ **Ntra. Sra. de las Mercés.**
25 Dium. Sta. María de Cervelló (vulgo del Socós).
26 Dill. S. Cipriá mr. y sta. Justina vg. y mr.
27 Dim. S. Cosme y Damiá germ. mrs. y s. Adolfo mr.
28 Dimec. S. Wenceslao rey y mr. y 'l bto. Simó de Rojas confessor.
29 Dij. La Dedicació de s. Miquel Arcángel.

Quart creixent á las 3 h. 5 minuts de la tarde.

30 Div. S. Geroni fr. y cf. y sta. Sofía vda.

OCTUBRE

TÈ 31 DIAS

1 Dis. Lo s. Angel Custodi del regne d' Espanya y sant Remigi b.
2 Dium. Ntra. Sra. del Rosari, los sts. Angels de la Guarda y s. Leodegari b. y mr.
3 Dill. S. Candi mr. y s. Grau ab.
4 Dim. S. Francesch d' Assis cf.
5 Dimec. S. Froilá b. y sant Plácit mr.
6 Dij. S. Bruno fdr. y s. Emilio mr.

Lluna plena á las 5 h. 41 minuts de la matinada.

7 Div. S. March p. y s. August cf.

8 Dis. Stas. Brigida vda. y fdra. y Reparada vg. y mr.
9 Dium. Ntra. Sra. del Remey, s. Dionís b. y mr. y santa Publia abadesa.
10 Dill. S. Francesch de Borja y s. Lluis Bertran cf.
11 Dim. S. Nicasi b. y mr. y sta. Plácida vg.
12 Dimec. Ntra. Sra. del Pilar de Saragossa y s. Serafi cf.
13 Dij. S. Eduardo rey y cf. y s. Grau ab.

Quart menguant á las 6 h. 35 minuts del matí.

14 Div. S. Calisto p. mr. y sta. Fortunata vg. y mr.
15 Dis. Sta. Teresa de Jesús vg. y fdra., compatrona de las Espanyas.
16 Dium. S. Galo ab. y la beata María de la Encarnació vg.
17 Dill. Sta. Eduvigis vda. duquesa de Polonia.
18 Dim. S. Lluch evangelista y sta. Trifonia mr.
19 Dimec. S. Pere de Alcántara cf.
20 Dij. S. Joan Canci cf. y sta. Irene vg. y mr.
21 Div. Sta. Ursula y 11,000 vgs. mrs.

Lluna nova á la 11 h. 4 minuts del matí.

22 Dis. Sta. María Salomé vda. y sta. Córdula.
23 Dium. S. Pere Pasqual b. y mr. y s. Joan Capistrá cf. y la Traslació primera de sta. Eularia.
24 Dill. S. Rafael Arcángel, s. Bernat Calvó b. y cf. y sant Martiriá b. y mr. patró de Banyolas.
25 Dim. S. Crispí y Crispiniá mrs. y sta. Daria mr.
26 Dimec. S. Evaristo p. y mr., sts. Llució y Marciá mártirs y sta. Engracia mr.
27 Dij. Sts. Vicens, Sabina y Cristeta, mrs. de Avila.
28 Div. S. Simó y s. Judas Tadeo apósts.

Quart creixent á las 12 h. 19 minuts de la nit.

29 Dis. S. Narcís b. y mr.
30 Dium. S. Claudio y s. Marcelo mrs. y s. Serapi b.
Dill. S. Quinti mr.

NOVEMBRE

TÈ 30 DIAS

1 Dim. ✠ **La festa de tots los Sants.**
2 Dimec. La Conmemoració dels fidels difunts, y santa Eustoquia vg. y mr.
3 Dij. Los innumerables mártirs de Saragossa y san Armengol b. y cf.
4 Div. S. Carlos Borromeo b., y sta. Modesta verge y s. Vidal mr.

Lluna plena á las 3 h. 57 minuts de la tarde.

5 Dis. S. Zacarias profeta y sta. Isabel pares de sant Joan Baptista.
6 Dium. S. Sever b. de Barcelona mr. y s. Lleonart abad.
7 Dill. S. Florenci b. y cf., sta. Corina mr. y s. Ernest ab.
8 Dim. Sts. Sever, Severiá, Carpóforo y Victori germans mártirs.
9 Dimec. S. Teodoro mr. y la dedicació de la Basílica del Salvador en Roma.
10 Dij. S. Andreu Avelino cf. y sta. Trifosa mr.
11 Div. S. Martí b. y cf. y s. Mena mr.

Quart menguant á las 12 h. 57 minuts de la nit.

12 Dis. S. Martí p. y mr. y s. Diego de Alcalá cf.
13 Dium. Lo Patrocini de Ntra. Sra., s. Estanislao de Koska y s. Homobono cfs.
14 Dill. S. Serapi mr. y s. Rufo primer b. de Tortosa.
15 Dim. S. Eugeni b. y mr. y s. Leopoldo emp. y cf.
16 Dimec. S. Rufino, Elpidi, Eustaqui y comps. mrs.
17 Dij. Sta. Gertrudis la Magna vg., y s. Gregorio Taumaturgo b.
18 Div. S. Máximo b. y s. Bárulas noy mr.
19 Dis. Sta. Isabel reyna d' Hungría vda.
20 Dium. S. Félix de Valois cf. y s. Agapito.

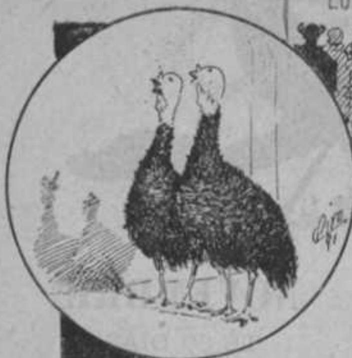
Lluna nova á las 3 h. 46 minuts de la matinada.

21 Dill. La Presentació de Ntra. Sra en lo temple y san Rufo y s. Esteve mrs.
22 Dim. Sta. Cecilia vg. y mr.
23 Dimec. S. Climent p. y mr. y sta. Felicitas mr.
24 Dij. S. Joan de la Creu fdr. y sta. Flora vg. y mr.
25 Div. Sta. Catarina vg. y mr. y s. García ab.
26 Dis. Los desposoris de Ntra. Sra. y s. Conrat b.
27 Dium. Sts. Facundo y Primitiu mrs.

Quart creixent á las 8 h. 22 minuts del matí.

28 Dill. S. Gregori III p y cf. y s. Rufo y sa familia.
29 Dim. S. Sadurní b. y mr.
30 Dimec. S. Andreu apóstol.

DESEMBRE

TÈ 31 DIAS

1 Dij. S. Eloy b. y cf. y sta. Natalia mr.
2 Div. Stas. Bibiana, Adria, Paulina y Aurelia mrs.
3 Dis S. Francisco Xavier cf. y sta. Magina mr.
4 Dium. Sta. Bárbara vg. y mr. y s. Bernat b.

Lluna plena á las 4 h. 29 minuts de la matinada.

5 Dill. Sants Sabas abat y Dalmau bisbe y sta. Crispina mártir.
6 Dim. S. Nicolau de Bari arq. de Mira.
7 Dimec. S. Ambrós b. y dr.
8 Dij. ✠ **La Inmaculada Concepció de Ntra. Senyora** patrona d' Espanya y sas Indias.
9 Div. Sta. Leocadia vg. y mr.
10 Dis. Nostra Senyora de Loreto y sta. Eularia de Mérida verge y mr.
11 Dium. S. Damás p. espanyol.

Quart menguant á las 10 h. 3 minuts de la nit.

12 Dill. S. Sinesi lector y mr. y s. Donato mr.
13 Dim. Sta. Llusia vg. y mr.
14 Dimec. Sts. Nicasi y Pompeyo bb.
15 Dij. S. Eusebi b. y mr.
16 Div. Sta. Albina vg. y mr. y sta. Adelayda emp.
17 Dis. S. Llátzer b. y cf., s. Franch de Sena y sta. Bibina vg. y mr.
18 Dium. Ntra. Sra. de la Esperansa ó de la O.
19 Dill. S. Nemesi mr. y sta. Fausta vg. y mr.

Lluna nova á las 6 h. 58 minuts del matí.

20 Dim. S. Domingo de Silos ab.
21 Dimec. S. Tomás ap. y s. Severiá b. y cf.
22 Dij. Sts. Zenon, Demetri y Fluviá soldats mrs.—**Ivern.**
23 Div. Santa Victoria verge mr. y lo beato Nicolau Factor cf
24 Dis. S. Delfí b., sta. Tarsila vg. y s. Gregori pbre.
25 Dium. ✠ **La Nativitat de N. S. Jesucrist.**
26 Dill. S. Esteve protomártir.

Quart creixent á las 4 h. 14 minuts de la tarde.

27 Dim. S. Joan ap. y evang.
28 Dimec. Los sants Ignocents mrs.
29 Dij. S. Tomás arqueb. de Cantorbery mr.
30 Div. La Traslació de san Jaume apóstol y santa Anisia mr.
31 Dis. S. Silvestre p. y sta. Coloma vg y mr.

—Y donchs, avi, qué no m' entera de re-?. .
—Ay, noy, si havia de contartho tot no acabariam may més... Ja t' ho anirás trobant... Arregla't com pugas, que á mi 'l cotxe m' espera.

INTROITO.

Un any més... y ab aquest van quatre que 'l semanari LA ESQUELLA DE LA TORRATXA té la ditxa de poder obsequiar als sèus lectors, cada día més numerosos, ab lo present *Almanach*, pomell de flors literarias y artísticas cullidas al atzar en lo jardí dels ingenis catalans... y també de fora de Catalunya.

Bé podém donarnos lo gust de parlar d' ellas los habituals redactors del periódich, encomiant á cor obert la bellesa dels sèus matisos y la finura dels sèus perfúms, dat que la part més mínima, insignificant y poch valiosa qu' en la colecció figura pertany á la nostra migrada cullita. Lo que procedeix de fora es lo que val.

Y lo que val es lo que 'ns obliga principalment á regraciarho, com ho fém ab tota l' ánima, cumplint debers d' agrahiment.

***

Cada any, en vigilias d' empendre la publicació del *Almanach*, responen á la nostra invitació eminencias literarias y llorejats artistas, honrantnos á competencia, com si tinguessen afany de secundar lo noble desitj que 'ns guía de donar al públich, á un preu relativament insignificant, tantas y tantas mostras de la sèva privilegiada inteligencia, realsada per sa infinita generositat.

Sense aquesta noble condició, sense aquest desprendiment inagotable, fill del carinyo que 'ns professan y de la distingida consideració que 'ls inspira 'l públich que tan predilectament nos favoreix, mal podríam nosaltres sortir ayrosos en la difícil empresa que acometém, superior á nostras forsas y recursos materials.

Al imposarnos lo grat dever de reconeixer lo molt que 'ls devém, á tots, aixís als mestres de la ploma y del llapis, com als aprenents que un día serán mestres també, los hi envihém un vot de gracias eixit del fondo de nostre cor.

Y aprofitém l' ocasió de desitjarlos: salut, prosperitat y un felís any nou.

La Redacció de LA ESQUELLA.

LAS QUATRE ESTACIÓNS (per *M.' Moliné*).

PRIMAVERA

Tot floreix.

Tot brota.

ESTIU

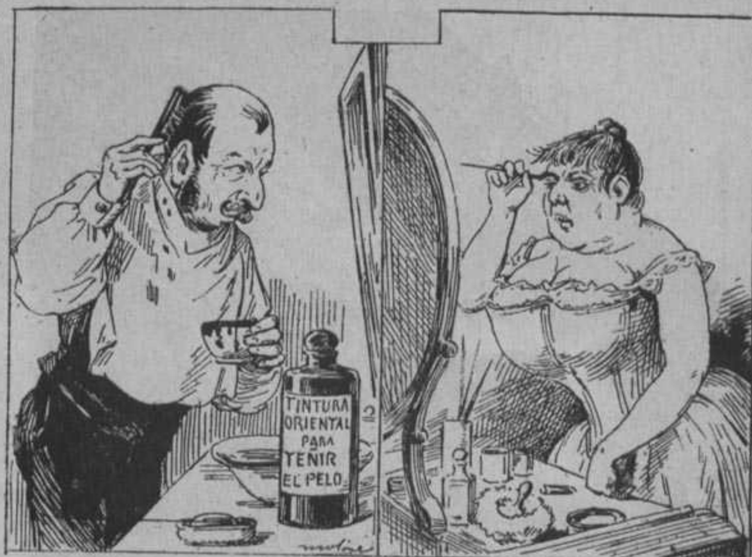
L' home 's despulla.

L' arbre 's vesteix.

LAS QUATRE ESTACIÓNS (per *M. Moliné*).

TARDOR

Tot s' asseca. Tot se mustiga.

HIVERN

L' home 's vesteix. L' arbre 's despulla.

LA PLANETA DE L' ANY 1892 (per *M. Moliné*).

Ella mana, ella disposa;
mes no 'us fiéu de sas gracias,
que á pesar de ser hermosa,
sol portar moltas desgracias.

UNA PRESUMIDA.

Mentres s' estava incendiant una casa, un bombero logra penetrar al primer pis, trobanthi á una senyora que s' está acabant de vestir ab tota tranquilitat.

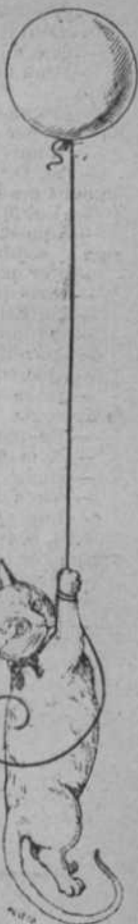
—Senyora, no hi ha temps per perdre—diu lo bombero.—Si s' estima la vida surti ab mi.

—¡Ay senyor!—exclama ella, tota desconsolada —¿Y aixís tinch de sortir al carrer? A lo menos fassa 'l favor de dirme si porto l' polissón bèn posat.

Dolors Mont.

BUSCANT BOLETS.

A MON VER AMICH ANTON CODORNIU.

—Sí, sí... Prou me sembla que si no ha de menjar altres bolets que 'ls que vosté trobi, no crech que li fassin mal.
—Manxi, manxi, D.ª Benigna, que lo qu' es jo tinch molta corretja.
—Donchs ja li podrém fer la corratjeta.
—Alto, filla, que no necessito empelts. Tinch tot lo brancatje que un home necessita... Vosté sí que ha de menester que l' empeltin.
—¿Qu' es lo que m' han d' empeltar?
—Res, dona, res... Cullím bolets, qu' es lo que 'ns interessa.. ¡Miris, Felissa, miris quín *robelló!* Es més fresquet que una rosa.
—¡A veure, á veure!
—¡Psit! no me 'l toqui...
—¡Y ara! ¿Perqué? ¿que tè por que li rebreguí?
—Deu tenir por de que li digan tocat del bolet.
—¡D.ª Benigna, *ojo al Cristo qu' es de plata...*! Miris que ja 'm puja la mosca al nas.
—Sí que 'n tindrá de fer de camí per arribar al cap de munt.
—¿Quí?
—La mosca; com vosté tè 'l sota nas tan llarch...
—Pitjor lo sèu, senyora, que sembla que li hajan enganxat malament.
—¡Vamos, Enrich, miris que m' enfado, si diu això á la mamá!
—Fugi, dona, si sembla que l' hajan mocada de desde un primer pis.
—¡¡Miris, Flora, quín *cama de perdiu*!!
—¡Y ara! ¡Cóm es que m' agafa la cama!
—¡Ay! dispensi, 'm creya que hi tenía un bolet...
—¡¡Bolets á las camas!! ¿Que 's creu que hi tinch verdissas?
—Miri, Enrich, miri quín *groguet...*
—¿Més groch qu' ell?
—¡D.ª Benigna, posis un punt á la boca!
—¡Ay fillet! com que sembla que may haji menjat calent...
—Pitjor vosté que tè una cara que sembla un plat de maduixas.
—Es que soch sana.
—¡Sí! vianda del Prat!!
—Sí, senyor, sí; tot lo que veu es natural...
—Donchs es estrany que don Joan li fassi pendre l' vi de quina ferruginós!... Vaja, dona, si sembla un aparador de un perfumista.
—¡¡No sé quín sant me detè!!...
—Pero mamá, no s' enfadi; ¿no veu que l' Enrich sempre está de broma?
—¡Apa, Felisseta! busqui bolets, dona.
—Ja ho faig.
—No sé quina mena de bolets dèu buscar, si sempre está mirant á en Gumersindo... ¿que 's pensa que tè bolets al clatell?
—¡¡Mireu, noyas, quín un!!
—Vaja, Flora, ja 'l pot llensar... es un *pet de llop.*
—¡Y ara! fassi 'l favor de no dir aquestas cosas.
—Mireu, mireu, noyas, quín parell d' ous ..
—¡Ous al bosch! .. Podrém fer truytas.
—Sí senyora, *ous de reig.*

—¡Vaya una feynada! Fa mitj' hora que busco y no trobo res.
—¡Obri l' ull, D.ª Benigna!
—Qué 's creu que 'ls busco á ulls cluchs?
—Prou me sembla que si no 'n comprém al arribar al poble... Ja li deya jo...
—¿Y qué deya vosté... algún desproposit...? Després que si hi havem vingut ha sigut per compláurela á vosté.
—¡A mi!
—¡Sí, D.ª Benigna! per vosté que may callava dihent que 'ls volía salar... ¡donchs me sembla qu' haurá fet salat!
—¿Vol fé 'l favor de no distreurem?... ¿miris, veu? ¡un *robelló!*
—Aquest si no 'l fa servir per un cataplasma, lo qu' es per menjar no serveix... ¡sembla un tros de formatge de Roquefort!
—¿Per qué?
—Miris quánts estadants... ¡¡quína bellugadissa!!
—Tu, Felisseta, un *rossinyol.*
—¡Ay! á veure... ¡qu' es bonich!
—Guárdil per fer *pendant* ab lo *robelló* de D.ª Benigna.
—¿Qué vol dir?
—Qu' es dolent, dona. Sembla qu' en lloch de la Botánica nos dediquém á la Zoología.
—¿De qué tracta aixó?
—Parla dels animals com aquest qu' ara vé...
—¡Home, calli! no cridi, qu' es lo masover de can Tripeta y...
—¡Vaya un nom!!
—Hola, Quirse, ¿qué també haveu anat á buscar bolets?
—Sí, senyora. Tafoy, ¡qué havem de fer... los pobres! ¿m' entén? Tením de arreplegar tot lo que 's presenta
—Carat, tots los tontos tenen sort: ¡mireu quin cistell ne porta!
—Jo crech, *sañurita*, que 'l tonto es vosté que no ha sapigut trobarne.

SOBRE 'L MOLL (per *N. Vázquez*).

Esperant que piquin.

—¡Feu lo favor de no insultar!... si no teniu modos jo vos n' ensenyaré.
—¡Miris que ab aquest garrot!...
—¿Y qué fareu?
—¿No diu que busca bolets?... Donchs aquí 'n va una remesa...
—¡¡¡Quirse, per Déu!!!
—Deixi, senyora, que n' hi ompli las galtas y 'l clatell, perque de aquest modo aprengui á respectar als pobres... ¿No 'n volía uns quants?... Donchs ab los que porta á la cara 'n podrá fer un gran ápat. Y ara... bonas tardes tinga y estiga segur que per aquest bosch no 'n trobará tants com á dessobre 'n porta.

ARTUR CARRERAS.

A TRAVÉS DE CATALUNYA (per *Jaume Pahissa*).

Estanys de Gavá.

SEGUIDILLAS.

Plora, nineta, plora,
plora tas penas,
tos blaus ullets derramin
líquidas perlas,
que ab ellas, Llucía,
te rentarás la cara,
que la tens bruta.

F. P. MATA-MORTS.

—

En lo mon l' esperansa,
diu que fa viure;
mes jo crech que ho fan córrer
tan sols per riure.
Com cosa nova
jo he volgut viure d' ella;
pero no 'm proba.

E. CALLS.

LOS ARTISTAS DE AHIR Y 'LS DE AVUY (per *J. Diéguez*).

Ahir *apuntavan*.

Avuy *disparan*.

LAS SABATAS DE FERRO.

QUENTO DEL CAMP.

I.

—Pare, cásat ab la Clara.
—Molt t' erras, filla.
—No m' erro;
m' estimará com á mare.
—¿Y vols que 'm casi?
—Sí, pare.
—Tè: unas sabatas de ferro.
Quan las hagis fet dolentas
portantlas, m' hi casaré,
si á casarme tu m' alentas
alas'horas. ¡Hi consentas?
—Si, pare: m' está molt bè.

II.

La filla, ab boja afició,
lo ferro 's calsa; camina,
corra, salta... sembla un tró:
ni un moment para la nina
per lograr la condició.
Que la Clara li ha promés
sedas, blondas y diamants,
estimarla d' alló més,
ferla enveja de galans
y casarla ab un Marqués.

III.

Las sabatas, resistint
forsa y astucia, d' en lloch
no 's trencan, y ella, seguint,
mira ab grèu lo poch á poch
que 's va 'l ferro consumint.

IV.

¡Quánts días! ¡Quánts sufriments!
Pero ella no 's desanima:
l' afany pot més que 'l torment.
¡Avant! Ja 'l ferro s' aprima.
¡Avant! Ja 's fará dolent.

V.

Ab tal manya y sutilesa,
acariciantla, la Clara
sol repetir la promesa,
que d' ella mateixa ofesa
la nina está, perque encare
las sabatas no ha romput,
las sabatas no ha gastat
y va com un disbarat...
¡Malaguanyada virtut
y forsa de voluntat!

VI.

L' esfors redobla. En lo mon
tot tè fí.
—¡Dolentas son
las sabatas, pare!—un día

diu, borratxa d' alegría;
¡cásat!
—¿Ho vols?
—Ni un segón
tardis.
—T' enganyas...
—No, pare.
—Encare ets á temps, encare...
—¡La tardansa m' assessina!
Y 'l pare d' aquella nina
al fi 's va casá ab la Clara.

VII.

Las paraulas se 'n dú 'l vent,
lo prometre no fa pobre:
un vestit vell y dolent
tè sols la nina y li sobra
fam, traball y aburriment.
Plora y plora nit y día:
ni troba avuy en lo pare
lo consol qu' antes solía...
¡Tot l' amor qu' ell li tenía
li ha arrencat del cor la Clara!

VIII.

¡Qué voltas la voluntat,
darrera de un disbarat,
més que 'l ferro es resistent,
y sol ser pena y torment
lo que 's creu felicitat!

J. Amat.

La Música.
(Escultura de *E. Clarassó.*)

EPIGRAMAS.

En Pasqualet, qu' es un calsas,
un mitj beneyt, un bon jan,
va casarse ab dona hermosa
y á mès de molt capital.
Un amich sèu, al saberho,
al instant aixi exclamá:
—¡Pobre amich, quina desgracia!
¿S' ha casat ó l' han *cassat?*

Antonet del Corral.

—

—¿Quants anys tè vostè ara, ho sab?
—Ara crech que tinch los sèus:
—Ell fos cert!... Tenint los mèus
jo aixís no 'n tindría cap.

Eudalt Sala.

—

L' Antón mana á un sèu noyet
que vaji á ca 'n Mirambell
y que allí compri un parell
de cantis. Hi vá; y distret
se n' hi trenca un tot seguit:
torna á sa casa plorant,
y á sòn pare va explicant
lo fet que li ha succehit.
Sòn pare diu:—¡Dèu m' aguanti!
¿Cóm ho has fet aixó, Lluis?
Y ell respón:—Ho he fet aixís!
Y deix' caure l' altre canti.

Emilio Sunyé.

MANERA DE CONQUISTAR, SEGONS L' EDAT

(per *Ll. Labarta*).

Als 20 anys, es precís posarhi tot lo cor, tota la passió, tota la vehemencia.

Als 30 anys, convé refiarse ans que tot, de las prendas personals.

Als 40 anys, cal no escassejar los regalets de ca 'n Masriera.

ANÉCDOTAS.

Carta de un mallorquí que viu á Barcelona, á un sèu amich que resideix á Mallorca:

«Barcelona 20 de junio de 1891.

»Querido amigo: Sabrás que estoy bueno, de lo cual me alegro mucho.

»Sin más de particular, me enviarás una sobresada.

»Tuyo afmo ,—R. A.»

—

Un que ha estat á América algúns anys y que acostuma á contar moltas guayabas, explica á un amich sèu:

—Mira, una vegada passejant per la ribera de un riu, me va sortir una serp llarga de uns nou metros.

L' amich:

—¿Metros cúbichs?

—Tu, ríute'n; pero cregas que no te 'n haurías rigut gayre, si te l' haguesses vista embestinte y xiulant, tal com xiulava corrent darrera mèu.

L' amich:

—Ara ho entench tot. ¿No m' has dit que aixó passava á la vora de un riu?

—Sí, senyor. A la vora mateixa.
—Donchs, creume, noy; la serp al xiular no ho faría ab cap mala intenció. Devía volguerte dir que beguesses.

Gaspar Homar.

LO BOTET FRANCÉS.

Faula.

En la Cerdanya francesa
un cassador dels més crachs,
trobantshi al temps de las guatllas,
volgué anarlas á cassar.
Un botet de Barcelona
portava com á reclám,
y per més que lo tocava
no se 'n aixecava cap.
Ab lo sarró buyt tornava
quan un, deturantlo al pas:
—¿Cóm voléu cassar, sant home,
(li digué) ab aquest reclám?
Aixó es un botet d' Espanya
y aquí no 'l comprenen pas.—
Prou comprá un botet francés
y surtí al camp l' endemá;
mes feyan lo sòrt las guatllas
y 's quedá ab un pam de nas.

—

Dòna 'l mal fadrí la culpa
á las eynas, no á sas mans.

† Damás Calvet.

Als 50 anys, es necessari pagar tots los comptes que 's presentin, sense fer la més mínima observació.

Als 60 anys, procura trobar una minyona de servey, y digali alló:—Un senyor sol, poca feyna y ben pagada.

LO MON DE L' ART (per *J. Llovera*).

—¿Qué ja ha fet de modelo, noya?

—Sí, senyor: he posat de *primera comunió*, per en Llimona; de manola, per en Llovera, y fins m' ha copiat lo Sr. Planas.

—Donchs ja 's pot quedar: es o que jo necessito: la *modelo universal*.

ESCENAS D' ANTANY (per *M. Moliné*).

Una cita á l' any 33.

LA SORT D' EN FIDEL.

(NOVELA TRÁGICA.)

I.

ESDE 'l moment qu' en Fidel va veure á la Elvira per primera vegada, va sentirse com una punyalada al bell mitj del cor.

Se 'n havía enamorat perdudament.

¿Quán tindría ocasió pera poder enrahonar ab ella y revelarli la intensitat del sèu amor?

Una nit va concorre á una reunió, y ¡oh sort! en ella va trobarhi á la dona que l' havía fletxat.

S' havía presentat la ocasió.

Lo piano preludiava una voluptuosa habanera, quan en Fidel, prenent una determinació, ofería 'l bras á la Elvira.

¿Qué 'n resultá de aquella habanera? Qu' en Fidel per poch cau desmayat d' emoció en mitj de la sala.

—Bueno—havía contestat ella á la amorosa declaració—si 'ls papás hi consenten, per mí no hi tinch inconvenient.

—¡Soch ditxós!—murmurá ell posant los ulls en blanch.

ARTISTAS FRANCESAS.

La Montbazón.

La Granier.

II.

¡Qué felís va ser en Fidel durant los primers quinze días del sèu prometatje!

La Elvira era un ángel, la sèva mamá un altre ángel, encare que de edat un poch madura; lo séu papá un altre, de manera que aquella casa venía á ser per ell un petit paradís.

Pero... (¡sempre 'l malehit pero!) un día en Fidel cregué notar certa fredor en la sèva promesa.

—¿Qué 't passa?—li preguntá amorosament.

—Res—li contestá ella, desviant la vista y ab mal humor.

Aquella nit en Fidel no logrà dormir de cap manera y la aurora 'l sorprengué revolcantse pèl llit ab desespero.

A l' hora de costum se dirigí á casa de la Elvira, decidit á averiguar lo misteri.

—Vinch resolt á sapiguer lo que aquí passa—li digué.—¿Per qué no 'm somrius com avans? ¿per qué s' ha borrat la alegría en la tèva cara?

—¡Infame!—feu ella per tota resposta—¿encare tens lo valor de reconvenirme? ¿Quí era equella dona ab qui enrahonavas ahir en plé carrer de Fernando?

—Una tía méva.

—¡Ja m' ho vaig pensar qu' era alguna *tía!*—Y subratllá la paraula ab crueltat.

—¡Elvira!

—¡Ets un pérfit! ¿Qué vols més, si 'ls tèus mateixos ulls te delatan? ¿Ahónt has passat la nit?

En Fidel, de resultas de la pesadilla de la nit anterior, tenía 'ls ulls fondos y amoratats.

—¡Es gelosa!—exclamá interiorment ab amargura, deixantse anar abatut en una cadira.

ARTISTAS FRANCESAS.

La Dupont.

La Ellen Andree.

III.

Desde aquell día en Fidel no gosá un quart de tranquilitat.

La casa de la Elvira era per ell una verdadera Inquisició; los ratos que hi passava constituhían pèl sèu cor un torment contínuo y horripilant, y no obstant, ¡oh poder irresistible del amor! no sabía moures de allí.

La mirada de la Elvira 'l tenía completament dominat... ¡oh, aquella mirada!...

Las escenas que entre 'ls dos tenían lloch diariament eran desgarradoras. Se presentava ell radiant de satisfacció, perque estrenava, per exemple, una corbata que l' afavoría molt.

—¿D' ahónt has tret aquesta corbata?—li preguntava ella, llansantli una de aquellas miradas que deixavan al pobre xicot tot de una pessa.

—L' acabo de comprar, ¿no t' agrada?—li deya ell, tremolant com la fulla al arbre.

—¡Ets un miserable que m' estás vilment enganyant!—exclamava ella ab la veu ronca de despit.—Es impossible que tu hajas tingut tan bon gust... ¡De segur que te l' ha regalada alguna dona!

—Jo 't juro per lo més sagrat ..

—¡No juris! ¡Tot ha acabat entre 'ls dos!

Y presa de la terrible passió dels celos, corría á tancarse al sèu quarto, fent rebotre la porta ab estrépit.

En Fidel quedava abatut com si li hagués caygut una calaixera al demunt y per trobar consol en las sèvas amorosas tribulacións, anava á desahogarse en los brassos del que havía de serli sogre y qu' era un home de bé á carta cabal.

—¡Qué desgraciat soch, don Tomás!—exclamava 'l pobre xicot, plens los ulls de llágrimas.

—¡Sosségat—li deya 'l bon senyor—son donas!... Y dirigía á la sèva una rencorosa mirada.

IV.

Un día, al arribar en Fidel á casa de la Elvira, trobá als pares de aquesta en un gran desespero.

—¿Qué 'ls passa?—preguntá extranyat.

—¡Fidel!—exclamaren á dúo 'ls papás.

Y li entregaren una carta.

En Fidel mirá instintivament la firma y 's torná blanch com lo paper que tenía á las mans.

La carta era lacónica; pero expresiva. Deya aixís:

«Estimats papás: Sé que 'ls hi causaré un trastorn; pero la méva situació no pot continuar: los abandono y fujo ab l' home á qui vostés han negat la méva má, fundantse en la séva humil condició. Lo cor de la dona té misteris insondables, en los que s' hi perden las més claras imaginacións. Además, estich convensuda que ab en Fidel fòra molt desgraciada perque es induptable que m' enganya. Los hi demana perdó la séva filla—*Elvira.*»

—¡Tenía un rival!—exclamá en Fidel, ofegantse de pena.

—Nosaltres havíam procurat ocultart'ho per evitar un trastorn—li digué la mamá—pero ja que tot s' ha descubert...

—¿Y qui es?—clamá 'l desventurat xicot, sortintli los ulls de las concas, com si tingués l' altre al davant y volgués fondre'l ab una mirada.

—¡Es... no m' atreveixo á dirho!... un jove ros, fadrí de la barbería d' aquí al davant.

—¡'L que m' afayta sempre!

Y en Fidel, boig, desesperat, s' abalansá al balcó per tirarse dalt á baix; pero don Tomás lo detingué ab un suprém esfors.

Llavors en Fidel clavá la vista en las bassinas del barber, després s' estremí de cap á paus, besá estrepitosament lo front de don Tomás... y llensá una rialla seca, estrident, desgarradora, que ressoná per tots los ámbits del carrer.

¡S' havía tornat boig!

V.

Als pochs días uns amichs l' acompanyavan á un manicomi y al regresar, després de deixarlo allí tancat, digué un d' ells ab accent de profunda pena:

—¡Pobre Fidel! en mitj de tot ha tingut sort, perque hauría acabat per casarse ab la Elvira.

Y afegí un altre filosóficament:

—¡Si no s' arriba á tornar boig!...

JUST ALEIX.

JOVENTUT (per *E. Gómez Soler*).

—Primer al *Edén Concert*... després á sopar, y després... *¡ya se sobreentiende!...*

LO CONCO.

I.

Als cinchs anys ja gambejava
per la serra ab lo sarró;
als dotze duya la *fura*,
y als catorze l' arma al coll.
Pel marrech de la cassera
me coneixía tothom,
y, marrech ó no, 'm tenía
tothom per bon cassador.
Lo pare se 'n presumía,
jo no feya pas lo sòrt;
perque, vaja, á quí no passa
está alegre de debó,
quan li diuhen que té trassa,
jove y tot com era jo.

II.

Sens cuidarm' de pendre ofici
ni de saber res del mon,
los anys depressa 'm passaren
com passa un vol de merlots.
—Donchs, Quimet, ¿qu' es lo que pensas?
me va dir lo pare un jorn;
á vila tothom se casa
y tu 't quedas per llevor.
—¡Tant se val! vaig contestarli;
donas ray, ne trob' qui vol...
Per xó si ara cap n' esbronco
de per riure ó de debó,
me contestan:—¡Conco! ¡conco!
y m' ho diuhen ab rahó

III.

Com visch sol y faig la mèva
ningú 'm posa obligacións;
sempre soch l' amo de casa
perque sempre soch al bosch.
Y allá 'm faig tot sol la taula
y menjo y dormo tot sol,
sens tenir més companyía
que l' escopeta y 'l gos.
Sent lliure, donchs, y tenintne
tan bons companys com tinch jo,
¿qui 'm fa creure y qui m' abona
que 'l casarse es un dols jou,
si avuy l' home que té dona
ha de fé 'ls ulls com un bou?

IV.

Després, que hi ha un' altra cosa;
casat y ser cassador,
es dir, cassador d' ofici,
no pot venir gayre á tom.
Sortir de casa ans de día,
tornarhi á posta de sol,
ni pot agradá á la dona
ni 'n pot l' home tenir goig
Me dirán:—¿Y 'l temps de veda?
Lo temps de veda es temps mort,

NADAL (per *M. Moliné*).

Una víctima de la tradició

t' has d' está á casa per cástich
ó has d' aná al café tot sol,
y 't consúms, y 't mor de fástich
y fas vida de mussol.

V.

¡Qu' ets solter? com que no deixas
ni cuidados, ni atencións,
pots sortir ab la cassera
á tirá als ánechs del gorch.
De passada 't deixas caure
á aplechs y festas majors,
y allá ¡vúlgan de gatzara!
Forastér y cassador
hi fan un cap viu las noyas...
hi fan uns ulls... que 's veu prou
en los días qu' un s' hi queda
que 'ls fadríns ne tenen pó...
y aixís passas una veda
divertida de debó.

VI.

Després de tot, considero
que per casarse, son bons
tots aquells que aixís s' ho pensan;
y .. jo 'm penso que no ho soch.
Cada hú per llá hont l' enfila,
me dirán mos detractors,
jo l' enfilo per ser *conco*
y es que 'm faig per reflexió:
—Si per casat no serveixo
perque 'm faltan condicións,
¿quí á enganyá al próxim me tira?
no; prefereixo, ab rahó,
ans que sé un casat de fira,
ser conco y ser cassadó.

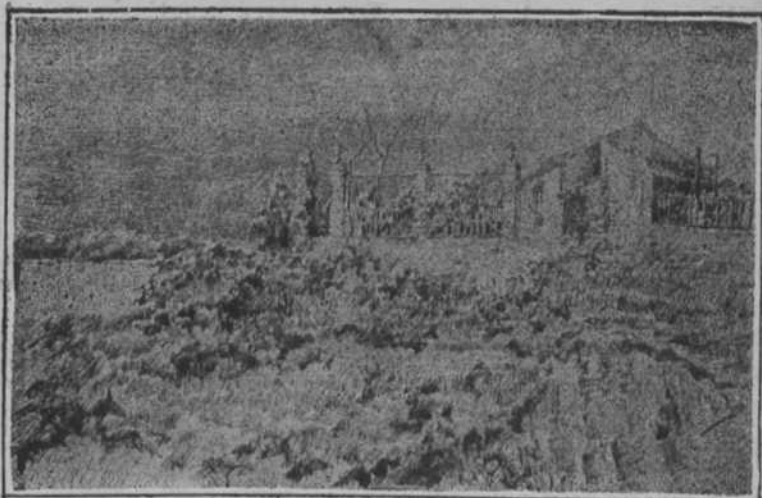
A. Bori y Fontestá.

A TRAVÉS DE FRANSA (per *J. Lluís Pellicer*.

Pati de una casa del sigle xv (Tours).

RECORTS DE ANDALUSÍA (per *E. Rus*).

La font de la Mania (Málaga).

ACUDITS.

Preguntavan un día á un ximplet, famós per las sèvas espatotxadas:
—¿Qu' es lo qu' está més bè en lo mon?
Y va respondre:
—Las portas á las casas.

—

Mentres una pobra dona anava cridant pèl carrer:—¿Quí compra nous?— se li acostá un bolsista qu' estava molt cap-ficat, y li preguntá maquinalment:
—¿Que no teniu quatres?

—

Entre taruguistas, en vigilias de Nadal:
—Mano, avuy fa un any que vaig treure la primera.
—¿Quína primera?
—La primera pesseta... de la butxaca de un altre.

A. Gibert.

CANTARS BILINGÜES.

«Más vale maña que fuerza»
dice el refrán, y es verdad,
puig es fácil tot fent forsa
que t' arribis á trencar.

—

El amor y el interés
hicieron una contrata:

l' amor fa caure malalt,
y en cambi l' interés mata.

—

¡Ay niña, siempre que veo
tan pequeñito tu pie,
no sé perqué 'm venen ganas
de ser lo teu sabater.

—

Jamás te acuerdas de mi
sino para hacerme daño:
ahir vam tornar amichs
y ja 'm vas demaná un vano.

ENRICH PETIT.

LA VERITAT.

En la representació de un drama, 'l galán jove tenía que interrogar á un comparsa que li entregava una carta:

—¿Quién te envía?

Y al mateix temps lo traydor, per la part oposada, devía dir:

—¡Yo!

Pero succehí que 'l traydor no estava previngut, aixís es que 'l galán jove pera donarli temps, dirigí dos vegadas la mateixa pregunta al comparsa; y á la tercera, com ho fes en tó molt enérgich:

—¿Quién te envía?

Lo xicot respongué tot confús:

—En Vicens... lo cabo de comparsas.

ANTONET DEL CORRAL.

ESTUDI Á LA PLOMA (per *M. Balasch*).

LA VEHINETA.

Decididament, aquesta nena que ha vingut á estarse aquí al davant es lo que se 'n diu una real mossa...

¡Si jo m' atrevís!... ¿Per qué no? Lo carrer es estret, á aquesta hora en los demés balcóns no hi ha ningú . ¡*nada!*... Si ara surt, li vaig á dir alguna cosa que valgui la pena...

¡Miratela!... La oportunitat es magnífica... S' ha recolzat a la barana... Guayta cap al extrém del carrer... ¡Animo y á ella! Fem lo que diu aquella cansó:

Solitos estamos,
el lugar concida...

¡Qu' es seria! Al obrir jo 'l balcó, ni menos s' ha girat. ¡Paciencia!... Molt será que ab quatre parauletas bèn ensucradas... ¿Comenso?... ¡*Apunten!... ¡fuego!...*

¡Brrrum!

—¿Voldrá creure, vehineta, que cada vegada que la veig, l' ánima se 'm puja als llabis y 'm sento no sé qué aquí al cor?

¿Sab que una bona mirada d' aquests ulls tan hermosos, del modo que ara 'm trobo, no 'm vindría gens malament?

Veyám, sigui una miqueta amable, giri 'l cap... ¡una sola miradeta!... Vaja.. ¿qué 'm contesta?... ¿res?...—

Pues senyor, com si li digués Llucia: ni 's mou ni s' esmena... ¡Potser! .. ¡no estaría mal que fos una noya d' aquestas románticas!... ¡Ja veurás... li diré en vers, donchs: aixó es fácil que la enterneixi.

En ma vida me n' he vistas de més frescas; pero tant se val: l' amor diu que transforma l' home en qualsevol cosa.. hasta en poeta. .

¡*Arriba* 'ls versos!...

—Vehineta, ¿voldrá creure
que cada cop que la veig
l' ánima se 'm puja als llabis
y 'l cor me fa.. no sé qué?
¿Sab que una bona mirada
d' aquests hermosos ullets,
en l' estat en que ara 'm trobo
no 'm vindría malament?
Veyám, sigui un xich amable,
giri 'l cap á aquest indret,
¡una sola miradeta!
Digui... ¿qué 'm contesta?... ¿res?—

¡Y es aixís mateix! ¡ni 's digna contestarme, ni s' ha mogut de la mateixa posició!... ¡Vaya una enza! ..

Pero, calla... ¿vols t' hi jugar que aquesta noya es castellana?... ¡Es clar! ¡cóm dimontri no se m' ha ocorregut primer! ¡Si ab la cara y 'l posat se li veu á la llegua!...

Res, no perdém lo temps: li diré lo mateix que li deya, pero traduhintli al castellá. .

¡Ay, pobreta! ¡preparis á sentir las castellanadas d' un barceloní de pura rassa. ..

¡Alma y fora por!...

—Vecinita, ¿querrá V. creer que cada vez que la miro, el alma se me sube á los labios y el corazón me hace.. no sé qué?

¿Sabe V. que una mirada de esos hermosos ojuelos, dada mi situación, nó me vendría mal?

Vamos... sea un poco amable... ¡una sola miradita!... Diga... ¿qué me responde? ¿nada?... —

¡Res! Lo mateix que un estaquirot: no ha fet lo menor moviment... com si parlés ab un cantí...

¿Sí? Ja la pentinaré jo: aquesta desdenyosa actitut m' exaspera... Ara 'n faré una .. ¡Vaig á pujar á casa sèva inmediatament, á demanarli una explicació...

. . . .

—Porter, fássim un favor: aquesta senyoreta que viu al ters pis... ¿sab cóm se diu?..

—¿Ters pis de la dreta ó de la esquerra?

—No sé... 'm refereixo á aquesta que fa pochs días que s' está aquí ..

—¡Ah! ¡ja sé!... Vol dir una pobra xicota qu' es completament sorda...

—¡¡¡Sorda!!! ¡Basta!... ¡ara ho comprench tot!

FANTÁSTICH.

EN LO PROSCENI (per *N. Vázquez*).

L' orquesta del teatro
—mirin aixó si es gran—
donant l' espatlla al públich
guarda la del cantant.

TOT EXPLICAT.

Mescla de nèu y rosa
son las tuas galtas;
pero 's veu á la llegua
que son pintadas;
tas dents son finas;
blancas com las perletas...
mes, son postissas.

SAMUEL NÚÑEZ BEY.

ESPATOTXADAS.

Parla un pagés dels gastos extraordinaris que ha tingut de fer á las vinyas, y diu:

—Aquest any hi he gastat tres arrobas d' *estufat* de coure.

—

Tractan uns companys de anar á fer una arrossada á fora, y discuteixen sobre si convidarán á un amich molt aficionat á cantar, encare que ho sol fer bastant malament.

—Jo me l' enduría—diu l' encarregat de la virosta.

—¿Tant t' agrada quan canta?

—Sí: ho confesso; si 'l fem cantar no 'ns faltarán *galls* per l' arrós.

—

Preguntas:

—¿Cóm se 'n diu de una botiga ahont venen carn?

—Una carnicería.

—¿Y de una botiga ahont venen camisas?

—Una camisería.

—¿Y de una botiga ahont venen porch?

—Una porquería.

GASPAR HOMAR.

ITALIA PINTORESCA (per *Mariano Barbassán*).

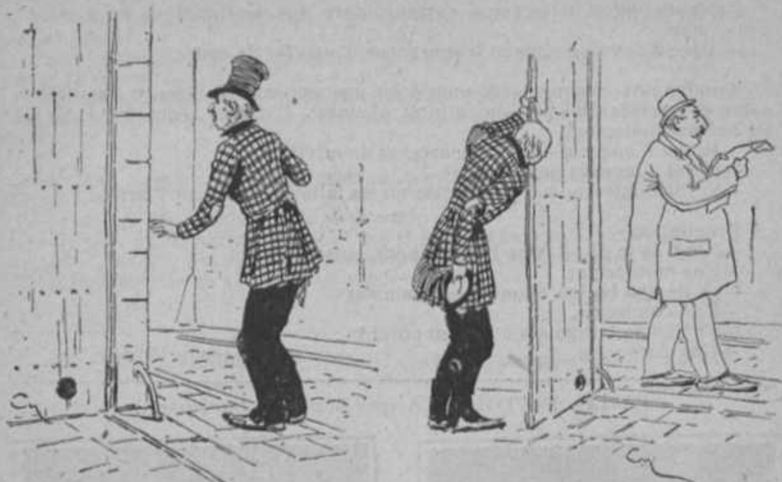

Subiaco.

Subiaco.

DEBE Y HABER.—*Qüento viu* (per *Cuchy*).

—¡Quina pega!.. Sortí' al carrer y toparme ab D. Matatías, es igual. Afortunadament, no m' ha vist: amaguémnos.

—¡Pero si no es D. Matatías, ni tal haca!.. ¡Si es en Masvidal! De tots modos, lo susto ja hi ha sigut.

RIALLAS Y PLORALLAS.

Jo 'us comptaría
si jo sabía
que 'us ho podía
sabé' explicar,
de cosas tristas que á mi 'm fan riure
y altres d' alegres que 'm fan plorar.

—

¡Pobre Roseta,
tan xamoseta!
¡Ay, la pobreta,
quin condól fa!
Ja l' han promesa, ja rihent compta
que per la Pasqua l' han de casar.

—

Potser quan torni la primavera
plorará trista crudel oblit,
y pare y mare, sols y plorosos,
viurán queixosos
d' un mal marit.
(D' haverla dada á un mal marit.)

—

Y en las vetlladas
enamoradas
y ab las rialladas
del festejar,
aquella ditxa que 'ls fa somriure
me don mal viure
y 'm fa plorar.

—

DEBE Y HABER.—*Qüento viu* (per *Cuchy*).

—¡Respirém y avant y fora!

—D. Matatías. . ¿es vosté?
—¡Jo mateix!... Y tingui entés que lo qu' es ara no 'l deixo fins que m' haja pagat aquell pico.

Tant me fa riure
qu' ho tinch d' escriure.
¡Dèu mèu de viure,
quíns modos n' hi ha!
Mírat lo sátrapa, mira don Cosme,
dígali tonto; ¡qué maco va!

—

Tothom deplora qu' ella l' infama,
que, si ell es tonto, se li ha de dir;
que si ab un brétol ella l' embroma,
li han de dir:—Toma,
l' honra 't va així.
(Han d' explicarli que li va així.)

—

Y tots s' excitan
y fins s' hi irritan
y algúns m' incitan
per jo parlar;
y aquella causa que 'ls don mal viure
á mí 'm fa riure
fins á rabiar.

—

Y moltas centas ne comptaría
si 'us las podía
sabé' explicar,
de cosas tristas que á mí 'm fan riure
y altras d' alegres que 'm fan plorar.

E. Soler de las Casas

DEBE Y HABER.—*Qüento viu* (per *Cuchy*).

—Bueno, home, buéno: serveixis acompanyarme fins á casa y saldarém.

—D. Matatias: tinch ganas de apuntalar aquesta tapia: ¿'m vol permetre?
—¡Ah, vaja, ja entench!... No faltaría més...

LAS CREUS.

La creu fou lo signe de una gran y trascendental revolució.

Una creu avisava als caminants quan se 'ls presentavan dos ó més camins, entre 'ls quals havían d' escullir.

La creu del matrimoni fa de tot: per uns es estancia en lo paradís; per altres un infern pitjor que 'l del Dante.

En lo joch de xapas las monedas tenen cara y creu.

En lo joch de la vanitat, las grans creus no logran disfrassar la insignificancia de molts que las portan.

Los antichs caballers juravan per la creu de la espasa y matavan ab la fulla.

La gent de poch negoci, de saldar un compte, 'n diu fer la creu.

Asseguran que detrás de la creu hi ha lo diable. Lo cert es que detrás de la creu hi ha tot sovint lo frare, y si 'l diable busca l' ánima, 'l frare demana limosnas.

Creu, lector, la que 't vaig á dir. Recórdat sempre ab respecte de la creu del Calvari, modesta creu de fusta; pero quan se tracti de imitacións, més ó menos decoradas, vès ab cuidado.

No es creu tot lo que ho sembla, es á dir, no es or tot lo que llú, ni virtut tot lo que ho aparenta, ni disposa de riquesas tot lo que predica humiltat.

Desde que n' hi ha per tot arreu, la cotisació moral de las creus ha baixat.

E. Passarell Dirla.

DEBE Y HABER — *Qüento viu* (per *Cuchy*).

—¡Vaja, home, cuyti!... ¡Sembla una font!

—¡Ah, pillastre!... ¡Ja se m' ha tornat á escapulir!

LA GLORIA.

Ves rodolant, mortal, ab febre,
ves rodolant per eixa vida,
qu' en aquest mon de cor de gebra
tot es mentida.

—

Si vas cercant un brot de gloria
tastant son fel, qu' es la migransa,
no 't valdrá pas dins la memoria
folla esperansa.

—

Tanta ambició, la flamarada
de ton desitj fará potenta,
ves rodolant ab ta alenada
bullent y ardenta.

—

Véste perdent, sufreix la pena
del desengany que 'l mon t' envía,
no trenquis may eixa cadena,
gosa y somnía.

—

¡Folla il-lusió! sols en ta pensa
còva, mortal, tanta delicia...
¡la gloria vols, quan ja comensa
per ser ficticia!

J. Ayné Rabell.

PERFILS LLEUGERS (per *Julián*).

1. Una gracia de caritat per un pobre ratolí que ha vingut á menos.—2. *Hurra, cosaco del desierto, hurra!!*—3. Hùngaro.—4. Mira la mamá... ¿qué no la coneixes? —5. Zeptie.—6 y 7. Turchs.—8· ¡Quina manera de ploure!—9. ¡A fondo!—10. Ja 'l creyam mort.

UNA PESADA... *PESADA* (per *M. Moliné*)

A entendre no se m' alcansa
tal fracás... ¡Es per demés!
O no 'm va bè la balansa,
ó tots fan lo mateix pés.

UN MÚSICH.

Ja som al temps de la calma Atravesso una crísis decimal terrible. Y si sols fos d' aquesta mena, fora suportable, perque per més que 's diga, sempre hi ha ánimas crédulas, que tenen una pesseta pera remediar una defalliò quan se presenta. Pero, com encare estich cruixit y desgavellat de las excursións estiuhencas, no sé cóm restaurarme pera agafar novas forsas que m' ajudin á esperar la vinenta tongada d' envelats y festas majors. Encare no he conegut, ab los cinquanta anys que tinch de rahó ó de coneixement (perque la rahó no val res avuy en día) cap metje després capás de visitar *gratis* als malalts del primer pis baixant de la teulada.

Es que 'ls artistas som los més infelissos Tothom se creu que ab la gloria ja 'ns basta. Si la gloria fos carn ó gallina, que 'n poguessim destinar un bossí cada día pera tirarlo á l' olla, ó ferne biftechs y flicandós, ja m' hi jugo la prima del violí, que no hi hauría ningú més tip que jo al mon, puig me veig ab prou facultats pera ser, no diré un

GRANADA PINTORESCA (per *R. Latorre*).

Patí del Chapiz, situat davant del Generalife.

Casa del Xiprer, en lo alt del Albaicín.

Paganini, pero sí, un Sarassate. Aneu allá hont vulgueu de Catalunya, y pregunteu per en Sostingut; qualsevol xaval desseguida vos entendrá.

No hi ha vila ni llogaret de la nostra terra que no la tinga al cap del dits. Quan hi arribo, sembla que hi arribi 'l general. Me surten á rebre, no diré ab música, perque 'ls mèus companys y jo som los que aném á ferne, sino provehits de cinch céntims pera convidarme á beure copetas per tot arreu. Es l' única flaca que tinch: lo ranciet y 'l carquinyolí y la dolsa pera obrir la gana, que per xó no me 'n falta, després de un dejuni que dura desde que 'ls arbres se desfullan, fins que tornan á donar fruyt ufanós y sahonat. La llástima es que la vianda 's llensa á perdre, que sino, ab lo que 'm sobraría del estiu, tindría prous queviures pera passar l' hivern, sense haver d' anar á *Manlleu* pera alimentarme.

Y creguin, que si als músichs nos diuhen afamats, com si fos una tara, no tenen pas rahó de criticárnosho. Axó de passar tres ó quatre mesos baixant dels trens, pera encabirnos en las diligencias ó las tartanas; sortir á las cinch del matí d' un poble, pera tocar á ofici en un altre; sense temps per fer una bacayna; bromejant ab los passatjers que creuhen que 'ls músichs no poden may estar tristos; aquest moviment, aquest tragí, tan trasbals y tanta variació, necessitan una resistencia y una fortalesa, que no poden pas conseguirse sense una alimentació abundant y seguida, composta de bons talls y bons vins, que gracias á

Dèu, es lo principal de totas las festas majors.

***

Quan dalt del quint pis que habito, en un carrer de mala mort, compost d' un quarto, que 'm serveix de sala, cuyna y arcoba al mateix temps, comenso á considerar lo desconcert de la mèva existencia, me venen ganas d' empendre un viatje de dalt á baix, qu' en menos temps del que 's toca una escala, acabaría ab tantas trifulcas, com potser allargarán de miserias l' auca de la mèva vida. Pero may m' acabo de decidir á ferho, perque, tinch de confessarho, só cobart y 'm sab greu deixar aqueix miserable mon avans d' hora.

Si algún cop me venen semblants temptacións esgarrifosas, obro la finestra del pis ó lo que sía, m' assento sobre la caixa buida, ahont podría guardarhi la roba, agafo 'l violí y l' arquet, me 'l poso entre la barba y 'l coll, y comenso á fer brollar de las sensibles cordas del instrument, una especie de fantasías repentinas, que m' inspiran las ayguas del mar que veig al fondo, quan la lluna las plateja, la sombra majestuosa del campanar de Santa María que s' alsa dreta com un dit de gegant, signantme 'l cel pera alentarme y las brilladoras estrellas que lluhint entre la foscor dels espays etéreos, semblan notas de foch, que componen la melodía que llegeixo, ab los ulls de la mèva ánima afligida!

MODELANT UN BUSTO (per *I. Cuxó*).

Si vos haig de ser franch,
y haig de di 'l parer mèu,
l' escultor fa com Dèu:
treu al home del fanch.

Y aixó es lo bálsem que de moment me calma la fibló dels recorts tristos, perque 'n tinch unas de memorias, que de bó 'm servirían pera compondre un poema sinfónich que ni 'l *Faust* podría compararshi d' una hora lluny, si tingués esma pera coordinarho, paper de solfa pera escríureho y llum suficient pera illuminar la taula, ahont deuría borronejarho.

Duas passións vivíssimas han omplert tota la mèva historia: la una pera l' art diví, que 'm fa á ratos guanyar las caixaladas, y l' altra pera una dona, que s' ha grabat, com si fos al acer, en lo mèu cervell.

***

En un poble del Vallés, ahont cad' any hi anava contractat ab la colla, pera tocarhi los dos días de festa major, hi havía una xicota, que no se pás ab qué comparar la sèva pera mí maravellosa hermosura. Lo primer cop qu' en lo envelat la vegí, me costá fer una espifiada, que encare riuhen los que se 'n recordan. Es que vaig perdre las solfas de vista y no més veya 'ls ulls d' ella: dos *sols*, que se 'm clavaren en lo pentágrama de las mevas ilusións. Pero jo era allí únicament, un aplich de la festa, un detall, un adorno com l' aranya que penjava del sostre, com lo gerro que omplía un ángel del envelat, com qualsevol tros de fusta, de roba, ó de cartró, que contribuía á la uniformitat del tot. Jo no podía deixar lo mèu lloch del tablado: son tan justos los instruments d' una orquesta errant, que un no més que 'n falti, ja desgabella 'l con-

junt. M' havía d' acontentar sols mirantla voltada sempre de bons mossos, ballant cada vegada ab un de diferent, pera donar l' abast als compromisos que 's veya obligada á contraure pera no desayrar á cap minyó: y no parava aquí 'l mèu suplici, sino que com era molt natural y d' obligació, tenía de interpretar, ab lo violí, aquells trossos de vals, en que sols se senten los instruments de corda, y que ab tanta afició seguía ella voltant agafada per lo fornit pagés, que m' omplía de gelos. Sí, jo patía com un condempnat que era per lo deber: jo que hauría volgut tractarla ab la major delicadesa, com un sér vaporós, com una ilusió bonica, alsarla enlayre com una ploma, apenas tocarla, la veya entre las mans d' un jove (sapat com un bastaix, avesat á manejar l' aixada, las garbas de blat, las bòtas y las portadoras!

∴

Vingué un altre any y vaig procurar contractarme en lo mateix poble, y lo seguent y l' altre y lo vinent y aixís passaren sis anys, y cada vegada la veya més hermosa, més desarrollada, més dona, ab més foch en los ulls, ab més dolsesa en los llabis, ab novas gracias temptadoras, repartint miradas y rialletas, fins que tot aquell doll de passió encisadora, aná á concentrarse en un sol ballador.

No sé lo que jo, infelis músich, m' havía figurat; pero al compendre l' alcans d' aquell detall, vaig sentirme dintre 'l cor un estrépit, com lo que 's causaría en lo violí, si de cop se rompessen sas quatre tivantas cordas.

¡Ab quina enveja anava després, cada any que venía, considerant las transformacions d' aquella dona, que se 'm presentá ab tots los aspectes de donzella alegre, promesa constant, esposa honrada y mare digna!

Pero ningú conegué la passió que va despertarme; ningú ha sapigut may las amarguras de que m' ha sigut causa. La he admirada, la he volguda, y avuy encare la somío, tal com la vaig veure 'l primer any que va apareixer entre la munió de balladoras d' aquella, pera mi, célebre festa major.

∴

Quan ve l' agost y las vinyas encatifan la terra ab los pámpols verts y tendres dels ceps; y las salzeredas sombrejan ab sa frondositat los marges del

REFRANS AL VIU (per *J. Lluis Pellicer*).

Després del treball vé 'l descans.

Llobregat; y las eras apareixen, voltadas per las garbas del rossench blat cullit de poch; y 'ls jardins omplerts de violadas flors alegran la vista; y de las nieradas ixen alegras las aus novellas; y 'ls días son llarchs y serens, y las nits estrelladas y delitosas, ja 'm teniu, ab lo violí dintre la espellingada funda, sòta 'l bras, saltant de poble en poble, ab la esperansa, primer de arribar al de las ilusións més bellas de tota ma vida y ab lo trist consol, després d' haver vist á la dona que may ha sigut mèva.

Si per desditxa, algún día arribo á veure á sas bonicas fillas, vestidas de dol, ja podeu dir que 'l mèu pobre Stradivarius, anirá á barrejarse ab los mobles inválits de la botiga rónega d' algún drapayre.

Aquest pobre músich se 'n anirá al cel, del qual he viscut sempre més aprop, que no de la terra.

¡Cóm que moltas vegadas m' alimento sols del sèu ayre!

J. Alsina y Clos.

UN DESAFÍO.

En Ramón, xicot trempat
á qui l' amor fa patí,
passejava un dematí
ab una dona al costat.

No era pas de las més lletjas;
era una mossa com cal,
puig vestía ab molta sal
y mirant, tirava fletxas.

Tothom en ells se fixava;
en Ramón causava enveja,
y ells, passeja que passeja
com més la gent se 'ls mirava.

Un senyor, molt ben vestit,
se fixa en ella, somriu,
y en Ramón, que fa l' ull viu,
quan aquella acció ha advertit
li demana explicacións,
l' altre no las vol donar
y 'ls dos posantse á cridar
arman la mar de rahóns.

—¡Aixó no pot queda' así,
diu en Ramón, prou brometa!
Admeti aquesta tarjeta,
vostè ja sab qué vol di'.
Citim donchs l' hora y 'l punt,
que de rabia 'l cor ja 'm vessa;
¡respongui, cuyti, depressa
perque 'l vull deixar difunt!

. . . .

Lo lector deurá pensar:
¿Y ella, donchs, de qué servía,
sent la ofesa, no sabía
aquell *lance* tolerar?

Sí. Ella va aná á la vora
del senyó, y fent la rialleta,
li va doná una tarjeta
hont hi havía 'l punt y l' hora.

Eussebi Benages.

FUMADOR INCIPIENT
(per *E. Gómez Soler*).

—¡Y hasta m' empasso 'l fum!

ANDALUSÍA (per *Baldomero Galofre*).

¡A galop!

BARREJA.

En Jepet, distretament, dona un pessich á un dels brassos de la sèva dona, qu' está girada d' esquena.

—¿Y ara, qué 't tornas boig?—li diu aquesta.

Y en Jepet, confós y per disculparse, respón:

—Noya, dispensa: 'm pensava qu' érats la criada.

—

En un wagó de tercera, un passatjer á un altre:
—¡Quín fret que fa!... Tinch los peus com una neu!...
—Fassés com jo que no més n' hi tinch un!...—li diu un sèu vehí
—¡Ay, ay, sí qu' es extrany!... ¿Y això cóm s' ho arregla?
—Portant una cama de fusta.

—

En una guantería.
La dependenta emprobant los guants á un gomós de mans molt flacas, li diu:
—¿Sab que tè 'ls dits molt llarchs?
Lo gomós ab accent maliciós:
—Sí, senyora... Nosaltres estiguessem sols, y n' hi donaría una proba convincenta.

Antonet del Corral.

A UNA NENA.

¡Ja pots estrená un vestit
y omplirte tota de llassos!
ja pots ferne, ja, de passos
sempre en busca de marit!
Tot inútil; han fugit
ja las gracias que tenías;
aquells tos hermosos días
com lo fum s' han dissipat;
y haurás d' aná á fer costat
al número de las *tias*.

—

Aquellas galtas ahont jo
tants petóns vaig estamparhi;
que 'm produhian un desvari
més que de amor, de passió,
¿hónt son, Mercé? ¿Perqué no
las veig com llavors vermellas
semblants á dugas poncellas?
¿per qué avuy sense color
semblan una trista flor
picada per las abellas?

—

¿Recordas lo temps aquell
qu' eras, nena, tan bufona,
la més pura, fresca y bona
dels encontorns y 'l Vendrell?

Llavoras com manso anyell
sumís ton sér me tenía,
avuy... ¡ca! no 's lograría,
perque... ho dich de veritat,
ó bé 'ls meus ulls han cambiat
ó has cambiat de fesomía.

PEPET DEL VENDRELL.

BON SISTEMA.

Mentres están embestint una costa, 'l majoral á cada moment baixa del pescant, y se 'n va á obrir la porta de la diligencia y la tanca, donant un cop molt fort.

—¡Ep, mestre!—crida un passatjer.—¿A qué vé tant tancar y obrir? ¿No veyéu que 'ns estém pelant de fret?

—¡Calli!—respón lo majoral ab veu baixa—no digui res... Ho faig per las mulas. Cada cop que senten la porta 's pensan que baixa algú, y aixó 'ls dóna més coratje.

PEP COSTA.

ESTUDI (per *Eusebi Arnau*).

L' IDEA MARE DEL FRONTIS DE LA SEU (per *M Moliné*)

«S' esdevingué quel dia de cap d' any festivitat de Nostre Senyor Sanct Manel, li fonch regalada una plátera de nates punxagudes, é micer Manel que sempre é tots temps ha sigut molt afamat de coses llépoles é substancioses, dix al contemplarles:—«Ja 't tinch, fatxada.»

(*Crónica del Capiscol de la Seu*).

SUCCEHIT.

Anava un día un bailet
à la font en busca d' aygua,
y com la volía fresca,
alló que fan molts: llansava
la poqueta que hi havía
en lo cantiret de llauna.
Ho veu desde la botiga
un apotecari: s' alsa,
surt al carrer, l' arreplega;
li venta quatre castanyas,
y li diu tot enfadat:
—¡Llansarla! .. ¡Malaguanyada!...

ENRICH PETIT.

LAS QUATRE ESTACIÓNS DE LA DONA (per *A. Pons*).

PRIMAVERA.—Los bocins tendres, pèls guetos.

ESTIU.—La carn al forn pèls goluts.

DEL NATURAL.

¡Si 'l coneguessen al Sr. Nicolau!... ¡Allá veurían un home satisfet! ¿Y tot per qué, al cap-de-vall? Senzillament, per haverse trasformat de forner en senyor que viu de renda... Sempre está alegre, y en totas las conversas fica cullerada, tenintne sempre una per dir.

Un día li digueren en una reunió de amos d' establiment, retirats com ell; pero no com ell tan ditxosos:

—¡Vostè, senyor Nicolau, es molt felis!... ¡Fará molts anys!...

—¿Quí, jo?—contestá reventant de satisfacció.—La veritat, no crech morirme *en tota la mèva vida.*

—

Per una companyía d' arreplegadissos s' está representant *Don Juan Tenorio,* en lo teatret de una població subalterna.

Lo primer galán, en la escena que tè ab lo sepulturer, en lloch de aquells versos tan sapiguts:

—...Hombre es don Juan que al querer,
un palacio vuelve á hacer
encima del panteón;

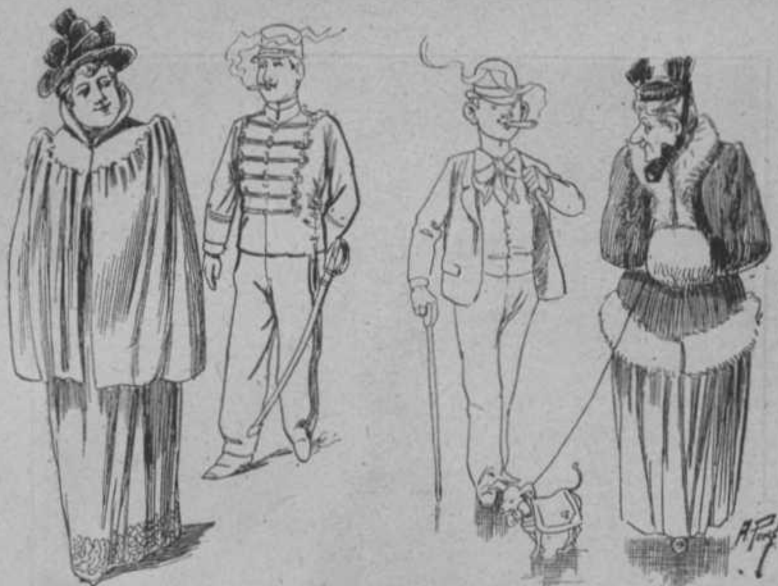
digué:

—...Hombre es don Juan que al querer
un palacio vuelve á hacer
encima del *pantalón.*

Y ab molta oportunitat li contestá una veu del públich:
—Entra, sastre, que soparás.

J. CAP.

LAS QUATRE ESTACIÓNS DE LA DONA (per *A. Pons*).

TARDOR.—Los bons *jamóns* pèls joves.

HIVERN.—La cansalada rancia, pèls ignocents.

COSETAS.

Un poema amorós voldría escriure
tan pur, tan dols, tan bell, tan celestial,
com la mel de tos llabis ardorosos
quan van dirme: «jo t' am».

Y un cant després també voldría ferne
tan trist, tan fret, tan dolorós y amarch
com la última paraula que 'ns diguerem,
com nostre desencant.

—

No diguéu mal de las sogras,
perque 'us asseguro jo
que 'n tinch una de tan mansa
que al infern no hi ha millor.

—

La vida verdadera es sóls pèls tontos,
los mals-de-cap pèls homes de talent:
¡quánts ne moren de joves d' aquests últims,
y quánts se 'n veuhen viure dels primers!. .

—

L' home es una llantia ab oli
que naix al mon destinat
á ser xuclat per las ólivas
qu' en forma de donas hi han.

—

J. CARBONELL.

Monument á Colón.—Projecte premiat, degut al escultor sevillá Anton Susillo.

CROQUIS DE TALLER.

Aquella tarde vaig arribar al café una mica más tart que de costúm. Quasi tots los companys ja eran fora, y de aquell animat rotllo ó *petit comité*, com nosaltres ne deyam, no més quedava 'l senyor Esteve: un pintor que de jove ab sas creacións feu furor en lo mon enter y que cap á sas vellesas encare feya anar enrenou lo *demi-monde*.

Quan me veje arribar s' alsá, y fentme cárrechs en un principi per ma tardansa, acabá per alegrarse de que aquell dia fos l' últim y de que 'ls demés amichs haguessen eixit, perque tenía de ferme una revelació y no voiía que 'ls altres se n' enteressen.

Vaig sentarme, y mentres lo mosso abocava 'l café y jo 'm preparava la copeta que 'ls joves ne diuhen *d' estudiant* y nosaltres calificavam *d' artista*, lo senyor Esteve s' escorcollá la butxaca de l' americana y tragué una carpeta.

Lo bon home y un servidor de vostés èram dos verdaders amichs. Si bé tots los del *comité* 'ns dispensavam una gran amistat y entre nosaltres existia un carinyo verdader, no obstant, entre ell y jo hi mediava una corrent de simpatía especial; una especie de germanó, nascuda tal vegada de nostras inclinacións molt parescudas y dels idéntichs sentiments que pera l' art los dos teníam.

—Miri aixó—feu lo senyor Esteve allargantme aquell sobre.—Miri ab cuydado y procuri que cap dels tafaners d' aquí 'ls voltants se n' adoni.

Ab aquesta advertencia vaig compendre desseguit que 'l senyor Esteve 'm presentava alguna cosa bona, com ell deya.

En efecte; vaig descloure la carpeta, y al estirar la cartulina que dintre hi havía, lo retrato d' una dona artísticament colocada aparegué davant mos ulls. Vaig sentir com una sensació de plaher, y per un instant vaig quedar com enlluhernat. Aquella dona m' havia sorprés agradablement. Anava á la fresca; era una verdadera academia *frappé*, pero no una academia vulgar, sino una creació, una figura ideal; una divinitat en forma humana.

Imagineuvos la Venus de Milo ab contornejats brassos y en una posició real, plena de vida, incitant, seductora, y trobareu l' expressió exacta d' aquella dona que ab sos ulls mitj cluchs y ab sa boca riallera, semblava voler dir: «Si es servit, quan vosté vulgui.»

—¿Qué tal?—feu lo senyor Esteve traduhint en mòn semblant lo que en l' interior sentía.

—Bona mossa, bona de veras. ¿Y aixó? ¿Ahónt l' ha pescada?

—Es tot' una historia. ¿Veu aquest xiribech que tinch prop del ull? Donchs es l' epílech de la novela.

—¿Es á dir que hi ha historia?

—Y célebre... Ara estem sols—feu;—passi aquí dintre, assentis al mèu costat y escolti. No tot han de ser discussións políticas. A vostéja li puch

explicar, perque 'm consta que es un home reservat. Puch, donchs, descapdellarme.

Y entre glop y xarrupada de café, lo bon senyor Esteve comensá:

—Se diu Roseta La vaig conéixer un día, quan, órfana de pares y faltada de recursos, anava á trucar á la porta del vici acompanyada de una mala dona, que amparantse del venerat nom de *mare*, tractava d' explotarla. No 'm va semblar mala de primer moment y vaig ferli l' amor. Me correspongué, no sé si per carinyo ó per deber, y al cap de dos días poguí lograr que vingués al taller. Davant de semblant modelo lo pinzell se resistía á corre y 'ls tochs que més acertava eran los daurats, perque daurat era 'l cabell d' aquella dona y de color d' or las ilusións qu' en mi despertava.

Alashoras jo estava en lo plé de ma gloria. Tenía bons parroquiáns, y 'ls *amateurs* de la capital y 'ls extrangers se disputavan mas academias y adquirían mas notas artísticas com si mos apuntes fóssen benediccións. Ab lo concurs de la Roseta se 'm presentá l' ocasió de donar l' últim toch brillant al esplendorós cel de ma gloria. Poguí conseguir que aquella dona deixés trasladar al clixé sa forma divina y perfil delicat. Resistí primerament, vaig insistir ab energía y poch després aquells vestits que l' adornavan, rellíscavan per sas espatllas, descubrintme una hermosura ideal; lo que podríam dir lo més acabat perfeccionament del sexo débil.

Lo senyor Esteve, al dir aixó, somreya de gust, y una guspira de foch brillava en sos ulls, com recort d' una ditxa apagada per sempre.

Al cap d' un mes—prosseguí—las academias d' aquell ángel s' agotavan y multitut d' extrangers admiravan aquella Venus.

SOBRE L' AYGUA (per *N. Vázquez*).

Pescadors de marisch.

—¿Es á dir—vaig preguntarli—no més los extrangers?

—No més, era condició precisa. Sense aquesta, may hauría accedit la Roseta á posar sas formas al descubert. Vaig donarli ma paraula y fiant en ella accedí. Fora d' Espanya, ningú la coneixería y sa academia restaría tal vegada confosa en l' extranger, ab tantas d' altras que de tot arreu acuden. Aquí era un perill y una especie de publicitat de sòn deshonor.

Mitj any més tart vaig perdre de vista á la Roseta. Havía desaparescut de Barcelona. Vaig sapiguer que un senyor de Madrit li havía ofert son cor y sa posició, y ella, calculant la ventatja d' aquell porvenir de color de rosa comparat ab lo que jo podía oferirli, va donarli 'l sí, y ab coquetería refinada passá del taller d' un pintor á ocupar lo sitial en lo cor d' un ricatxo; de la *tela* preparada del taller saltá á la *xarxa* d' or.

Varen transcorre dos anys y jo havía ja olvidat per complert á aquella dona. Dich mal, no l' havia olvidada del tot, per quant molt sovint nous *pedidos* de sas academias, que desde l' extranger me demanavan, feyan reviure en mon pit aquells recorts. Un dia al matí, á primer hora, 'l criat me despertá y contra sa costúm, entrá á mon quarto, y ab veu tremolosa digué:

—Senyoret, llevis, cuyti, depressa. Una senyora ab gran esbalot demana á vosté y está regirantli tots los calaixos del taller, trencantli 'ls clixés y malmetent tots los sèus apuntes.

De un brinco vaig saltar del llit. M' embolico ab la bata, 'm calso las sabatillas y surto ab tota pressa cap al recibidor.

—¿Qué hi ha?—vaig dir;—¿ahónt es?

—¡Ah, pillo, grandíssim!—feu aquella dona;—ja 't donaré jo, comprometrem d' aquest modo, té, té, té...

Y acte seguit una serie de bolets caigueren sobre mas galtas, mentres un bastó de sombrilla se 'm clavava prop dels ulls.

Lo criat estava alelat. Jo veya visións. Aquella dona era la Roseta, vestida com una marquesa y guapíssima com may: una cara d' ángel empresonada sota un barret á la *dernière* y ab un vestit coquetament disposat.

—¿Pero qué 't passa? ¿t' has tornat boja?—vaig dir reconeixentla.

—Ja t' ho dirán, lo boig deus ser tú, infame, embustero.

Per últim se calmá, després d' haver desfogat sa ira, y poguí saber tot aquell misteri.

Un cop *casada*, com ella deya, ab lo Madrilenyo, un amich traydor que la pretenía, en venjansa de no sé quín desayre, sapigué l' historia de sos primers temps y buscá ab afany la proba evident de sas primeras faltas. Mon taller li satisfeya aquest desitj y á ell vingué fingintse extranger á buscar l' academia de la Roseta, que després plantá als nassos del sèu rival, inventant d' aquella dona l' historia que millor cregué y que doná per resultat lo *divorci*.

Ella 's desmayá al saberho; pero després, segóns me digué, tractá de consolarse de tal desgracia malehint l' hora que l' objectiu reproduhí sos contorns y acceptant l' amor d' un francés.

—Ja ho veus—me digué al despedirse,—y un altre cop ves ab cuydado. Ara ja torno á estar aparellada.

—T' ho juro, escarmentaré d' aquesta,—vaig dirli ab resignació.

Y allargantme la má y aixecant lo bras, tot fentme una rialleta indiferent, me digué donantme un cop de colze:

—*¡Au revoir!*

Joseph Reig y Vilardell.

ENTRE CRIATURAS.

—¿Vols jugar que 'l mèu pare es més valent que 'l tèu?

—Ay, ay, ¿per qué ho dius?

—Perque 'l mèu, cada dia pega á la mare.

—Donchs es més valent lo mèu... perque pega á l' avia y tot.

P. S. Pou

UNA DUTXA MUSICAL (per *Rojas*).

—¡A veure si aixís acabarás de amohinarme ab aquest ditxós *trompón!*

—¡Ara sí que m' ha *trompat!*

LA LLISÓ DE DOCTRINA.

(Valenciá.)

Un mestre d' escóla
estanlos donant
llisó de doctrina
cristiana á uns infants,
li preguntá á ú d' ells
qu' era molt remal
y tenía fama
de desaplicat.
—*¿En dónde está Dios?*
—*Dios... ¿en dónde está?*
replicá el jiquillo
per eixir del pás,
no sabent que dir.
—Contesta, carám,
va afejir el mestre
algo incomodat.
—Puix mire vosté
si he de serli clar,
¿qué vol que li diga?
¡jo no sé ahónt está!
—¡Que poca vergonya!
¿es dir, que no hu saps?
—No, sinyor, no hu sé.
—¡Vaja un descarat!
puix com se m' empuje
la mosqueta al nás,
de las meues ungles
t' has d' enrecordar!
Ara vorás tú
com teu diu Bernat.
Vine así, bonico,
puja dalt del banc,
y disli á eixe burro
que tens endavant,
pera que hu deprenga,
puesto que no hu sap,
¿en dónde está Dios?
—*¿Que Dios dónde está?*
En el cielo, tierra,
y todo lugar.
Respongué el jiquillo
com un papagall.
—*¡Angela María!*
obrint més d' un pam
de boca, va dir
el mestre: ¡Bé está!
En el cielo, tierra
y todo lugar:
en una paraula:
qu' está en totes parts.
Demprés dirixinse
al desaplicat,
li va dir:—A vore
si de hui en avant
sabrás de que Deu
está en totes parts.
¡Huás entés bé?... ¡En totes!
hasta en el corral

de ta casa.
—¡Hu negue!
el jich va gritar:
¡no pase per eixa!
—¿Per qué no, animal?
Perque en cá que vullga
no pot al'í estar.
—¿No pot?
—No, sinyor.
—¿Per qué no, vejám?
—¿Per qué? .. ¡perque en casa
no tením corral!

J. F. Sanmartín y Aguirre.

CAMBI D' ARCALDES (per *M. Moliné*).

—D. Joan, sent catedrátich de *Dret* no ho va sabé *adressar:* á veure si *untantho* io una mica, marxará més *llis.*

GÉNESIS. (*)

En una ratxa de boyra
flotant entre terra y cel,
qu' en flochs arrossegadissos
travessa 'l bosch lentament,

m' ha semblat veure la imatje
grave y digna del bon Dèu,
com jardiner que al capvespre
passeja per sos vergers.

Y en sa pensa donant voltas
á lo fet y á lo per fer,
tot maurant sa barba blanca
barboteja en sí mateix:

«¡Quánt diferent lo faría
si fos á fer, l' univers!
Si set días no 'm bastessen
n' hi esmersaría altres set.

Si ara hagués de fer los días
los faría sempiterns;
bella es la nit... pero l' ombra
m' ha sortit mal conseller.

Si fos á pastar la terra,
prou posaría altre esment
en pastarla ben rodona
perque rodolés més bè.

Com de la admetlla arrugada
trech lo pompós admetller;
com de la larva incolora
l' irisat papelló trech,

aixís l' home ara 'l faría
—si tornarlo á fer pogués—

(*) Del poema inédit *La Selva.*

corsech, impotent, decrépit,
xaruch, insensible y vell,

per desprès rejuvenirlo,
ferlo jove y fort y ardent,
y extinguirlo, en fi, en un somni
d' infantó que ha mamat be.

Si ara fos á fer los boscos...
—y ha mirat al entorn sèu—
si fos á ferlos... confesso
que 'ls faría aixís mateix.»

∴

Y en la ratxada de boyra
flotant entre terra y cel,
s' ha desvenescut la imatje
grave y digna del bon Déu.

Apeles Mestres.

Espiritualisme.

LO QUE ABUNDA...

Un geperut, queixantse á un sèu amich, li deya:
—¿Vols dirme quán me pagarás lo que 'm deus?
—Quan puga.
—Aixó no 'm satisfà. Ara veig que lo que tu vols es clavarme un gep.
—Aixís ne tindrás dos, y *por mucho pan nunca mal año.*

J. Casanovas V.

TIPOS RURALS—CATALUNYA—(per *Jaume Pahissa*).

Traginer. Mestre d' estudi.

Un *ordinari.*

Un *ilustrat.*

AMOR ROMÁNTICH.

—«No es verdad, ángel de amor...»

AMOR NATURALISTA.

Ella:—Ricardo: ¿quántas n' havías estimat antes de casarnos?

Ell:—Uy... uy... uy, noya... ¿'m vols creure á mi? No t' emboliquis.

A LA CASA GRAN.

Van dur un senyor á la Casa gran, y com siga que s' enorgullís y amenassés ab que ja li pagarían la mala treta que li feyan, li preguntá un municipal:

—¿Tiene usted algun *cárrech?*

Y ell va respondre:

—Sí, senyor: dona, sogra y set criaturas.

—

Més tart van acompanyarhi un borratxo.

—¿Quin estat teniu?—li varen preguntar.

—¿Que no ho veu? Borratxo—va respondre.

—Axó no es cap estat

—Sí, se...nyor... Es es...tat de... em.. bria...gués...—afegí entrebancantse á cada paraula.

ZENÓN ZURBANO.

DÉCIMA

D' UN SERENO QUE CULTIVA LA POESÍA.

No puch veure cap *cantar*,
ni m' encisa la *quintilla*,
ni m' xoca la *seguidilla*
y un *terceto* 'm fa plorar;
la *silva* no sé arreglar
ni tampoch la *octava real*,
no m' agrada l' *madrigal*,
en *sonets* soch un pastera...
sols m' engresca en gran manera
la *décima*... de Nadal.

MAYET.

SALSAS (per *Ll. L. ba·ta*).

AMOR POSITIVISTA.
—¡Infame! ¡Despreciá 'l mêu cor y la mêva figura per carregá ab un vell.

AMOR DE CARNAVAL.—Jo 't juro estimarte sempre, mascareta.
—Val més que 'm juris pagarme sempre 'ls comptes de la modista y 'l lloguer del pis.

AMOR INGENUO.—¡Rediós! ¡Y qué brazos tienes!.. ¡Paecen muslos!
—¡Cállate, bruto, y no pellizques!

AMOR DE TEMPORADA.—Júram que no mirarás més al Arturo.
—¡Si, home, sí: t' ho juro; pero cómpram aquell adrés!

LA NINA DEL CODONYER.

Una llegenda diu que á una noya
li regalaren un codonyer,
qu' era la joya, qu' era la joya,
qu' era la joya de son verger.
D' enmaridarse dongué paraula
la nina á un jove molt tabalot,
qu' era una maula, qu' era una maula,
qu' era una maula de cap de brot.
Lo pare d' ella, fent centinella
los vigilava frisós com boig;
puig ni ell ni ella, puig ni ell ni ella,
puig ni ell ni ella li feyan goig.
De vent indómit fortas ratxadas
al vell posaren en reclusió,
puig las ventadas, puig las ventadas,
puig las ventadas li feyan pó.
Los vents cessaren, á corre-cuyta
va deixá 'l gueto l' amagatall
veyent de fruyta, veyent de fruyta,
veyent de fruyta gran escampall.
Crida á sa filla, corra la brama
qu' algú l' ha vista prop del promés,
y 'l vell s' escama, lo vell s' escama,
lo vell s' escama cada cop més.
Al verger vola. «¡Benehits sían!»
diu pèls promesos que, com santóns,
de genollóns cullían, cull an,
de genollóns cullían codonys.

M. BADÍA.

GRANS DE SAL.

Un senyor pregunta á la criada de una casa, en la qual está fent visita:
—¿A quina hora dinan vostés?
La raspa:
—Aixís que se 'n vaja vosté, m' ha dit la senyora.

—

Acabava de recitar un pareat un alumno de Retórica, quan lo catedrátich va preguntar á un altre qu' estava molt distret:
—¿Sabria dirme qu' es lo que acaba de recitar lo sèu company?
L' alumno 's queda ab un pam de boca oberta, y per treure'l de compromís, un sèu company li apunta en veu baixa:
—Un *pareado*... un pa... re... a... do, home, ¿que no ho sents?
Lo catedrátich:—Y bè, ¿que no ho sab?
L' alumno, que no havia comprés bè al apuntador:
—Un *zapateado*.
Lo catedrátich:
—Vosté sí que 'l ballará bè 'l *zapateado* pèls exámenes.

MR. EUGON Y C.ª

TIPOS DE CAFÉ CANTANT.
Una *Conquistadora* (per *E. Gómez Soler*).

* La derogació del tractat de comers entre Espanya y Fransa, no resa ab ella.

AB FRANQUESA.

—

—Tu no m' estimas,
no, Manelet.
—¿Que no t' estimo?
¿D' hónt ho has tret?
¿Acás no 't plauhen
los nostres plans?
¿No 't dono probas
de amor ben grans?
¿Donchs qué demanas?
¿No 't soch fidel?
¿No ets tu ma vida?
¿No ets mon anhel?
Sols á ta vora
me crech felís,
y 'l mon me sembla
sè' un paradís.
—Sí... mes va dirme...
—¿Qui?
—La mamá...
—¿Qué?
—Que quin día
te vols casá'.
—¿Y aixó es la causa
dels tèus afanys?
¿Per 'xó suspiras?
per 'xó es que 't planys?
Donchs si algun día
t' ho torna á dir,
y com fins ara
hem de seguir,
podrás respondre
(puig s' ho mereix:)
«quan vosté 's mori,
lo jorn mateix.»

JOSEPH BOTEY.

VÉSTEN ANTÓN.

Jo no sé si 's deya Antón;
lo que sé es que se 'n anava,
y que, ab plé coneixement
de que sa fí era arribada,
anava á dá 'l darrer salt,
ab indiferencia tanta,
que sos llabis se contreyan
en una mueca sarcástica.

Havían passat trent' anys
del día en que 'l batejaren;
mes, si no semblava vell,
qui li hagués mirat la cara
pera encertarli la edat,
lo menys n' hi feya quaranta.
Sa vida havía sigut
una vida telegráfica.

Nasqué pobre, y si no tant
que nasqués en un estable,
tot lo qu' era menester
per coneixer lo que es gana;
mes en cambi nasqué rich
de salut de cos y d' ánima,
de seny y de voluntat
de desitj y d' esperansa.

¡Qué hermosa al primer cop d' ull
es la terra! 'L sol la daura,
l' ayre l' amoixa passant,
la vegetació la embauma...
¡Qué trist que Dèu criés l' home
que li ha esmenat la plana,
convertint tal paradís
en una penitenciaria!...

¿Qué vejé 'l jove en la terra
al darhi segona ullada?
Hi vejé sols una cosa:
una pesseta geganta
que tapava lo restant,
¡tant grossa era y tant opaca!
¡y que aquella gran pesseta
no era sèva per desgracia!...

Vejé morir per asfixia
sas aspiracións més santas;
renegá dels sentiments
y 'ls llensá creyentlos lastre.
Y 's feu de bon grat actor
de la gran comedia humana,
passant per ser enganyat
ab tal d' enganyar als altres.

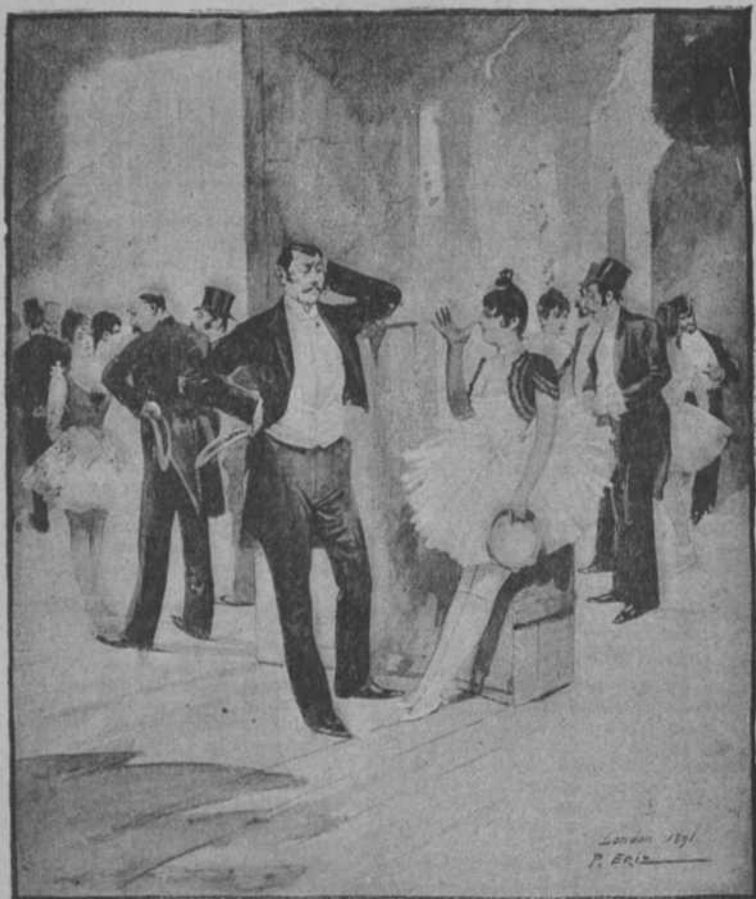
Lluytá per llimá 'ls cantells
d' aquella gran pessetassa;
se sadollá de la vida
de la materia més basta,
ab son cos aná esllanguintse,
y ell s' ho mirá sens recansa,
y saludá l' últim jorn
ab una mueca sarcástica.

Ell, que al vení al mòn, volgué
ferlo felís ab viva ánsia,
rihentse de sòn quixotisme
se 'n aná sens preocuparsen.
¿Qué se n' hi en dava del próxim
y d' aquell cos que deixava?
De segur l' enterrarían
per respecte... á ne 'ls miasmas.

Sense ell lo mòn ja 's compón,
tot va endavant, lo mòn marxa;
si quelcom de bo va fer
ningú 'n servá recordansa;
gosá ab tot de fama póstuma
per la felís circunstancia
d' haver deixat acreedors
que al pensá en ell renègavan.

JOAN DURÁN Y ESPANYA.

ENTRE BASTIDORS—LONDRES (per *P. Eriz*).

Las baylarinas sols ballan
quan lo teló está aixecat;
mes durant los intermedis,
no ballan, que fan ballar.

ACUDIT.

Entran dos ratas á Betlhém á veure si fan negoci, y diu un d' ells:
—¡Recristina!... ¡Y qu' es fosch aixó!... Un no veu ahont posa 'ls peus.
A lo qual, respón l' altre:
—¡Los peus ray!... ¡Las *mans* voldrás dir tu!

RAMON MATEU.

APOTEOSIS FINAL (per *M. Moliné*).

«Vida triste y muerte alegre.»

ESPONSALICIS.

L' eura de la finestra comensava á rompre la inflor dels botonets agrumullats entre mitj de las fullas vellas y, flayrant de lluny la primavera, engalanava sos brins ab penjoys d' arracadas fetas d' una sola esmeragda.

La casa era prou trista; lo sol tot just devallava á véurela y li feya visita escapada y curta com de metje. ¡Axó ray, també era bèn rebut y prou obsequiat! A primers de mars lliscava cautelosament per la paret del pati y de mica en mica traspuava 'ls vidres de la finestra topant ab lo reixat de ferro; se l' empassava lo mateix que una lleminadura; entrava pèl recte al pis y, com si fes jochs de mans, s' ajeya peresosament damunt de la reixa que, per més mofa, la dibuixava á terra en caricatura, allargada de barrots, estrafeta de creuheras y de gayrell.

∴

¡Quín content sent'a lo senyor Damiá al véuresel á casa! ¡Sols los que l' anyoran sabrían ponderarho!

Consultas seguidas al pronóstich, descontant dia per dia los minuts que per janer se guanyan á la tarde y quan terminan las minvas del dematí. Per

San Matías ja li entrava la frisansa com si se li renovellés la sanch y 's veya venir la ditxa y se 'n avansava las alegrías escampantlas vora sèu com una olor sanitosa. Son humor aixerit li aumentava, y al aixecarse, després de curts moments de posat serio, que murmurava místicas salutacions, lo primer que li eixía de la boca era una agudesa comenadissa de riallas que las compartía ab la sèva muller.

Luego arreglava las gavias dels aucells sostenint ab cada un festosa conversa plena de amoretas, que la Madrona, mitj engelosida, li deya:

—Amigo, sembla que t' hi trobis. ¡Cóm las devías engrescar á las *tanas* que t' escoltavan!

—Ja veurás, noya—(tenía prop de xeixanta anys aquesta noya),—replicava 'l senyor Damiá baixant los ulls ab cómica modestia.—*A lo que estamos, Tuerta.* Quan jo era jove feya la méva obligació, y si una fadrina s' esqueya á tenir la cara alabadora, y 'm venía á tret, li divulgava la veritat ab tota prudencia, que no més ho sentís la interessada, y tots dos quedavam ayrosos: ella ab lo diploma de sa ventatja y jo ab lo crédit de que hi entenía ab caras bèn fetas.

—¿Y jo qué 't devía semblar?

—Fuig, fuig,—responia afectant grans escrúpuls,—¡serpent de la pomera!... no 'm malbaratis la fama. Ara pogués tornar á jugar...

—¿Qué farías, veyám, digas?—saltava la Madrona mitj picada.

—¿Qué? ¡María Santíssima!.. ¡Sant Antoni de Padua, vos, lo dels tránzits dificultosos! ¡ajudeume! ¿Qué faría?... ¡tornar á firmar la escriptura y casarme ab tu 'altre cop, vella polida, roseta de tot temps!

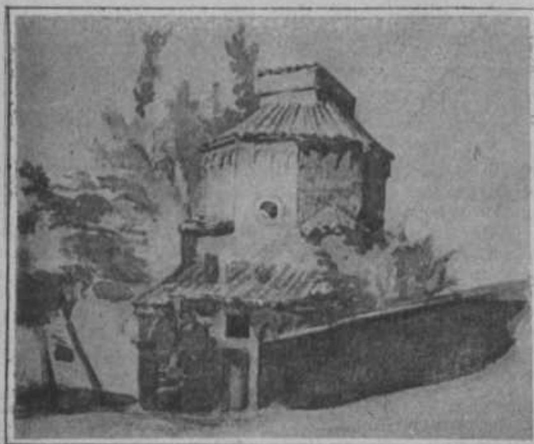
No n' hi ha cap més que porti las arrugas ab lo tèu garbo; de darrera, boy caminant, encare tens lo *tuco* y *retuco* dels divuit anys, y qualsevol que ho contradiga falta á la veritat.

Y seguía netejant las gabias, fent posturas als aucells, dihéntloshi que aviat arribaría l' amich enlluhernador y posantse un pinyó als llabis, acostava la boca als fil-ferros, l' aucellet batía las alas per péndreli, y tal ceremonia semblava l' idili del galán que besa á la captiva enamorada.

∴

A quarts de deu y tants minuts justos, precisos, se presentava 'l sol fent totas las operacions mencionadas, y 's trobava que l' havían eixit á rebre un rengle d' aucells en sas gabias arrestelladas tot daltabaix, que ell prenía de la sala. Lo senyor Damiá, dret, veyentlo baixar de la finestra, li haguera fet petons si hagués sapigut ferlos aguantar; la Madrona fent mitja, recolzada á la porta del menjador, lo contemplava ¡enternida, recordant d' aqueixa festa 'ls anys que la veya y tot un feix de penas reverdidas

RECORTS DE CATALUNYA
(Dibuix póstum de *Tomás Padró*).

Sant Nicolau (Girona).

y d' alegrías passadas...

Tots los lectors haurán vist l' arribada de reys y reinas y prímpceps. Jo també n' he presenciat moltas aquí, fora provincia y á la cort de las Espanyas. ¡Qué tenen que veure aquells acorts de pitos y claríns y aquella majestat de la marxa real y aquella brillantor de vestits ab brodaduras y placas y tosons enllubernadors posada la comparansa ab la entrada del sol á casa 'l senyor Damiá!

Los canaris, aixís que 'l veyan, esclatavan dels bechs uns sortidors de carretillas semifusas y á gran velocitat, que 'l menjador se n' entrava y 'l cervell sentía 'l trontoll y espinguet de tanta música que l' oído no la podía engolir.

SIESTA INTERROMPUDA (per *García Santa Olalla*).

Ab la palla, la canalla
passa un rato divertit;
pero si 'l qu' está dormit
se desperta, y decidit
los aixarpa, no 'ls dich *palla*.

Los passarells, coneixent lo compromís y l' obsequi de que 's tractava, amollavan suaument unas armonías tan regaladas y primorosas, que fins se sentían las olors dels boscos ahont havían passat la joventut y aprés tant bellas cansons.

La cadernera 's ficava á la copla ab los sèus mérits y feya sentir lo que sabía per estudis y lo que improvisava per engrescament del acte y per contrapunt professional.

Cants sonoros, may posats en solfa, plens y dolsos com de rossinyol, entonava lo pinsá; y la calandria, bellugadissa y aixerida, feya lo resúm de la sinfonía ab un cant jaspiat ab totas las melodías y totas las tonadas, armant una disbauxa de música bosquetana que donava gust d' escoltar.

Després lo senyor Damiá prenía 'l gabial de las canarias, n' agafava duas y las etjegava á la gavia dels canaris al respecte d' un mascle per una de groga y altra de blancatja ó d' altra lliga, pero contava just y no donava ventatjas á cap recomanat, encare que fos holandés veritable.

Ab aqueixa ceremonia pagana quedavan fets los esponsals dels enamorats, fins als despossoris que s' efectuavan lo día dinou de mars; y ab aqueix boato oriental de canturias, prometatjes y enterniments, se celebrava cada any la solemníssima entrada del sol en la rónega casa del senyor Damiá.

⁂

La Madrona, sempre, cada temporada hi tenía que posar los sèus reparos.

—¡Ahónt s' has vist duas femellas per canari! Aixó es una vergonya, ¿qué som á Morería?

—No tinguis escrúpuls, un canari y duas femellas forman parella, ja se sab.

—Es fals, que son tres y fan cartabó y res més: ¡republicanots!

—Ja veurás, noya, los canaris tenen aqueixos furs, y després coloco las femellas: ja sé á qui las entrego. Son canaris de bè 'ls de casa, no tinguis por que 's desvihin per cap més.

—¿Y 'ls demés aucells també tenen aquest privilegi?

—No m' hi he enfondat. Pero reflexiona si n' es de gran lo cel: ves si se 'n necessitan de parellas d' aucells que cribin per mantenir al aire tants músichs que van y venen cantant y donant serenatas y alegrías. Si no tenen duas mullers, bén segur que 'ls casan molt joves, més que á morería. ¿Entens, Madrona .. prudenta?

∴

Ara la casa es més trista; una escala travessa la reixa, 's menja la claror y 'l sol no hi baixa per no trencarse la espinada fent innobles giragonsas.

Los vellets ja no hi son: ni tampoch hi crían los canaris; algún ne queda que canta apesarat anyorant al senyor Damiá y á la Madrona; y si no veu als vellets estimats ni 'ls veurá més y no veu al sol, ¿qué fará lo trist, sino morirse?

Emili Vilanova.

TRABALLADOR ITALIÁ (per *M. Balasch*).

—Encare que no hi hagués richs, hi hauría obrers; pero si no hi hagués obrers ¿hi hauría richs?

¡POBRE POETA!

Ab lo quadern de versos sòta 'l bras, embestía als editors, y sempre sense resultat.

Per últim va atraparne un de més complascent que 's passejava per la Rambla.

—Vinguim á veure—li digué— y 'n parlarém.

—¿A quína hora es á casa sèva?—preguntá 'l poeta.

—Si vol trobarmhi de segur, vinga en havent dinat.

Lo poeta, ab cara anguniosa:

—Oh, dispensi: en havent dinat per mi no es cap hora.

Un de la Geltrú.

LA MORT DEL PORCH.

A la Societat Protectora d'anima's.

Tot portantlo al matadero
un tocino sandunguero,
presentint que va á la caixa,
aixís s'exclama en veu baixa:
«Es bèn trist náixer tocino;
maleheixo lo destino
que m' ha fet tan asquerós,
tan lletj, tan sonso y cotxino
y sobre tot tan gustós.
»No 's pot dar sort més impía:
m' han pesat aquest mitj día
y han dit que ja faig lo pès...
¡Quí pogués fugí á Turquía,
allí que ningú 'ns diu rès.
»Tan gras qu' estich, tan sapat,
robust y bèn conservat,
fort com la soca del pí,
en plena flor de la edat
¡es trist haver de morí'!
»Encare qu' es induptable
que no tinch fatxa agradable,
deixant apart la modestia,
tant bò y tan aprofitable,
com so jo, no hi ha cap més bestia.
»Ab la mèva carn trinxada
fan la gran butifarrada,
de las cuixas lo pernil,
de la esquena cansalada,
de la llengua menjars mil:
»fins s' aprofita ma ossera,
que fa un' olla de primera;
de perdiu, conna y ronyóns
se 'n fa la carn de caldera
y fins cocas dels llardóns.
»Ma mort dú goig y ventura,
may desconsol y amargura;
fins per evitá 'ls tropells
de buscarme sepultura,
la porto en los mèus budells.
»Donchs després de tot aixó
que proba lo útil que sò,
mireu si l' home es injust
que 'm diu porch, berro, bacó
y altres noms de molt mal gust.

»Y per colmo d' injusticia
'm cita ab tota malicia
com símbol de la vagancia,
imatje de la bruticia
y mirall de la ignorancia.
»Pero espérat: sens tardansa.
ha de arribar ma venjansa;
tu vès guardantnos inquina,
tu vès fent nostra matansa;
¡ja 'ns venjará la triquina!...
»¡Oh, Deu! ¡Qué es aquesta sala,
ab tanta sanch qu' hi regala!
¡Aquests ganxos, eix fetor,
eix baf de carn que s' exhala!...
¡Ay de mi!... ¡Es l' escorxador!
»Ja m' agafan.. vaig á terra...
un ganxo en mon nás s' aferra...
¡Un moment, butxí traidor,
per despedi'm de la terra
y dels garrins del mèu cor!
»Ni m' escolta; prou que 's véu
que no es pare aquesta fera
quan no respecta 'l plany mèu...
Terrossos de ma primera
infantesa, ¡adéu! ¡adéu!...»
En son coll, terrible y fret
s' hi obra pas un ganivet;
lo porch fa una extremitut,
llansa al ayre un trist ronxet,
y resta sòn morro mut..
Per eixa mort afrentosa,
premeditada, alevosa,
ab tan gran ensanyament,
cap tribunal pena imposa
ni desconsol ningú sent.
Aquells restos mutilats
son en lo rebost penjats
sens qu' hi resi una persona,
ni qu' hi posin allegats
ni epitafi, ni corona.
Mort més iníqua no hi ha:
si 'ls homes s' han d' excusá'
d' una mort tant sense tò,
no més poden contestá':
lo matém perque es tan bò.

Víctor Rahola.

INTERPRETACIÓ LITERAL.

Donya Elissa pregunta á la sèva minyona:

—Pepa ¿que s' ha menjat tota aquella cassola de talls que va quedar de ahir vespre?...

—No, senyora, ¿cóm vol que me l' haja menjada si hi havía tanta carn?...

—¿Donchs qué n' ha fet?

—Ho he llansat.

—Pero, dona, ¿no valía més donarho á un pobre?

—Ca, no, de cap manera... Vosté m' ha dit moltas vegadas: «Lo que no vulgas per tu, no ho vulgas per un altre.»

Eudalt Sala.

JAYO DE LA PLANA DE VICH.

(Grabat directe de una fotografía de *N. Nobas.*)

Prenent lo sol.

EQUITATIU.

En una portería:

—¡Porter!

—¿Qué mana, senyora?

—Fassa 'l favor de dirme quánts pichs se trucan pél primer pis.

—Un.

—¿Y per l' entressuelo?

—Ja veurá: fa no més dos días qu' estich á n' aquesta portería y encare no sé 'ls estils de la casa; pero es lo natural que si 's truca un pich pèl primer pis, se 'n truqui mitj per l' entressuelo.

JUMERA.

LOS AMOS DE L' AUCA
(per *M. Moliné*).

Los *inglesos* casuláns, demanan; pero aquests solen pendre sense demanar.

LA PECADORA.

¡ *Egó te absolvo*.

En Macari, que 's proposa
guanyá 'l cel sempre ab bons fins,
tè una esposa més hermosa
que 'ls ángels y 'ls serafins.
Y mentres ab sa companya
veu la gloria ab foll anhel,
sent una veu que l' extranya,
puig li diu qu' ella l' enganya,
li diu qu' ella li es infiel.

—

En Macari, qu' aixó 'l subta,
va á trobá' á son confessor
y li explica 'l cruel dupte
que li tè embargat lo cor.
—Vull, li diu, que 'l secret d' ella
li arrenqui com confessor,
per saber si m' atropella.—
Y 'l sacerdot li aconsella
que no abandoni al Senyor.

—

L' endemá al confessonari
y ab mística devoció,
hi ha l' esposa de 'n Macari
celebrant sa confessió.
Allí trista 's desconsola
d' un fet que la estemordeix:
lo confessor la consola,
y al últim besa l' estola
y 'l confés la beneheix.

—

No ha passat un día encara
qu' en Macari va á trobar
al confessor que l' ampara,
dihent que tot li ha de contar.
—No li diré en sa presencia
si li es fiel ó li es infiel,
pero sí la penitencia:
y es que per cada imprudencia
durá un ciri á sant Miquel.

—

L' espós, per finí 'ls martiris,
va dret al altar del sant,
y 'l troba tot plé de ciris
pèl derrera y pèl davant.
Al pèu sa esposa traidora
agenollada un rès diu...

. . . .

Y contan que d' aquella hora
en Macari encare plora
y 'l confessó encare riu.

J. PUIG CASSANYAS.

LAS CAMISAS.

CABAN de portármen mitja dotzena que me n' hi fet fer.

Me 'n probo una y... ¡rediable!... no 'm servirán: son massa justas del coll.

Corro á cal camiser.

—Aquestas camisas no van. Devía pendre malament la mida del coll y ara 'm trobo que m' escanyan.

Lo camiser se posa á riure.

—¡Es clar que ara l' apretan! Deixi que vajan un sol cop á la bugada .. ¿No sab que la tela bona, rentantse 's dòna d' un modo considerable?

—¡Ah! Es dir que...

—Estigui tranquil: rentántlashi, las hi aixamplarán y quedarán á la mida justa.

∴

—Dèu lo guard: aquí tè las sis camisas.

(Aquestas son unas altras.)

Me 'n poso una inmediatament, per veure cóm me cauhen.

¡Pastarada! Son massa amplas de coll.

—Senyor camiser, ¿que no ho veu que aquestas camisas no 'm serveixen? Miri 'l coll cóm me va..

Lo camiser somriu ab molta naturalitat.

—¿Li es excessivament ample, eh?

—Sí, senyor.

—Aixó ja ho fem exprés: la tela, quan es bona, s' entorna molt rentantse.

—¿Vol dir?

—¡Vaya! Fassi posar las camisas á la bugada y ja veurá com després los colls se li haurán arronsat y li caurán al pél.

∴

—¡Hola! ¿ja 'm portan las sis camisas?

(També aquestas son unas altras.)

—Si vol probarsen una, m' esperaré.

Entro al mèu quarto, me poso la primera que 'm vé y surto desseguida.

—¿Cóm li va?

—A la perfecció: lo coll está á la mida justa

—¡Ah!—fa 'l camiser, satisfet.

—Per qual motiu—continúo jo—las camisas no 'm serveixen.

—¡Y aixó! ¿per qué?

—Perque si ara 'm van bè, al rentarlas s' arronsarán... ó s' estirarán, y forsosament m' haurán de venir amplas ó estretas de coll... segóns lo que la tela fassi.

—No tingui cuydado—diu lo camiser:—es veritat que la roba 's dona y s' entorna... en certs cassos; pero quan las camisas van bè, la tela bona tè 'l talent de no bellugarse gens ni mica.

∴

Després d' aquestas explicacións... ¡fíhinse dels camisers, de las camisas y de las telas bonas!...

A. March.

Los xavals obran la marxa.

Los fadrins venen després.

LO MÈU CAPRITXO.

AL LLOREJAT ESCULTOR Y BENVOLGUT AMICH EN
RAFEL ATCHÉ.

I.

Que cada hú tè 'ls sèus capritxos
crech que ja mil cops s' ha dit,
y 'n fara mil un, si jo ara
tal capritxo vull tenir.
Com qu' es cosa sapiguda
dels moderns y dels antichs
qu' en tot temps y en totas bandas
sobre gustos rés hi ha escrit,
jo m' hi dit:
¿Vols ser poeta?... ¿Quí t' ho priva?...
Ratllas curtas y... ¡apa!... ¡arriba!
Ni que 'n surtin redolíns.
Cada qual per 'llá 'hont l' enfila.
¡Válgam Deu!... ¿Qué s' hi ha de fer?...
Ara 'm vull tornar poeta:
si es qu' ho logro, ja riurém.

II.

Lo capritxo mèu, al menos,
á ningú cap mal pot dur,
que n' hi ha que fins los manca
lo que 's diu sentit comú.
Hi ha una noya enfront de casa
que per mi n' hi falta un bull,
que l' ha dada en tení un lloro
que no calla ni un minut:
si fòs mut...
¡menos mal! .. Pró la canalla
me l' esbaran y may calla
y 'ls vehíns estém perduts.
Cada qual per 'llá 'hont l' enfila.
¡Valgam Déu!... ¿Qué s' hi ha de fer?..
Jo si un lloro un jorn volia
fora mut... y sense béch.

LOS TRES TOMS (per *E. Planas*).

Un caball que balla 'ls *schotis*

Un que cau... No ha sigut res.

III.

Per capritxo que 'm subleva,
'l que tè 'l senyor Rodó,
fabricant antich de mitjas
samarretas y mitjóns.
Ab lo actual *modus-vicendi*
s' exaspera airat, furiós,
malehint lo lliure-cambi
y enaltint la protecció;
y ell per ço,
perque diu que melló ho troba,
d' Inglaterra 's fa dú roba
y d' Italia, macarróns.
Cada qual per 'llá 'hont l' enfila
¡Válgam Déu!... ¿Qué s' hi ha de fer?. .
¿Y aixó es ser proteccionista?...
Si per cas... del extranger.

IV.

Hi ha capritxos que son tontos
y qu' encar' que no fan mal,
no 'ls tindré may en la vida...
¿Sé anticuari? . ¡Déu me 'm guard'!
Hi ha antiquari que d' un duro
n' ha pagat un dineral
y qu' ha fet hasta viatjes
per trobá un xavot estrany;
¡quin afany!...
Com que jo no hi trobo 'l compte
sols atmeto, y sens descompte,
dissèt xavos per un ral.
Cada qual per 'llá 'hont l' enfila.
¡Válgam Déu!... ¿Qué s' hi ha de fer?...
Lo qu' es jo, en no siguent falsos,
tant m' estimo nous com vells.

V.

Jo conech homes de barbas,
y per cert de ben per 'munt,

—Ala, noys... no entretenirse...

—Se trenca 'l curs... ¡Alsa! ¡Avant!..

que veyent unas faldillas
ja 's pot dir qu' están perduts
¡Ay d' aquell que s' hi encapritxa
de corrido dantse fums!...
Jo no ho sé per experiencia
perque sempre ho he temut,
convensut
qu' Ella fa 'l que vol del home:
¡Vés, sino, ab lo de la poma
per qui Adám tingué un disgust!...
Cada qual per 'llá 'hont l' enfila.
¡Válgam Dèu!... ¿Qué s' hi ha de fer?...
¿Jo de donas?... ¡Ni parlarne!...
¡Vet-ho-aquí!... ¡No hi puch fer més!

VI.

Que per dar guarda á sas fincas
los pagesos tinguin gos
ho comprench, y hasta tolero
que gos tingui 'l cassador.
Més... ¿Criar gos per capritxo?...
¿Criar gos per gust tan sols?..
Es volguer qu' En Pasteur tinga
més curats, si á temps hi son.
¡Voto al mon!
¿Hi ha encare qui rondina
de las bolas d' estrignina
y d' aquells del carretó?...
Cada qual per 'llá 'hont l' enfila.
¡Válgam Dèu!... ¿Qué s' hi ha de fer?...
Jo 'ls daría... dinamita
per curá bé 'l mal d' arrel.

VII.

Pèl capritxo de dars' llustre
un amich mèu s' ha ficat
á la Societat que 'n diuhen
Protectora d' animals.

LOS TRES TOMS (per *E. Planas*).

—¡Vaya un gos més poca solta!...

—¡Calma... Atúrat... Xóo... Brillant!

Y lo bó es qu' aquest capritxo
lo capritxo l' hi ha privat
d' anà als toros, com solía,
perque allí 's matan caballs.
¡Quins traballs
cada cop que hi ha corrida!...
Vol y dol: renega y crida,
y per ço á la fi no hi va.
Cada qual per 'llá 'hont l' enfila.
¡Válgam Déu!... ¿Qué s' hi ha de fer?...
¡Vés si jo per un capritxo
m' estaría may de rés!...

VIII.

Hi ha capritxos que dominan
y que poden dú un trastorn
com caballs y baylarinas,
com casseras, vins y jochs;
y n' hi ha d' altres més benignes
que capritxos son tant sols,
com tabaco, balls y modas,
com aucells, coloms y flors;
pró 'ls mellors
son los que 'ls poetas tenen.
¡Aquells si qu' ho bèn entenen!
Guanyan premi, nom y honor.
Cada qual per 'llá 'hont l' enfila.
¡Válgam Déu!... ¿Qué s' hi ha de fer?...
Per ço 'm vull tornar poeta:
¿Qué 'ls hi sembla, penso bè?...

RAMÓN SURINYACH BAELL.

HISTÓRICH.

Un pagés va anar á veure á una sèva fiola, nena molt bonica, de uns divuyt anys d' edat, y lo primer que aquesta li innová sigué que tenia relacións ab un jove molt il-lustrat de Barcelona

—¡Adéu, Curra, hasta aquest vespre!...

¡Quin terceto més pintat!

—Mireu, padrí—va dirli—perque no 'us creguéu que 'us enganyo, aquí teníu aquest llibre qu' es fet d' ell.

Y posá una noveleta impresa á mans del pagés, lo qual, després de fullejarla una estona, va exclamar, ab cómica admiració:

—¡Tafoy, noya: sí que fa bona lletra aquest jove!

Noy Cabo.

LO PRIMER IDILI.

Sonets.

I.

Soptadament del Paradís llensat
per un pecat de tots bèn conegut,
lo pare Adám plorava conmogut,
malehint lo minut desventurat.

Vejentlo tant plorós y apesarat,
tant que se 'n ressentía sa salut,
Eva li diu:—«No anyoris lo perdut;
¿no véus qu' en lloch de perdrhi, hi hém guanyat?

¿A qué vé suspirar inútilment
per un imbécil Paradís, ahont,
tant sols s' hi pot gosar *ignocentment?*

¿Sense 'l *pecat*, que fora d' aquest mon?
Reincidím, espós, si ho vols aixís
y dém per ben perdut lo Paradís.

II.

Llavors Adám l' estreny sobre son pit,
y li besa la boca apassionat,
y:—Tens rahó—li diu—sense 'l pecat
fora aquet món, un món molt aburrit!

Ja d' un parer tots dos, van tot seguit
á busca' un paradís, més arreglat;
y, com l' amor los guía de bon grat,
no passarán al rás la santa nit...

LOS TRES TOMS (per *E. Planas*)

¡La bandera!... ¡Ja s' acaba!

¡La xaranga!... S' ha acabat.

Mentres tant, ja lo sol, sos cabells d' or
recull, deixant l' abandonat jardí,
en lo fantástich mar de la foscor...

Llensat l' amor qu' es llum, llensat d' allí,
y com si un crím sigués, sent castigat,
¿qué pot quedarhi més que fosquedat?

RENGIPO.

OBSERVACIONS LINGÜÍSTICAS.

La riquesa del nostre idioma no volém negarla, y creyém que es una confirmació d' ella lo que aném á exposar.

En lo vocabulari catalá, hi trobém paraulas que, divididas en los seus mots, son *confirmatorias* d' ellas mateixas; pero n' hi ha d' altras que son *contradictorias;* y d' altras, que son *fenomenals* ó incomprensibles.

Posarém alguns exemples de cada mena

Paraula *confirmatoria* es *sa...bo*, perque es evident que lo que es *sá* es *bó*. Igualment se confirman dugas negacións en las paraulas *ca...nó, ca...ca* y dos noms iguals en la paraula *Bé. .be, pa...pa, pi...pi, ma...ma*, etc.

Paraula *contradictoria* es *si ... no* perquè afirma y nega; també ho es *mal... bè*, ja que 'l *mal* no es *bè* ni 'l *bè* es *mal; gorri...net* es un *porch net* y no pot esser; *re-nascut* també 's contradiu: si es *nascut* deixa d' esse *ré*. Y lo mateix podriam dir dels mots *sa...mal, ca.. st*, etc.

Paraula *fenomenal* ó incomprensible es *mar.. fil;* un *mar* que sigui *fil*, no es imaginable. Axis mateix *ca ..os* no 's concebeix; un *cá* no es un *ós*, lo que fá es menjársel. Y consideracións semblantas podríam fer de las paraulas *mort...alla, sol. dat, ma...gall, cor ..beta, ca...ma, pi...ca, fre...galt, ma.. pa, ca...pot, lli...gat* y altras, perque no 's comprén que la *mort* sigui *alla;* que un *sol*, sigui *dat;* que una *ma*, sigui *gall;* un *cor, beta*, y aixis de las restants citadas.

Com que per mostra, ab un botó n' hi ha prou, no faríam més que cansar al lector extenentnos més en aquestas *observacións*, que podrán ampliar los aficionats á compondre xaradas y geroglífichs.

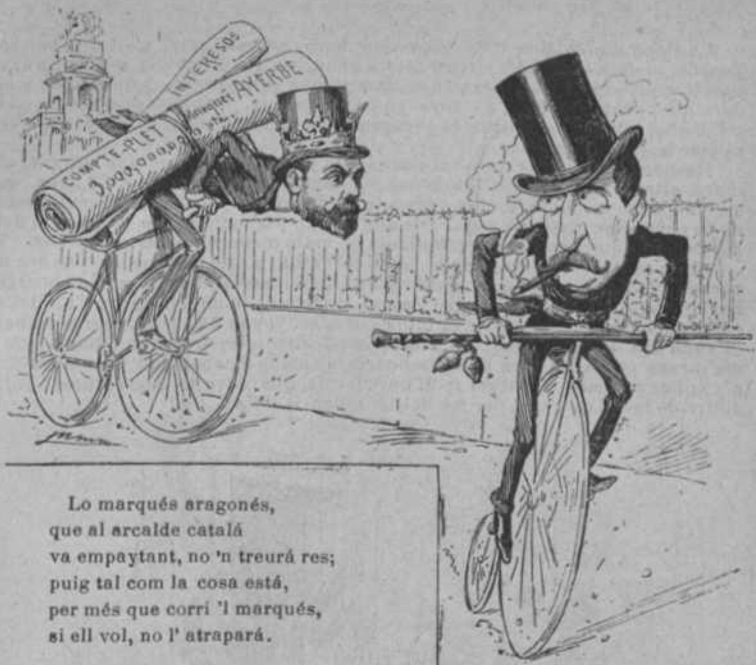
CONRAT ROURE.

MANZANILLA (per *J. Blanco Coris*).

¡ Valiente caña !

QÜESTIÓ AYERBE - CARRERA DE VELOCÍPEDOS (per *M. Moliné*).

Lo marqués aragonés,
que al arcalde catalá
va empaytant, no 'n treurá res;
puig tal com la cosa está,
per més que corri 'l marqués,
si ell vol, no l' atrapará.

EN UN CAFÉ FLAMENCH.

SONET.

PREMIAT AB LO PRIMER ACCÉSIT EN LO PRIMER CERTÁMEN HUMORÍSTICH DE LA «CEBA».

Tot son crits, tot soroll, ¡quánta bullanga!
brams d' *¡olé!* ronchs de nas, xiulets y gresca,
del manobre al mosquit, del tuno al llesca,
tothom mira qui pot fer més xaranga.
Es per l' home ignorant alló una ganga,
puig hi ha dona que hi va per ferhi pesca,
y molts cops, per estar més á la *fresca*,
fins los brassos... y camas s' arremanga.
Allí disfruta molt qui ab tot atenga,
puig s' hi canta flamench, (anque ab veu fosca)
pot parlá allí en *caló*, qui 'l caló entenga
y ademés, sol armarshi alguna arenga.
Resultant foradada alguna closca ..
y qui reb que s' hi posi alas de mosca.

DOMINGO BARTRINA C.

A MONTANYA.

La Pepa, única filla dels masovers de ca 'n Castellpoy, ab tot y ser bèn sapada, contar vint anys y tenir molta gana, no era bona per res. De tant en tant li venian uns atachs extranys, forts, que la deixavan com morta; y encare que, gracias á Déu, no duravan gayre estona, quedava després de cada un d' ells, tan abatuda, que per espay de set ó vuyt dias, ni delit tenía per agafar la escombra.

Respecte de aquella malaltía cada hú hi deya la sèva: per uns era mal de mare, altres creyan que la margota se li havía pujat al cap; pero 'ls més, entre 'ls que se hi coutavan los pares de la minyona y mossen Climent, rector de la parroquia, estavan segurs de que alló no pervenía de las sanchs ni dels nervis, sino que hi estavan embolicats de mala manera los mals esperits.

Aixís es que sòn pare, que li deyan lo *Tòful*, y que per més senyas era un curandero dels més entesos, cada vegada que 'l pastor li deya que las bruixas havían esquilat las cabras, que 'l sagal li portava la noticia de que 'l follet se entretenía á trenar la qua de la mula y li ensenyavan uns pels negres trobats en cada gra de calamarsa, se anava capficant y esparverant, tement que 'l día menos pensat la séva filla arrencaría la volada á caball de l' escombra com n' explicava casos un llibret molt antich que guardava lo desventurat Tóful dintre de la caixa y que per res del mòn hauría donat.

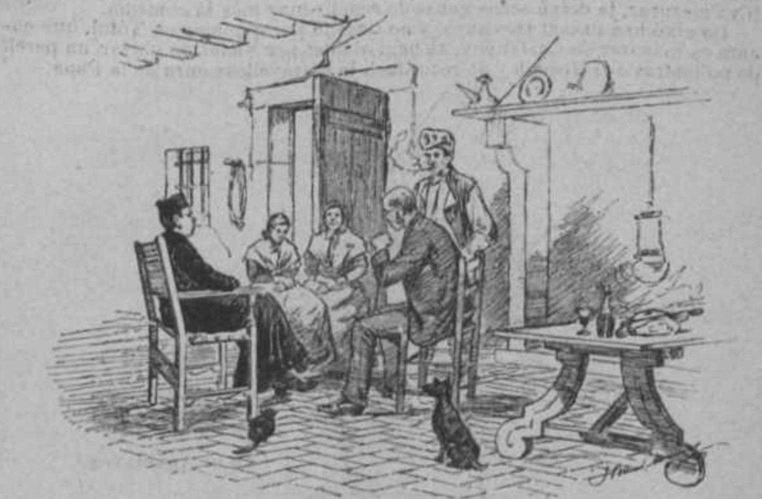
Prou hi va anar lo senyor rector y va ruixar ab aygua beneyta totas las portas, finestras y cambras de la masía, desde las golfas fins á la cort dels porchs; pero ¡cá! 'ls mals esperits continuavan fent patir á la pobra Pepa, que per més mofa 's tornava cada día més fresca y grassona. Avants, las feynas més pesadas las feya ella; pero després no se 'n podían refiar per res absolutament, perque quan, per exemple, convenía pastar y 'l forn cremava y 'l llevat, la farina, l' aygua, tot estava á punt de solfa y la Pepa anava á comensar, tot de un plegat, com ferida pèl llamp, la pobre xicota queya estarniada en l' escon, ab unas estremituts y xerrichs de dents que feya basarda. Encare sort que may al caure prenía mal; pero bona pena era per una fadrina trobarla com una vegada en Nasi, lo sagal, la va trobar á la cort de la mula ab las faldillas de tan mala manera arrumbalîadas, que 'l xicot se tingué de confessar de haver vist cosas lletjas, encare que en bona veritat no deurían ser tan lletjas com aixó, quan després á la nit al recordarlas, interiorment se condolía de no haverlas tocadas y tot.

Havent agotat ja 'l sèu pare tot lo repertori d' herbas y pegats, no sabent ja quínas estampas posarli á la cambra ni quínas oracións resar, veyent que la feyna 's quedava endarrera y que 'ls estalvis se gastavan per caldo, ous y carn de xay, y que á pesar de tot aixó y de minvar lo vi bò de la boteta de carga, la noya continuava de igual manera, se determiná á ferla veure per D. Joseph, metje de la vila vehina, de gran saber y experiencia.

Lo día que D. Joseph aná á la masía, de donas batxilleras no n' hi havían compsregudas pocas, y fins lo rector hi va fer cap per sentir de viva veu lo parer del senyor metje.

Aquest, després de escoltar la relació de la ma'altía que va fer lo Tóful, corretgida y aumentada ab algún detall per tota la concurrencia y de haver examinat ab detenció á la noya:

—¿No t' has fet may cap trench al caure?—va preguntar.

—No, senyor,—varen respondre tots,—vegi encare quina sort.

—Bueno, bueno,—va fer lo metje, rihent detrás de las ulleras—tot aixó no será res. Vos, Tóful, acompanyeume un tros camí enllá y vos diré lo que convé fer.

Al cap de una estonassa 'n Tóful torná á la masía.

—¡Qué ha dit lo metje?—varen preguntar tots.

—Ha dit que no tè cura—va fer lo Tóful.

—Es clar, com no tè mal de metje, la vostra filla...

—Quan vos no l' haveu curada...

—¡Quíns mals més horribles dona Dèu!—digué 'l rector.

Ja no hi havía dupte, la Pepa estava embruixada; y bèn depressa aquellas donas se 'n anaren á portar la noticia á casa sèva, no fos cas que gansejant las assolís la nit en la espessor del bosch

—Tu, Pona, ¿sabs que m' ha dit lo metje?—deya 'n Tóful á la sèva dona al ser al llit, baix, baix, á cau d' orella—m' ha dit que 'l mal de la noya es ganduleria y que las millors medicinas son garrotadas... Veurás. Quan li vinga 'l mal, si jo no ho veig, avísam y farém la proba. Tot justament la senmana entrant comensém á segar y es casi segur, si D. Joseph no va errat, que la Pepa tindrá algún atach, al veure que se li gira tanta feyna. Entretant no diguis res á ningú, y á la noya, déixala que 's llevi tart y complau a com sempre.

Quatre días després, ab un sol que cohía las pedras y una cantadissa de cigalas que aixordava, comensá la sega á can Castellpoy, y per cert que tots vuyt segadors no 's cansavan de dir que aquella era la xeixa més granada que havían vist aquell any. La feyna dels segadors era pesada; pero no ho era menos la de la Pona y sa filla, que entre coure 'l menjar per tanta gent, rentar tants plats, portar las begudas al camp y una cosa y altra, no tenían un moment de repós. Lo tercer día de la sega, á la mitjdiada, la Pona va corre á despertar al sèu marit.

—Corra—va dirli—á la Pepa li ha vingut lo mal.

En Tóful se llevá depressa. Agafá un bit de bou, se 'n aná dret á la entrada y sense dir cap paraula, ventá fuetada á la Pepa que estava estirada, com boy morta sobre las llosas, lo mateix que una marmotassa.

Fer un crit la mossa, aixecarse y arrancar á corre al sentirse la fiblada, va esser tot hú. Lo Tóful, enverinat com un bitxo, li pegá al darrera y entre murria, desvergonyida, gandula y un parell de dotzenas de singlatadas que li va mesurar, la deixá sense ganas de repetir may més la comedia.

De aixó han passat tres anys, y no tinguin por que may en Tóful, que encare es masover de Castellpoy, se hagi olvidat per Nadal de portar un parell de pollastres á D. Joseph y de recordarli la maravellosa cura de la Pepa.

Quim Artigayre.

A VOSTÉ.

D' ensá que al *chalet* viu, vehí del mèu,
no sé qué 'm passa.
Los sèus ulls, lo sèu cos y 'l génit sèu
y altras cosas que dirlas me sab gréu
m' agradan massa.

M' agradan, ademés, en bona fé
(no es que la enganyi)
las condicións tan bonas de vosté:
m' estranya que ho estranyi aixó. ¿Per qué?
Donchs, no ho estranyi.

Una noya de bé, ben bonicoya
(cantant vritats)
que per endressar casa es una joya
y que toqui 'l piano, aquesta noya
y renti 'ls plats;

que quan fa d' escarrás rés se li endona,
en lo vestir,
de semblar qualsevol *raspa* ó minyona,

y es una senyoreta molt bufona
si ha de sortir;

que bona per la cuyna igualment sigui
que pèl saló;
que serveixi per tot y á tot estigui
disposada, mereix ¿vol que li digui?
ma admiració.

Perque una noya aixís es avuy dia
casualitat
lo trobarla y .. ¡tothom l' admiraría!...
¡¡Veliaquí perque á mí, si no ho sabía,
me té *æiflat!!*...

—

D' ensá qu' está al *chalet* vehí del mèu,
no sé qué 'm passa...
Si es qu' he ofés sa modestia, 'm sab molt gréu...
Perdónim si admirant lo valer sèu
he parlat massa.

J. Barbany.

CATALUNYA PINTORESCA (per *J. Fernández Sanz*).

Recort de Camprodón.

A UN MASCAROT.

Ja estarás tip de dar voltas,
de fer salts y bojerías.
T' has disfressat tots tres días.
Has bén fet lo Carnestoltas.
Ja t' he vist corrent la rúa,
seguint plassas y cafés
ab un nas que 'n feya tres,
panxa, gep, banyas y qúa.
Ja t' he vist guarnit aixís,
que, sens veure que t' erravas,
perque reyas y cridavas
ja 't creyas qu' eras felís.
Ja t' he vist, qu' en ta alegría,
perque anavas disfressat
te pensavas, insensat,
que la gent no 't coneixía.
¡Eras tu!... Tothom ho deya.
Tu, que 't davas un esbronch.
Eras un—may te confonch,—
de la baixa patuleya.
La careta ja 't tapava,
pero tens unas senyals
que son ficsas y fatals,
y tothom te las trobava.
A un brétol deyas mil pestes;
t' ensenyá un brillant que dú,
y li vas fe 'l *rendivú*
y te 'l vares menjá á festas.
Vas pará á un pobre, y veyent
que no portava soguilla,
li vas cantá una cartilla
qu' estich qu' encare se 'n sent.
Passá un home d' honra neta
dalt d' un cotxe ab sa mullé,
y d' enveja que 't va fè
se 't va arrugá la careta.
Buscavas als coneguts
per trèurels drapets al sol.
Has ferit honras al vol;
has tacat noms y virtuts.
Has malposat matrimonis
y embolicat prometatjes,
has cantat secrets y ultratjes,
llevat falsos testimonis...
¡Ves qui no 't coneixería!
¡Eras tu! Tothom ho deya.
Un dels de la patuleya.
La careta no 't servía.

JOSEPH FELIU Y CODINA.

EXTREMS.

Per un periodista:
Publicar un escrit en las columnas de un edifici.

—

Per una companyía de teatro:
Posar en escena una pessa... de roba.

—

Per un manyá:
Fer una clau per un pany de paret.

—

Per un escultor:
Colocar un Cristo á la creu del matrimoni.

—

Per un ferrer:
Desferrar un ou ferrat.

—

Y finalment, per Déu Nostre Senyor:
Condemnar á un pecador á las penas eternas del infern... de una americana.

EGO SUM.

DEMANANT INFORMES (per *Apeles Mestres*).

—¡Jo de vosté la pendría, es una bona xicota!... Ara, com á neta, no 'n tè res; com á traballadora, menos; y com á fiada... se li tè de vigilar fins un céntim.

COM SUCCEHEIX MOLTAS VEGADAS.

Truca un senyor á la porta de la casa ahont habita una sèva coneguda, y al sortir á obrirli la porta una minyona, pregunta:

—¿Que no hi es la senyora?

—No, senyor—respón la fámula.

Pero en aquell precís moment se presenta un' altra Menegilda, dihent:

—La senyoreta diu que vaji á dirli quí ha trucat.

J. Giné.

A ELLA.

Noya hi ha, quan lo promés
la deixa, que ruborosa
per faltarli alguna... cosa,
plors llensa seguit un mes.
Tu, d' aixó no 'n pots dir res,
al contrari; fent lo cas
del que 't conto, en aquest pas
pots dir qu' hi has guanyat ¡ingrata!
perque á tu, 't vaig trobar xata...
¡y 't deixo ab un pam de nas!

ANTONET DEL CORRAL.

LO *JEFE* DELS INVISIBLES.

Lo general Aleu,
Comandant de una guardia que no 's veu;
y qu' encar que algún cop surti als carrers,
si 's veu ella, la guardia no veu res.

FI DE CURS.

QUELLA nit vaig arribar primer que ningú al café. La tauleta quadrada del recó era buyda y vaig sentarme vora la vidriera passejant la mirada per la concurrencia, mentres lo mosso retirava la vaixella usada, aixugava 'l mármol y 'm servía las copas y platets que dringaren planyiderament. L' infús d' un Moka adulterat se refredava y mos ulls cercaren en las planas dels diaris de la tarde las últimas noticias. Mes jo 'm distreya y no me 'n dava compte. Y llegía, llegía sense formarme concepte ni entendre 'l sentit de las paraulas, puig mas orellas, obertas al ruido dels carruatges y al rumor de las conversas vehinas, convertían mon cap en un bombo de lotería hont saltavan donant voltas pensaments é ideas variadas sense ordre ni relació.

Tot d' un plegat entrá l' amich Prats. Prengué assiento á mon enfront, y llensant al ayre una alenada de tabaco y á terra la punta recremada del cigarrillo, m' explicá la conquista del día, ja que com á bon calavera cambía de decoració cada vintiquatre horas.

Portava contadas més de cent mentidas en menos de quinze minuts, puig en las sèvas conversas las contradiccións s' estalonan, quan ab s' arribada en Font interrompé nostre coloqui deixantse anar sobre d' una cadira, esbufegant, suhat, ab lo barret al clatell, los ulls esparverats y signantnos ab las mans que paressim lo dialech Sospresos estavam de qu' en Font, calmós y aixut per son natural, donés aquella nit tals mostras de vitalitat. Alguna de grossa devía passarne perque s' aixerivís fins á tal punt. No tardarem en saberla. Extenent un bras en l' ayre sobre la taula, ab veu fosca y emocionada digué:

—¡En Ribas s' ha suicidat!

—¡Cristo! barbotejá en Prats plé d' admiració.

—¿Qué dius? vaig exclamar ab lo tò dubitatiu del qui no arriba á compendre la realisació d' un fet extraordinari.

—Sí, continuá en Font, s' ha mort aquesta tarde. Y á fe que l' he vist bèn trempat al dematí quan jo venía de matricularme

—¡Pobre Ribas! afegirem nosaltres acomodantnos millor al assiento y apoyant los cólzers sobre la taula després de retirar las tassas escorregudas hont sols quedavan algunas gotas de café.

En Font prosseguí:

—No m' ho esperava, pero era de temer. Ningú com jo sabía la vida íntima de 'n Ribas. Li faltava un sol examen per llicenciarse. Havía aprobat aquest setembre tres assignaturas y á l' última li estava reservat aquest desengany que l' ha dut al sepulcre. En Ribas feya, com tots sabeu, de practicant á la farmacia de 'n Llerona. A primers d' octubre devía marxar, puig l' apotecari colocava en sòn lloch al sèu nebot de Tarragona, que comensará aquest any la carrera.

Devía en Ribas sis mesos de dispesa, perque lo poch que guanyava á ca 'n Llerona ho esmersava en vestirse, llibres y matrículas. No rebent per altra part fondos de casa sèva, renyit com estava ab l' hereu desde la mort de sa mare, esperava pagarho al graduarse, ja que s' havía compromés á substituir á un metje de la provincia de Girona, qui li deixava la clientela, passant á la capital lo vinent novembre. Sols ab l' esperansa d' un arreglo próxim se mantenía, donchs, á la dispesa, que ja comensavan á mirarse'l de qua d' ull, y

ARTISTAS INGLESAS (fotograbats directes).

hont li havían indicat en més d' una ocasió la violencia que 'ls causava son comportament.
Y encare hi ha més. Tenía en Ribas relacións formals ab la filla d' un coronel, un home bò, de pasta d' agnus, honrat y franch com ell sol, modest, sense pretensions y catalá per torna. L' Angeleta, sa filla, era una xicota preciosa; jove, bonica, que vivía al pis de sobre y estava esbojarradament enamorada de 'n Ribas. Cap oposició havía fet lo coronel als plans dels

¿Y ab unas donas axís,
hermosas com eixas tres,
tenen *spleen* los inglesos?
Axò sí que no s' entén.

enamorats, y quan ab tota confiansa ell exposá la situació económica en que 's trobava al digne militar, aquest vá contestarli ab tota senzillés:—Miri, Ribas, jo no 'm vench la filla. Vosté tracta de casarse y no de comprármela; donchs, si ella 'l vol, visquin molts anys felissos, que jo per ma part no li entregaré pas la filla despullada. Soch pare, he sigut pobre y sé lo que 'm toca fer. — Desde llavors en Ribas tocava 'l cel ab las mans y més sabent que

á primers d' any foran ja casats, perque 'l coronel passava ab ascens á un bon destino de Ultramar.

¿Voléu més ditxas reunidas? Al tenir lo titul á la butxaca 's trobaría ab plassa segura y més que regular, marit d' una real mossa, honrat y estimat de tothom. Y ho preveya, y ho ansiava ab aquell desitj, ab aquell afany indescriptible del reo que espera l' indult de la pena de mort.

Mes ¡ay! que una calificació dolenta donada en un moment de mal humor, potser d' incalificable rigorisme, desfeya com un castell de cartas sas esperansas, sos somnis, sas il-lusions, sa reputació, sa ditxa y son pervindre.

¡Qué tristos degueren paréixerli los claustres de l' Universitat després de llegir sobre la papeleta d' examen lo fatal *Suspenso* que li atravessava 'l cor! Aquellas columnas del pati de la facultat de Ciencias, unidas unas ab altras per las arcadas de pedra com si ballessin la sardana, sigueren testimonis muts d' una aflicció intensa á res comparable. Lo carrer de Pelayo ab sos arbrets esquifits, mostra d' una vegetació vergonyant, degué serli aquest matí un carrer d' amargura, torturat com se trobava per sos pensaments fills de la malhaurada pulverisació de sos projectes.

MATRIMONI DESIGUAL

(per *Mariano Foix*).

S' hi va ficar un cosí militar de per mitj, y aquí me la tenen casada ab un senyor que fins li podría ser avi.

¡Oh, sí, jo 'm poso en son lloch y ho comprench tot, amichs mèus! Aquella nota 'l reventava.

¡Esperar fins al juny! ¿Donchs qué? ¿Acás esperaría á juny lo mesquí de 'n Llerona á suplantarlo per son nebot? ¿Per ventura s' aconsolarían á la dispesa d' esperar y mantenirlo nou mesos, quan ja 'ls ne devía altres sis? ¿Sacrificaría 'l metje amich son pervindre de Girona esperantse en lo poble fins que 'l pobre Ribas fos graduat? ¿Y deixaría d' anarse 'n á Ultramar la familia de l' Angeleta, junt ab ella, abandonant un cárrech oficial desahogat y d' importancia pera acontentar al pelacanyas promés de la noya, més á més quan l' havían carbassejat? ¡No! Als pochs dias se trobaría al mitj del carrer, sense llar y sense consol. Ni una persona amiga podría mitigar sos dolors. ¿Los companys? Prou feyna tenían per ells. Pochs ne coneixía, y qui més, qui menos s' ho bèn necessitavan. ¿Y la familia? Se l' esquivaría de casa. ¿Posarse d' apre ent? La edat no li permetia, l' instrucció li impossibilitava. ¿Ocupació, destino, ofici, modo ó manera de guanyarse 'l pa? No tenint relacións, era poch menos que miraculós trobarho.

Y á més ¿sòn cor podría quedar buyt, sech, marcit, sense que sa rahó se 'n ressentís?

Ha arribat aquest mitj día á la dispesa y s' ha tancat al quarto. L' han

Margarida.—(Quadro al oli de *J. M. Marqués.*)

cridat á l' hora de dinar y ha contestat que no tenía gana, que 'l deixessin sol perque no 's trobava gayre bé.

A las quatre pujá al terrat. Una vehina extenent la bugada dos casas més enllá ha vist com s' abalansava diferentas voltas á la barana mirant fit á fit al carrer. Després ha passejat un rato y plorava com una criatura Ha vist també que 's treya un paper de la butxaca, mirantse'l y besantlo repetidas vegadas. Més tart se 'n aná de dret á la part del darrera y la vehina l' ha vist desapareixer fent un salt y una tamborella.

A la botiga han sentit un estrépit colossal y han corregut á l' eixida. La gabia dels conills estava volcada. Ajassat sobre un toll de sanch, esbullat lo cabell, cluchs los ulls, closos los punys y bufant débilment, ab la cara plena de pols y 'l vestit brut de pallas y molls de pa, allí estava en Ribas, l' estudiant del primer pis, com li deyan los coneguts del barri, acabantse per moments, finint aquella existencia laboriosa avans de madurar sos vintiquatre anys de privacións y de desditxas. Hi ha corregut lo metje de la casa de Socorro. Era inútil.

Més tart lo Jutjat l' ha vist. Guardava al butxacó 'l retrato de l' Angeleta y la cédula. Ha declarat la vehina que presenciá 'ls últims actes de la sèva vida. Luego, ab la camilla, se l' han emportat al Cementiri nou.

Jo anava á son pis per veure'l, pero pèls grupos d' allí m' han explicat lo succés, y á fé que 'ls vehins no 's cansan de contarho, comentantho á gust de sa fantasía. ¡Si n' he sentit de mentidas, desbarats y farsanterías! Sols jo, que al mitj día ja m' havían contat l' examen y las resultas, podía presumir la verdadera causa de son determini.

Aquí en Font baixá la vista perque 'ls ulls li espurnavan.

—¡Pobre Ribas! diguerem los oyents ab veu imperceptible.

Y recullint silenciosos los bastóns y sombreros, eixírem á dar un tom per la Rambla, impresionats de valent per la relació d' aquella desgracia.

Pensatius anavam quan sentirem una rialla mefistofèlica, ingrata, que ferint dolorosament nostres oídos nos obligá á girarnos en rodó. Era 'l butxí del company, lo catedràtich qu' aquell dematí firmá la sentencia del nostre amich. Sota las ulleras fumadas brillavan sos ulls de gat, y la barba blanca se li espargía com un babadero per sobre la pitrera. Caminava depressa y conversant joyós y satisfet ab un senyor més jove que l' acompanyava.

Nostra dreta, per la forsa de la costum, inconscientment, buscá l' ala del sombrero, y 'l saludarem, sí; pero 'l nostre cor, sobreixint de pena, 'l malehí y l' execrá ab tota energía.

¡Quánts cops se besan mans que 's voldrían veure cremadas!

Xavier Alemany.

RESPOSTA DE SABI.

Desde que un pobre infelís va perdre 'l senderi, no volía que ningú li fes lo llit sino ell mateix.

—Pero, home— li deyan los de casa sèva—¿qué hi entens tu en ferte 'l llit?... Ni menos te picas los matalassos, ni 't posas bè los llansols, ni...

—¡Deixéume!... Deixéume tots—cridava 'l boig ab los ulls fora del cap, sempre que li tocavan aquesta tecla.

Per fi, un dia qu' estava més sossegat que de costúm, un germá sèu li digué:

—Pero ¿per qué no vols que 't fassan lo llit?

A lo qual respongué 'l boig, baixant la veu y ab tó sentenciós:

—«¡Si vols estar ben servit,
feste tu mateix lo llit!»

IGUAL.

Com las demés igual. ¡Malehida sigas!
avuy de mon torment potser te 'n rigas,
demá ja plorarás:
demá, quan al costat d' un' altra dona
me vejas passejar sots ton balcó
llavors me cridarás.

—

Quan suspirant d' amor prop tèu me veyas,
me vas donar un cor que pur lo deyas,
un cor de dinou anys,
y 'm jurares pèls deus de ta infantesa
que may lo sotregaren las passións
ab sos malehits afanys.

—

Mes al instant mateix que fou donada,
faltares sens pietat la fé jurada
un altre amant prenent:
caigueres en los sèus, com en mos brassos,
y com ab mí, sentires sos petóns
mullar ton llabi ardent.

—

Ja pots rodar lo mon: cenyint ta fronta
durás com marca la sagnanta afronta
d' impura meretriu:
serás la reina del bordell infecte,
fins que passen tas gracias, com la flor
que 'l sol crema al istiu.

E. Toda.

A CA 'L RETRATISTA.

Compareix un grupo de crachs que constitubeixen tota una familia, y al arribar al recibídor del fotógrafo, instalat en un quint pis, esbufegant y trayent un pam de llengua, diu lo *jefe* de la tribu:

—Veniam á fer retratar á la nena que se 'ns va morí 'l mes passat.

—¿Se 'ls va morir?

—Sí, senyor.

—¿Y ja está enterrada?

—Naturalment.

—Donchs, sent aixís, mal podré retratarla.

—Sí, home, que la retratará: ja li donarém las entressenyas: ¿Veu? Los ulls y 'l nas eran fets y pastats als de la dona, la boca y la barba exactas á las mèvas, las orellas eran com las del sèu avi, y 'l front, ni més ni menos que 'l de la sèva avia. Per això venim tots, perque vostè vaji més ben guiat.

Lo retratista, apart:—(¡Qué burros!)

Pepet d' Esplugas.

Anacoreta.—(Dibuix al llapis de *L. Romanyach*).

EPÍGRAMA.

(VALENCIÀ.)

El día de Sen Miquél
á una chata li digué
un llechuguino:—Es vosté
un ánchel caígut del cèl.
Y afegí un agüelo vert
que seguintli anaba els passos:
—Que caigué del cèl, es cèrt;
¡pero va cáurer de nassos!

J. F. SANMARTÍN Y AGUIRRE.

ESCENA CONJUGAL.

La senyora s' ha comprat un vestit vert de molt preu.

Lo marit, al véurel, plé de mal humor, pensant ab lo pico que li costará, li diu:

—¡Vaya un gust has tingut!... Semblará que vas vestida ab un panyo de billar... No m' agrada gens.

La senyora, ab molta naturalitat:

—Ay, ay. ¿no t' agrada 'l vert? No ho hauria dit may.

XANIGOTS.

CARAMELLAS.

TORNADA.

Per cantar las caramellas
hem volgut matinejar:
donzelletas de la Plana
Dèu vos dò bon despertar.

ENDRESSA.

La Pasqua florida
arriba galana,
ja torna donzellas
lo mes de las flors;
los arbres se poblan
de poms y de fullas
las vinyas de pámpols
lo bosch de remors.

—

Joliu Primavera
alegre pregona
fent niu entre 'ls sálcers
festiu rossinyol;
sortíu donchs, bonicas,
que anem á cantarvos
sentidas albadas
avans surti 'l sol.

—

Sortiu donzelletas
deixeu lo blau llit
y oíu las folías
que 'us dicta lo pit.
Sortiu flors galanas
sortiu al balcó,
que trucan las perxas
y va de cansó.

CANSÓ.

Han florit los admetllers;
esclatá la rosa vera;
y la olor dels violers
ben clar diu: es Primavera.

—

Los aucells tornan á vol;
de rumors s' ompla la Plana,
y als petóns del ardent sol
terra y cel, tot s' engalana.

—

Tot desperta, tot somriu;
naix lo mon á nova vida,
y á chor canta tot quant viu
ha arribat Pasqua florida.

—

L' ERMITA ABANDONADA

(per *Apeles Mestres*).

Sensa campanas ni altars,
ni ex-votos, ni presentallas,
ó no es ja casa de Dèu,
ó Dèu ha mudat de casa.

Mes per mi tanta alegría
será font de gréu dolor,
sino admets, ma dolsa aymía
la expressió del mèu amor.

Coro y Tornada.

Per cantar las caramellas
hem volgut matinejar;
donzelletas de la Plana
Dèu vos dò bon despertar.

Eduart Vidal Valenciano.

CATALUNYA PINTORESCA (per *N. Vázquez*).

Un recó de la Segarra.

GENT DE CASA (per *M. Molné*).

Camí del Mercat.

A UNA DONA LLETJA.

Sonet.

No 't pots queixar del tot; si ton destino
t' ha negat la hermosura, pren paciencia;
veurás com ab lo temps y la experiencia
olvidas ton desvari y gran amohino.
¿Creus qu' es negra ta sort? ¡Quin desatino!
Te dol que 'ls homes posin resistencia
al bon amor que 't negan sens clemencia
ho sé del cert ¿vritat qu' ho endavino?
Que halaga ser bonica, ho sé de sobra,
mes hi ha un inconvenient que las aplaca;
la maca, no ho es sempre, no, de maca;
cada any ho es menos, sempre pert la pobra.
La lletja té un gran do; per més que ho sia,
segueix sent molt més lletja cada dia.

M. Figuerola Aldrofeu.

RONDALLETAS.

Era una nit fosca com gola de llop y ademés silenciosa: estava per primera vegada de centinella á la reixa d' un castell, un quinto que, com es natural, de las obligacions del servey militar no 'n podía saber pilota, y era tan poruch, que 'l ruido més insignificant li semblava un enemich y cada sombra de la tenebrosa nit se li representava un cos d' exércit.

Cumplint ab la consigna que li doná 'l centinella anterior, cridá 'l *quién vive* á un bulto que vejé aproximarse á la fortalesa. Era precisament la bugadera de la guarnició de dit castell, la qual hi pujava á fer bugada cada tres días molt avans d' apuntar l' auba y, sempre que li cridavan 'l *quién vive*, tenía la costúm de contestar sòn nom y apellido.

—¡Quién vive! cridá 'l centinella.

—Clara Llabería, contesta la bugadera.

—¡¡Alto!! cridá 'l quinto mitj esparverat. ¡Cabo de guardia, caballería!

* * *

Cert payo, que sempre ha tingut fama de granuja, es demandat davant dels tribunals de justicia per haver assaltat las parets d' una masía y haver robat un ruch y un porch.

Al prestar l' acusat la corresponent declaració, tant lo jutje com l' escribá qu' entén en la causa, l' obligan á que expliqui, fil per randa, la manera de que 's valgué pera cometre un doble robo.

A lo que contesta 'l payet ab molta frescura:

—Zenzivamente, zeñó Juez; figúreze uzía que uzia ez er burro y er zeñó er puerco; loz ato con una cuerda, loz hago zeguir y en paz, ni má ni meno.

AGUILETA.

CANTARELLAS.

Lo primer cop que vaig dirte
que 't volía per esposa,
vares ferme aquell paper
que sabéu fer casi totas.

—

Voldría guardá una trena
del tèu fí y sedós cabell;
pero ab més gust guardaría
la meytat dels tèus calés.

—

Sè que sabs tocar lo piano,
fer ganxet y dibuixar;
mes no sè, prenda adorada,
si també sabs rentá 'ls plats.

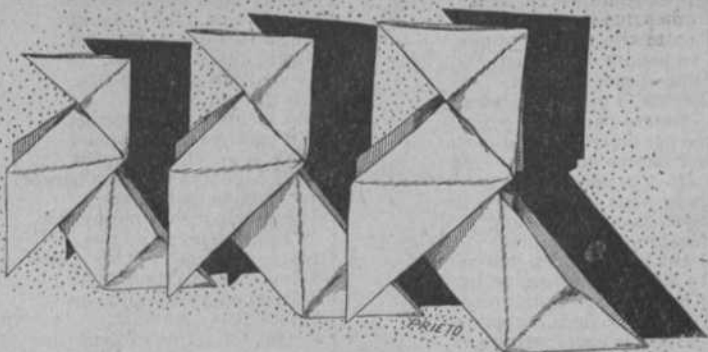
—

Sempre vull, quan soch á taula,
per mi sol, al menys tres plats,
de aquest modo ja tinch armas
si la dona 'm mou sarau.

J. F. GAVIRES.

FANT

LOS AUCELLS DE PAPER.

QÜENTO DE FAMILIA.

Don Joseph es *un carácter*,
un sabi, un home de pes,
dels que fan sempre las cosas
del modo que s' han de fer.
Diu que 'l mon está perdut
ja desde 'l comensament,
quan va passá al Paradís
aquell cas que tots sabém.
Diu que 'ls homes son Adams
y ellas Evas, aixís es
qu' es precís espavilarse
perque no 'ns entri la serp.
Y l' home ho fa com ho diu.
Donya Irene, sa muller,
qu' es molt guapa y aixerida
y té trenta anys menos qu' ell,
no surt sola may, ni á missa:
¡qu' es cas! ¡sempre tots dosets!
A las vetlladas no surten
de casa. ¿Qué n' han de fer
de las reunións y 'ls teatros?
A casa s' hi está molt bè
y á casa ningú hi pren mal.
¿Eh quin trunfo don Joseph?
Pero com sols s' aborreixen
á las nits llargas d' hivern,
perque anant junts tot lo día
ja á la nit no tenen res
per dirse, algunas vetlladas
sol anarhi en Ramonet,
cusí d' ella, qu' es un jove
molt aturat, molt esquerp,
pero per fer companyía,
Dèu n' hi dó, fa 'l séu servey.
Don Joseph sol fer bacaynas
á la vora del brasé.
Lo cusí, com qu' es tan curt,
pobre xicot, no diu res;
pero per fé alguna cosa,
vaja, alló... per matá 'l temps,
ensenya á la cusineta
de fer aucells de paper.
¡Si n' han fet, verge del Carme,
si n' han fet aquest hivern!...
¡Ja portan gastats catorze
quadernillos de paper!
Pero vet' aquí qu' un dia
se desperta don Joseph
d' una bacayna que feya
á la vora del brasé,
y al notar lo gran silenci
diu de prompte:—¡Ay, ay! ¿qué feu?
¿Cóm es qu' estéu tan callats?
¿Qué sou muts? Tu, Ramonet,
si has d' estar com un mussol
no comprench pas per qué vens.
Tu has de distreure á l' Irene;
si no ho fas, no vinguis més.
—Veurás, Joseph, respón ella;
feyam aucells de paper.
—¡Ditxosos aucells, *canario;*
sempre estéu fent lo mateix!
—Joseph, ¡qué vols que t' hi diga!
soch curta, no hi puch fer més.
Lo cusí prou me n' ensenya,
mes jo no hi entro, fillet.
Ara mateix n' ha fet un,
¡qué mono! l' he anat desfent
ab cuydado, gíral, vóltal...
examina ben bé 'ls plechs...
Impossible; jo no trobo
modo de tornarlo á fer.

—¡Veyám aixó tan dificil!
diu de prompte don Joseph.
Y antes que la sèva dona
d' amagarlo tingués temps,
li va pendre de las mans
l' aucell encare desfet.
L' agafa, 'l mira, 'l remira,
l' observa per dintre y veu
que per dintre era una carta
de l' infame cusinet.
«Jo t' estimo, cusineta,
»ja ho saps, seré sempre tèu.
»Si tu casada no fossis,
»fòram marit y muller.
»Pero hem fet tart; ¡ets casada!
»tu dirás lo qu' hem de fer.
»¡Dígamho prompte, Ireneta!...
»Compassió de 'n *Ramonet.*»
Llegir la carta, mirársels,
pendre un garrot don Joseph
y empéndrela á garrotadas
contra l' infame parent
en quart grau de sa costella,
va ser obra d' un moment.

De llavors ensá las vetllas,
tant á l' istíu com l' hivern,
s' están sols, no hi va ningú...
ningú més qu' en Manelet,
l' altre cusí de l' Irene,
un sant, un ángel de Dèu,
que tira per capellá
y es incapás d' un mal fet.
¿Ell ensenya á la cusina
de fé 'ls aucells de paper?
¡Cá!... li ensenya de fer barcos...
qu' es cosa molt diferent.
Y don Joseph, *un carácter*,
un sabi, un home de pes,
dels que fan sempre las cosas
del modo que s' han de fer,
deya al cassino, explicant
la feta d' en Ramonet:
—¡Qué tal! ¡si no m' espavilo
prou m' entra á casa la serp!
Senyors casats, molt cuydado
ab *los aucells... de paper.*

JOSEPH COLL Y BRITAPAJA.

Cap d' estudi. (Dibuix de *J. Pagés Ortiz*).

Actriu vienesa. (Fotograbat directe).

FETS Y DITAS.

Un vigilant que tenía al sèu cárrech lo servey de un dels principals carrers de Barcelona, se trobá un día al plegar, que li havían robat lo porta-monedas.

—¿Cóm es, Rafel, que sou aixís?—li deyan.—¡Vaya un vigilant que á n' ell mateix lo roban!

—No té res d' extrany,—responía:—com sempre haig de vigilar pèls demés, ni temps me queda de vigilar per mí.

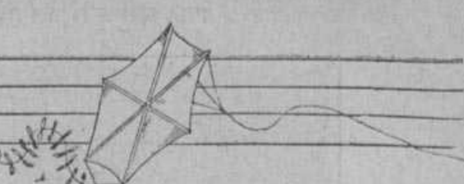
—

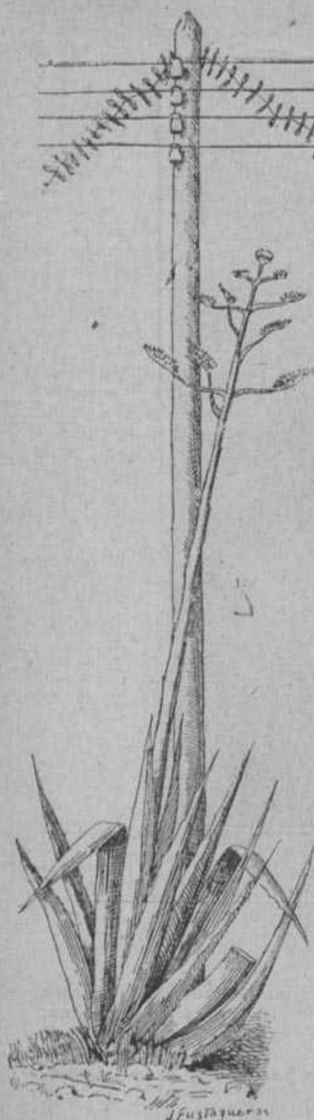
Voldría—deya un perdut—trobar á una persona que 's cuydés dels méus interessos.

—¿Tan rich t' has tornat?...—li preguntava un amich sèu.

—No m' has pas entés. Lo que jo voldría es que aquesta persona s' encar-regués dels interessos que dech als méus acreedors.

A Pallejá,

UN TREN D' ORANETAS.

RECORTS DE VIATJE.

PER aquest temps comensa. Quan Londres desapareix sota la boyra espessa y bruta que ofega la llum y malmet l' ayre; quan París, aburrit ja del sol, se dona á la pluja, á aquella pluja fina y vaporosa que se 'ns fica hasta 'l moll dels ossos; quan San Petersburg y Moscow se cubreixen de la primera capa de neu, la gent rica y desocupada de tots aquests sitis, los malaltissos y 'ls aburrits emprenen la fugida cap á las terras del Mitjorn, y com un vol d' oranetas venen á respirar l' alenada suau y salabrosa del mar llatí y se posessionan de las platjas dolsas y rialleras del golf de Nápols y del golf de Gènova.

Vos dich jo que dona gust de veure venir algún tren d' aquests que jo 'n dich d' oranetas, en la estació de Marsella. Es entre onze y dotze l' hora qu' arriba l' exprés qu' ha sortit de Calais lo dia avans y que porta gent vinguda directament d' Inglaterra encare xops de la boyra de Londres y de l' humitat de París, ab la roba llefiscosa del fum de la máquina y del carbó de l' atmósfera qu' abandonaren, mitj arrupits dels primers frets, qu' encare conservan á dintre, enlluernats de la llum de la Provensa com un prés que surt del calabosso, y no sabentse avenir d' aquella xarradissa, d' aquell rebombori y cridoria de l' estació, hont tothom parla ab veu alta, ó per millor dir, canta, ab aquella riquesa d' inflexións propia dels marsellesos, dels napolitáns y dels andalussos. Aquella gent que 's mou y may calla, los marejan, á ells acostumats al silenci de las estacións inglesas, hont no se sent altre ruido que 'l dels trens qu' entran y 'l dels trens que surten.

Baixan un moment del tren pera comprar taronjas y rahims, ab lo mateix delit que nosaltres fem pilotas de neu quan l' hivern devegadas té 'l capritxo de desmentir lo clima; y luego se 'n tornan al vagó hont continúan serios y atontats, sense dignarse saludarvos quan entran a pendre puesto, ni molestarse á treure 'ls farsells que 'us privan de seure. Continúan encare sent inglesos y mirantvos ab certa llástima per la desgracia de no haver nascut á Inglaterra, ó com si diguessem, per no poder tenir lo gust de escaparsen cada invernada.

Quan lo tren marxa, ningú obra 'ls llabis. Semblan los dels vagons compartiments de muts. ¡Qu' es cas de fumar! En lo tren vé una senyora antipática, escardalenca, que de fixo monta á caball, beu brandy y menja sopa de tortuga; pero que per res del món permetrá que 's fumi un cigarrillo davant séu. Lo marit es la primera víctima; á casa séva per fumar tè que baixar á un soterrani y encare allí no 'l deixa fumar en pipa. ¡Vet' aquí lo que tènen los inglesos! Surten del sèu país per deixar la boyra, y s' emportan una cosa qu' es pitjor: ¡los sèus prejudicis y las sèvas conveniencias socials!

Lo que fa gracia devegadas es veure al marit que no pot fumar, apoderat de la finestreta y no cedintla ni á tiros á la sèva dona.

Poch després d' haver deixat Marsella se troba 'l mar, aquest mar blau turquí, circundat d' un march de rocas rojencas ab trossos de falaguera verdura, reflectint un cel transparent de color viu, sense un núvol, y enllá d' enllá la costa, formant capritxosas reconadas, oferint com una serie de bastidors totas sas montanyas dels més variats colors de cendra y morat. Resguardant aquestas platjas y las deliciosas valls, hont creix lo taronjer y la palmera, s' aixecan las ultimas estribacións dels Alpes Marítims, murallas que no deixan passar los vents, conductor de l' alé de las neus que 's veuhen en las llunyanas alturas y que serveixen pera fer ressaltar lo cel més blau.

Naturalment, aquella gent no pot dissimular l' impresió que li produheix vista tan maravellosa. La llum esplendenta, lo salabrós lleveig, las olors d' aquella terra sempre primaverenca, los reprenen, arriban á causarlsi mitja borratxera, pero ja se sab que 'ls inglesos tenen la borratxera trista. Devegadas algún d' ells no 's recorda de que es in-

BELLESAS FEMENINAS.

Blau de cel.

BELLESAS FEMENINAS.

Vert de prat.

TIPOS CATALANS (per *J. Lluis Pellicer.*)

Un bolsista.

glés y somriu sense sombra de *spleen* y fins vos arriba á dirigir la paraula. ¡Oh poder benefactor del sol! Pero quan creyeu que 'l vostre home s' ha transformat, lo veyeu baixar en una estació de parada tornant á compareixer ab un tall de *roastbeef* y ab *The Times*. Llavoras es com si hagués tornat á Inglaterra: fins vos sembla qu' en lo vagó hi ha boyra

Com venen tan atapahits de roba y vestits de llana, al trobarse allí, lo primer que se 'ls ocorra es obrir la finestreta (sense demanarvos permís, naturalment) y crech que si gosessin se posarían en mánegas de camisa. Moltas vegadas succeheix que mentres ells suan á més no poder, vosaltres mitj tremoléu de fret. Y en lo mateix andén ells agafan una insolació y vosaltres una pulmonía.

De tant en tant obran lo *Bædeker*, que es la sèva segona Biblia. y al passar per certs puestos senyalats per la célebre guia, procuran impresionarse, com los cómichs que segueixen al peu de la lletra las acotacións.

Casi bé 's pot assegurar que 'ls inglesos han vingut á entristir aquell tros de paradís, transportanthi tota la sèva flema y la sèva serietat antipática, que fins ha contagiat á la gent del país. Fa extrany en aquell hermós recó del Mitjdía, fet á posta per los somríures y per l' alegría, hont tot es expansió y vida y remors, toparse ab aquella reconcentració, ab aquella formalitat exótica qu' encaixa tant dins d' aquell ambent com un tros de *pudding* dins d' un plat de *gaspacho* ó una marxa fúnebre en un bateig.

Fins quan se dedican al vici ho fan ab tristesa y fástich. Los veyeu baixar á Montecarlo, aquell recó, que es com la pudrídura d' una fruyta dolsa, amagant la corrupció baix la pela brillant y assatinada, y van al cassino y entran á la sala del joch, exercint d' inglesos, sens deixar la fredor, qu' es la base del sèu temperament.

S' enfilan per medi d' aquell ascensor que porta desde l' estació á la casa de joch, com si pujessin á casa sèva, segurs de no jugar més monedas que las que s' han proposat perdre y que figuran en lo pressupost del viatje.

Tots aquests inglesos que corren aixís cap al bon temps, me recordan á las oranetas que buscan sempre la verdor de la primavera, sense deixar may d' esser foscas notas grisas en mitj dels colors alegres y brillants de la naturalesa en tot lo sèu esplendor.

FREDERICH RAHOLA.

BOSQUEIGS.

Una minyona, cansada de buscar los mistos per encendre una espelma, á la fi diu:

—Está vist: no puch trobá 'ls mistos.

A lo qual replica la senyora:

—Donchs encengui una espelma y búsquils, com ho faría una persona d' enteniment.

—

Máxima:
L' home proposa, y la dona... acepta.

Mr. Eugón.

FRAGMENT DE UN QUADRO AL OLI (d' *Enrich Serra.*)

Bugaderas del Tiber.

LO QUE FA DI 'L VI.
(per *Ll. Labarta*).

VI ARTIFICIAL.—¡Me caso en Ronda! Cada dia es més dolent... ¡De aixó 'n deuhen tenir la culpa aquells morts de gana dels burots!

VI DE TABERNA —Díu que 'ls taberners no més hi tiran aygua. ¡Qué sé jo lo que hi posan! Aquest hasta té gust de café... ¡Ey, de aquell del carretó!

VI DE RAHÍM.—¡Mentres Déu vulga y la *filussera* no 'ns aixugui 'ls ceps, qualsevol begui aygua!

A «LA CAMPANA DE GRACIA.»

Ja que avuy lo sigle 'ns crida
sempre al mágich crit d' ¡avant!
y veyém ab goig sens mida
que al progrés va caminant;
pèl que tinga la fal-lera
d' enllotarse fins ab sanch,
pèl desitj d' aná endarrera
com si fos sols un vil cranch,
per sa sort
la honrada gent t' ho demana:
¡toca á somatent, *Campana!*
¡toca fort!

—

Pèl qu' estima la Virtut
y apoyo y consól sab dar
al pobre y al desvalgut,
toca á gloria sens parar;
mes pèl que causa gran bulla,
puig per fé 'l paper de sant
va descals, du cucurulla
y creu grossa va portant,
de tot cor
la gent digna t' ho demana:
¡toca á somatent, *Campana!*
¡toca fort!

—

Per l' hom' que aborreix lo vici,
que ayma 'l traball de debó
y estima als fills ab desfici,
repica á gloria ab bon só;
mes per aquell que 's baralla,
que pèl vici 's pinta sol
y es tan vil que no traballa
perque del crim viure vol,
de tot cor
la gent de bé t' ho demana:
¡toca á somatent, *Campana!*
¡toca fort!

—

Pèl poeta que s' inspira
en la Ciencia, en lo Progrés
y en los fets que 'l mon admira
que á gloria toquis just es;
pro per aquell que inspirarse
vol en rancias tradicións,
tant, que arriba á entussiasmarse
fentlo dents goigs y oracións,
per gran sort
la gent d' avuy t' ho demana:
¡toca á somatent, *Campana!*
¡toca fort!

—

Per l' home que ab cor molt noble,
ab inmens amor y anhel
traballa pèl bé del poble,
toca á gloria sens rezel;

pero si veus un malvat
que al pobre Poble aburreix,
y robant sa Llibertat
la sèva Lley escarneix,
per gran sort
la Justicia t' ho demana:
¡toca á foch y á sanch, *Campana!*
¡toca fort!

FRANCISCO LLENAS.

DITXO EN ACCIÓ.

En Pau, un galant xicot,
's casá ab la Margarida,
minyona sense cap dot,
pro guapota y aixerida,
que amiga de passejá
lo sèu garbo pèls carrés,
dels mil duros qu' ell portá
no va tenirne per res.
Lo pobre Pau, alashoras,
tement que d' allí endavant
no passarían las horas
idilis d' amor cantant,
y tement que de seguir
la Margarida ab sa déria
veuria's prompte venir
l' espectre de la miseria,
un día la va cridar
á consell, y en curts moments
ella aixís li va explicar
quins eran sos pensaments.
Lo traballar fa molt pobre
y á mi 'm convé semblar rica;
y si es vritat que no 'ns sobra
lo diner, jo tinch palica
y conech bè la manera
de fer rajar molts dinés.
¡Tu vinam sempre al darrera
y no t' cuidis de res més!
Y aixís la flor de sa vida
van passar sens cap embrás,
corrent mon la Margarida
y 'l bon Pau sempre detrás.
. . . .
Com que la felicitat
no dura gayre en la terra,
varen comensar aviat
las penas á darlos guerra.
Ella de verola plena
va quedar com un garbell
y un cop de gota serena
cego va deixarlo á n' ell.
Y al véures perduts segurs
y en tan infelís estat,
no 'ls va quedar més recurs
que demanar caritat.
Ab un duro que 'ls quedava
va comprá en Pau un fluviol,

VI DE LA CULLITA.—Te un defecte: antes del any se torna ranci.

BURDEOS.—*Lo dependent:*—¿Qué tal?
Lo parroquiá:—¡Non c'é male!

VI RANCI DOLS.—Lo metje prou diu que m' hi acostumi; pero si hasta aquest qu' es tan dols, jo 'l trobo amarch.

MANZANILLA.—Mientras tengamos manzanilla y toros, y mucho de aquí y mucho de allá ¿qué me importa á mí la política?

VI DE QUINA FERRUGINÓS.—¡Ay, senyor: tant que m' agradava, y haverlo de pendre á culleradas y barrejat ab potingas!

VI DE JEREZ.—¿Qué vol dir vins extrangers? Mentres á Jerez hi haja bodegas, jo 'm declaro proteccionista.

la Margarida captava
plorant ab greu desconsol,
y ara veu quant vritat era
lo que deya bromejant,
perque en Pau *li va al darrera*...
¡ab un fluviol sonant!

DOLORS RIERA BATLLE.

AMORS DE CAP VERT.

Qui tot ho vol tot ho pert.

Tres xicots tè la Pepeta
que la rondan nit y día,
¡tres! y segur que, pobreta,
si dels tres galáns se fia,
tindrá de quedarse tía.
Ella, com no tè xaveta,
si 'm sentía
no 'm creuría;
pero jo 'ls conech tots tres,
y sè que per més que rondin,
no farán res.
Casi puch asegurá'
que dels tres que hi ha en projecte,
cap fará.

—

Lo predilecte es poeta,
vesteix ab gran fantasía;
pero no tè una pesseta,
que están renyits avuy día
la pesseta y la poesía.
Tot aixó si la Pepeta
ho sabía,
no 'l voldría;
pero com lo veu finet
s' engresca pensant que pesca
un senyoret.
Y al fi no s' hi casará,
pues al saber qu' ell es pobre,
no 'l voldrá.

—

Lo segón no es gens fantástich,
lo positiu lo domina,
la poesía li fa fástich,
y ni la prosa, si es fina,
li cab á la barretina.
Per demanar es elástich,
y á la noya
qu' es baboya
l' enganyará, prou que 's veu,
y per paga deurá darli
un cop de peu.
Aixó ho puch profetisar
perque aquest fuig com del diable
del casar.

—

Lo ters es manyá de ofici,
va un xich brut, no tè finura;
pero traballa ab desfici

y daría á sa futura
ditxa, pau, goig y ventura.
Ella que té poch judici
sols procura
gran figura
y al manyá té al darrer full;
pero ell que no es gens tonto
veu sòn orgull,
y á la noya deixará
perque no vol ser *sin queda*
lo manyá.

—

Aixís ab tot y ser guapa,
com té la mollera flonja
busca que busca y no atrapa
la sèva mitja taronja
y al fi será tía ó monja.
¡A quántas lo temps s' escapa!
Son hermosas
y orgullosas
y pensan ¡de marits ray!
pero després de mil penas
no 's casan may.
Solteras que tó 'us doneu
feu aixó y també per tías
quedareu.

Q Roig.

EPÍGRAMAS.

—No paro may de contar,
diu, per fe 'l rich en Calsina.
Y es vritat, no para may
de contar...
—¿Diners?
—Mentidas.

T. T. T.

—

Dos pagesos de la costa
van entrá' al Café Condal
y va dir un d' ells:—Demana,
tú que parlas castellá.
En aixó s' acosta 'l mosso.
—Señores ¿qué tomarán?
—Chocolate cuan melindres.
—No: yo los quiero sin cuán.

Ton Llongu.

—

—¿Es vritat, senyor Parera,
que la filla de 'n Pancrás
tingué un nen sentne soltera?
—Es molt cert: lo tingué al bras.
¿Que no sab qu' era ninyera?

—

Va preguntá' un día en Toni
á un xaval que 's diu Sevè:
—¿Oy qu' ets fill de Sant Celoni?
Y 'l noy respongué:
—Perdoni;
jo soch fill de un sabaté.

Rossendo Pons.

Sauternes.—¿Y encare hi ha qui 's suicida y qui no 's diu conservador?

Champany de Reus.—Als temps moderns, los hi devém poder beure de aquest vi, que antiguament sols bebian los reys y 'ls potentats (Bravos).

Veuve Clicquot.—Al final de un dinar per la gent de certa posició, res com lo Champany legítim, de 60 rals la botella.

LA ESPERANSA.

De Alfredo de Musset.

Quan l' alenada de la Esperansa,
frágil y hermosa, rissa al passar
los cabells nostres y 's llensa ayrosa
sempre darrera del boig atzar;
¿ahónt va l' home?... ¡Ah! L' oreneta
segueix las auras ara y després;
vers l' afany pérfit que l' enamora
va ab ansia l' home... ¿Quí vola més?
¡Ah, veleydosa! De ta carrera
¿sabs per ventura las voltas mil?
¿Per qué 'l destino, tan vell, va unirse
á una estimada tan juvenil?

Matías Bonafé.

SOULAC SUR MER.

Mas peregrinacións d' aquest darrer istíu me portaren á l' espléndit recó de món que s' extén al centre occidental de la Fransa, desde la important vila de Burdeus fins al extrém del mar que limita la encontrada del Médoc. Allá es la bona terra dels vins que més anomenada tenen en lo món, encare que sa reputació, com moltas altras, no sía justificada: allá hi ha lo famós *Chateaux Margaux*, ab sas torres vermellas per motivar son nom de castell, per més que tot l' edifici tinga l' aspecte casulá de una bona masía de pagés: allá *Saint Julien*, ficat en una enclotada del camp, y *Pauillac* á la vora de la Gironda, que sembla un mar ficat á terra, y *Talence*, ab sos camps de pámpols verts cubrint sas blancas terras, y tantas altras regións que fan excelents vins .. sempre que poden barrejarlos ab los espanyols de Catalunya, Aragó ó Navarra.

En mitj de aquella riquesa de camps y vilas, lo que cridá més ma atenció fou una humil capelleta, enterrada en lo sorral de las dunas á la vora del mar. Es la abadía de *Soulac*, humil temple de pedra, que la pietat dels conquistadors normandos erigí en lo sigle IX de nostra era, y que poch á poch las arenas engoliren fins á ferla desapareixer durant molts anys. També en temps antichs s' aixecava á son costat un superb convent de frares benedictíns, models de paciencia y de sabiesa, que foren admiració de propis y extranys per las obras de ciencia y enginy que donaren á llum.

Lo temps passá per allá, y ab lo temps l' impuls irresistible de las revolucións, que tant han agitat la terra francesa. Desaparegué un jorn lo convent, arrastrat per l' impuls de ideas novas que arrencaren fins las pedras de sos fonaments, y la respectada iglesia, deserta y abandonada, aná engolintse sots las arenas de la movedissa platja. De tot s' anava perdent fins lo recort, que ja sols se mantenía per la tradició del culte qu' en lo lloch vehí donavan á la *Verge del fi de terra*, fins que fa pochs anys un prelat ilustre feu desenterrar lo temple y erigir nova abadía, que torná á poblar de frares benedictins.

Vaig anar á aquell convent. Allí esperava trobar los vells recorts de la sabia ordre; admirar sos traballs científichs y literaris; veure si altra volta s' escribían llibres com aquell *Art de verificar las fetxas*, que no falta en cap biblioteca; y en efecte, lo frare que m' obrí la porta ho feu per oferirme una botella de elíxir pèl mal de dents.

Los frares perfumistas: eixa es la última transformació monástica, ab la que no s' hauría may somiat.

E. Toda.

UN SOMNI.

Sonet.

¡Quín somni, 'l qu' he tingut la nit passada!
He somiat que tu, ingrata, m' olvidavas
y qu' en brassos d' altre home t' entregavas
fent á trossos vilment la fé jurada.

T' he vist, ó he cregut veure't, extasiada
donarli las caricias que 'm robavas ..
Y era tant lo que així 'm martiritzavas,
qu' he despertat ab ánima exaltada.

Mes contemplante á mon costat dormida,
ton somrís revelant amor sens mida,
cenyint mon coll tos amorosos llassos,

m' he dit: ¡Eix somni ingrat benehit sia!
Cada nit tal torment passar voldría
pèl goig de despertar entre tos brassos!

A. Piera y Hortal.

L' HOME PREHISTÓRICH (per *Apeles Mestres*).

Ni sastre, ni sabater,
ni lloguer, ni bugadera...
¿Y diuhen qu' hem progressat?
Jo crech que aném endarrera.

¡APRETA!

Un aventur r s' alabava l' altre día, davant de varias personas, de que havía anat al Africa formant part de la última expedició del célebre Stanley.

—Donchs, digui—exclamá admirat un dels oyents—que vosté ha vist lo naixement del Nilo.

—Ja veurá—respongué 'l fanfarria, per quí parlarli del Nilo era com si li diguessin Llucia,—lo naixement, precisament, no 'l vaig veure, perque 'm vaig entretenir una mica, pero encare vaig arribar á temps al bateig.

T. T. T.

BARCAROLA.

Jo no tinch pare ni mare
ni ningú que 'm porti amor;
no més las auras marinas
petonejan lo mèu front
Puch ben dir que la mar blava
es lo mèu únich redós;
ella m' es mare amorosa
y jo li porto passió.
Si voleu saber ma vida
la mar blava 'us la dirá:
¡llamps y trons y turbonadas!
Só gat de mar.

Quan era nin trasquejava
per la platxa boy descals.
fanguejantne per la sorra
y veyent l' ona estrellars.
Un día vaig trobá un home
que avuy es mon capitá
y 'm digué:—Vínat á bordo
que hi tindrás hostatge y pá.
Des llavors só noy de cambra,
des llavors soch navegant;
¡llamps y trons y turbonadas!
Só gat de mar.

Tinch tretze anys. La gent d' abordo
me 'n dona setze ó disset;
¡la salabró de marina
ja ha colrat lo rostre mèu!
¡Si n' he vistas de tormentas!
¡si n' he vistos de mals temps!
Tinch tretze anys, y ¡ay! sé de sobras
l' aygua del mar quín gust tè.
Aferro sobre y juanete,
só 'l criat del capitá:
llamps y trons y turbonadas!
Só gat de mar.

Que dech ser fill de marino
lo bull de la sanch m' ho diu;
m' ho diuhen las estrelletas
quan de nit vetllan per mí;
las pausadas barcarolas
dels mariners mos amichs
y 'l clam de la mar amarga
ab lo sèu etern brunzir.
Fins la claror de la lluna
que brilla en la inmensitat;
¡llamps y trons y turbonadas!
Só gat de mar.

Duch barretina vermella
quan no vaig ab lo front nú;
tots los mariners de Rosas
la portém sempre ab orgull.
Quan passém tramontanadas
só 'l que pujo més amunt.
¡Viva Dèu! la barretina
no es pas gorra de poruchs.
Prou n' he vistas de tempestas,
prou n' he vist de temporals;
¡llamps y trons y turbonadas!
Só gat de mar.

Jo no tinch pare ni mare,
ni ningú que 'm porti amor;
¡ay! no més la mar salada
me dòna lo sèu redós.
Soch orfe, só un noy de cambra
sense guía y sense nort,
mes tinch cor, y crech, y espero
en mon Dèu tot-poderós.
Senyor Déu de mars y terras
no m' abandoneu jamay;
¡llamps y trons y turbonadas!
Só gat de mar.

J. Blanch y Romaní.

UN FAVOR.

Una mestressa á la criada:

—No 'm pots negar que t' he trobat cigarros al bagul.

—¡Jo?... ¡Y qué haig de negar'i!

—Y donchs ¿per qué 'ls hi tenías?

—Ja veurá: vaig veure que al armari del senyoret no hi cabían, y al bagul hi ha prou puesto.

Mayet.

CANSONS POPULARS.

L' excursionista que recorre nostras montanyas catalanas, no 's deu concretar sols á estudiar la topografia del país, descriure lo que veu é investigar lo de la vellura; deu portar sempre á la butxaca, lo carnet del turista, pera dibuixar y notar sas impresións, y sobre tot, las llegendas, rondallas y cansóns de la terra, cansóns la major part d' ellas, trasmesas de generació en generació, vellas de remotas centurias, tan características y originals per llurs tonadas. Vegin la tonada estranya de la cansó de *La mosca:*

«Si n' han fet un convit
y no l' han convidada;
la mosca se 'n hi va,
tota recul trossada.
Guingueringuet, guingueringuet,
guinguet guingayne,
guingueringuet.»

Eixa cansó sortirá en ma novela: *Montalba.*

Vegin aquesta altra:

«La nit de carnestoltas
feren un gran sarau:
á Ventolá le 'n feren
perque la sala es gran.
No 'l fan pas per la sala;
per la Marió 'l fan.
¡Adeu! ¡adeu! nina pitera
del xarravíu víu víu,
del xarravíu xom xá,
del xarravíu xom xai.»

En las masías de montanya, hont l' excursionista trobará sempre bona y franca acullida, se deu fer amich ab l'avi de la casa, lo boher y 'l pastor, que solen ser homes d' edat, oferintloshi tabaco pèl pipot y un traguet de bon vi de la botella que portau, demanantloshi que us canten algunas cansóns. A voltas tenen vergonya, se fan pregar; dihuen que 'ls hi han fugit de la memoria; mes lo traguet de vi generós 'ls hi deslliga la llengua, y vos ne cantan de tota mena.

Fa alguns anys aní als banys de la Presta, per estrenyer la má á mossen Verdaguer que s' hi trobava. Pugí á sa cambra, no hi era; un criat me digué que havia anat á passeig. Cerca y roda, preguntant pèl reverent; per fi lo vaig trobar á la vora del riu Tech, sentat sobre un roch; un vell pastor de samarra y pell de moltó, sentat al costat sèu, li cantava cansóns, que mossen Cinto s' apressurava á notar ab llapis, en sòn carnet. Ben cert que nostre llorejat poeta, en sas excursións que feu als Pyrineus, ans d' escriure sòn poema *Canigó*, recullí una munió de cansóns y llegendas montanyesas, que un día nos fará coneixer.

L' any passat (1890), al fer ab l' amich D. Francisco Maspons, l' excursió de Prats al santuari de Nuria, ferem nit en una masía de montanya. Després

de sopar, en Japet, l' avi de la casa, nos cantá bonicas cansóns montanyesas, que 'n Maspons s' afanyava á notar y que, si Dèu vol, surtirán en un dels bolletins de nostra Associació d' Excursions catalanas.

Per no abusar de las planas del *Almanach* y acabar, los hi cantaré... vull dir, los hi diré, duas cansóns montanyesas. La primera es titolada *Lo pare Magí*, y diu aixís:

Dèu lo guart, pare Magí;
¿D' hónt vé vosté, en aquest' hora?
—Vinch d' un lloch de confessar,
de confessar la vostra dona.
¡Ay de la nit! ¡ay de la nit
que tan poch dura!
¡ay de la nit!

—

Vinch d' un lloch de confessar,
de confessar la vostra dona;
que si no li 'n feu un remey
luego la trobareu morta.
¡Ay de la nit!...

—

Que si no li 'n feu un remey,
luego la trobareu morta...
—Lo remey que li 'n faré,
será un bon cop de pistola.
¡Ay de la nit!...

—

Lo remey que li 'n faré,
será un bon cop de pistola,
y á vosté, pare Magí,
li faré saltar la corona.
¡Ay de la nit!...

—

Y á vosté, pare Magí,
li faré saltar la corona...
Quan lo frare sent axó,
la finestra li 'n fou bona.
¡Ay de la nit!...

—

Quan el frare sent aixó,
la finestra li 'n fou bona;
va caure dintre d' un hort,
las cols feren plifa plofa.
¡Ay de la nit!...

—

Va caure dintre d' un hort
las cols feren, plifa plofa;
se va trencar l' os bertran
y també l' os de la cama.
¡Ay de la nit!...

—

Se va tancar l' os bertrán
y també l' os de la cama;
fou portat sobre un bajart
al hospital de Girona.
¡Ay de la nit!...

—

Fou portat sobre un bajart
al hospital de Girona;
en aquell sant lloch morí,
que Dèu lo tinga á la gloria.
¡Ay de la nit!...

BITLLETS DE BANCH (per *M. Moliné*).

Se 'n abusa tant y tant,
que quan vajan á recó,
si no serveixen per 'xó
no sè perqué servirán.

L' altre es titolada: *La Marió*. Vegin qu' estranya y original. Se canta en *la* menor; tó solemne y ferotge; un garrot á la ma; cara de tres deus, enfadada, gestos melodramátichs.

—¿D' hónt venes tan matinerada?
(*Ab tó sech.*) ¡Cordó! ¡pendó! ¡Marió!
d' hónt venes tan matinerada.
(*Parlat. Vèu de dona suplicant.*)
—Vinch de rentar la bugada ..
¡Dèu mèu! ¡quina cara! ¡marit mèu!
vinch de rentar la bugada.

—

FESOMÍAS ROMANAS (per *M. Balasch*).

Tipo del Ghioto.

—¿Quí era aquell que te parlava?
¡Cordó! ¡pendó! ¡Marió!
quí era aquell que te parlava.
(*Parlat.*) —Y era una de las meuas camaradas...
¡Bon Dèu! ¡quín home més mal fiat!
Era una de las meuas camaradas.

—

—¿Y aquell bigoti que portava?
¡Cordó! ¡pendó! ¡Marió!
aquell bigoti que portava.
—Y era de moras que havía menjadas...
¡Ay, ay! ¡quinas cosas de dir! ¡marit mèu!
y era de moras que havía menjadas.

—

—Mes aquest any n' es pas anyada;
¡cordó! ¡pendó! ¡Marió!
mes aquest any n' es pas anyada.
—Y eran del anyada passada...
¡Dèu mèu, Senyor! ¡mòn marit!
y eran del anyada passada

—

—¿Y aquella espasa que portava?
¡Cordó! ¡pendó! ¡Marió!
y aquella espasa que portava?
—Y era la filosa que li penjava...
¡Bon Dèu, Senyor! ¡món marit!
y era la filosa que li penjava.

—

—Donchs aquí va una garrotada,
¡cordó! ¡pendó! ¡Marió!
donchs aquí va una garrotada.
—¡Ay! ¡qué desgraciada!
¡ay! ¡ay! ¡ay! ¡perdó! ¡mòn marit!
¡ay, qué desgraciada!...
(Reb una tremenda pallissa, y s' acaba la cansó.)

—

Tinch recullit un aplech de cansóns que un día, si á Dèu plau, publicarém. Prou per aquest any. Los hi desitjo llarchs anys de vida ab salut y pessetas.

C. Bosch de la Trinxería.

---

* * *

Si volguesses un jorn rompre los llassos
que 'ns uneixen, ton cos sols ho faría,
mes ton ánima no, que fugiría
per venir á empararse de mos brassos,
y, á solas ella y jo, contemplaríam
ta negra ingratitut... yploraríam.

Víctor Balaguer.

LOS TIRANS Y 'LS ESCLAUS.

Tenía un prés un aucell
engabiat en sa presó
y n' era ell lo guardadó
com l' alcaide ho era d' ell.

Lo prés, que fou lliure un día,
se trobava allí tancat
perque havía conspirat
brau contra la tiranía,

y ab laments que de son cor
com trista queixa llansava:
—«¡Sembla impossible, exclamava,
»que un dél altre vulga 'l plor!

«¡Sembla impossible que hi hagi
»qui, per gosar á son pler,
»tingui á un altre presoner
»y á morir per ell fins vagi!

»Aixó es un fet que fa horror.
»Aixó es una tiranía.
»Aixó es un crim que deuría
»castigar Nostre Senyor.»

Deya. Y mentres aixís ell
s' exclamava, encés de rabia,
posava un jonch á la gabia
perque no fugís l' aucell.

FREDERICH SOLER.

TEATROS D' EUROPA.

Bailarina francesa. *(Fotograbat directe).*

Apunte pera un quadro (per *M. G.¡Simancas*).

CANTARS DE TIPLE.

Quan un jove vol besarnos,
y 'ns ho diu, no ho permetèm;
pro si ho fa sense avisarnos...
¿qué dimontri li hem de fer?

—

'L qui diu mal de las sogras,
tambè 'n diu tácitament
de sa esposa y de sas fillas
que ab lo temps ho poden ser.

—

Per pagarme l' aguinaldo,
y no darme tot moneda,
lo méu amo m' ha donat
un petó y quatre pessetas.

—

Més de un cop jo hauría dit
á algún home: «tú m' agradas»,
y per por del «qué dirán»,
m' he quedat sempre ab las ganas.

—

Los homes, per conquistarnos,
representan mil papers,
y un cop *feta la conquista*,
solen dirnos: «Pássiho bè.»

—

Si per cas un home 't diu
que li agradas y t' estima,
no li parlis de casar,
ó sino t' etjega á dida.

PEPETA FORGERÓN B.

VUYTS Y NOUS.

Deya ab tristesa 'l fill de un gran derrotxador:

—A mi tota la desgracia 'm vé del pare. Si 'l méu pare no hagués vingut al mon, jo ara sería home de uns trescents mil duros.

—

Escolti—deya un senyor rich á un tipo molt tronat—¿vosté 'm permet que li fassa una confidencia?

—Sí, senyor—vá respondre plé de alegría—confíhim vint duros.

—

Un inglés puja á la cima del Mont Blanch, y 'l guía que l' acompanya, li diu:

—Aquest es lo punt més elevat de la terra. Napoleón I va escalarlo y per cert, que segóns contan, s' estava en lo siti mateix en que s' está vosté, considerant plé d' orgull que 's trobava més amunt que tots los demés homes.

—¿Y Napoleón cóm s' hi estava?

—Dret, lo mateix que vosté.

—Donchs tè cinch franchs y pújam á coll y bé... Vull dir per tot arréu, que hi estat més alt que Napoleón.

T. T. T.

Aquell jove 's diu *Armando*,
pero está més sech que un clau;
jo que 'm dich Ramón, en cambi,
lo puch fer caure bufant.

RAMÓN MATEU.

—

Tens, nineta, 'ls ulls de cel,
ulls de amor tè nostre infant,
jo 'ls tinch negres com la mora
y ta mare 'ls tè de rap.

—

La ditxa he buscat en somnis
y no la puch possehir:
tan sols alguna vegada
he topat ab lo cuixí.

—

Es l' amor aquí y per tot
una cosa tan petita,
que á cops de tan poch que 's veu
buscantla t' hi tornas ximple.

—

Quatre cosas en lo mon
desde qu' es fet hi fan nosa:
las tías, las cusinetas,
los inglesos y las sogras.

MAYET.

CATALUNYA PINTORESCA (per *N. Vázquez*).

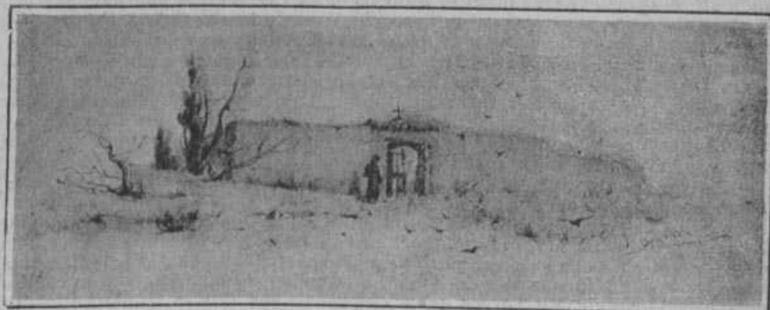
Ribera del Besós.

EPÍGRAMA.

La Laya y 'l séu marit
se barallan per no res:
ell, diuhen que tè molt pit;
pero ella encare 'n tè més.

CUANCA.

LO CAMP DE LA QUIETUT (per *Modest Urgell*).

Tot s' acaba aquí.

INTIMITATS (1).

Per llá un parell d' anys ó tres avants de la Gloriosa, quan lo jovent espanyol sentía formiguejar en sas venas la sanch ardorosa que l' impulsava á fer grans cosas, algúns tarragonins de pochs anys, no podent fer heroicitats vint y quatre horas diarias, resolgueren dirne d' estampadas.

Lo capitost d' aquell grupo de voluntats y aspiracións encare poch definidas, puix qui més qui menos, tots los *voluntaris* estavan en llistas per ser quintats ó acavaban de ser llistats, era 'l mèu de sempre amich Pere Antón Torres que més voluntariós, sabent més lo que valía, 'ns havía casi sempre manat. Jugant á soldats, quan per darrera las calsas nos surtia la ceba, ja volía fer de general; representant comedias, quan comensava á pintarnos lo mostatxo, solía ser sempre primer galán. Fent diaris, naturalment, ell ne fòu lo director, lo redactor principal, lo gerent... l' ánima y la vida.

Jo, que densá d' uns quants días després de la *Noche de San Daniel* havía surtit de Madrit, abont estudiava á la Normal Central per ferme *Magister magistrorum*, com deya altre dels colaboradors de la *Prensa* (lo diari en qüestió se titulava la *Prensa)*, y qu' havía conservat, malgrat l' allunyament, com encare conservo, molts amichs al mèu poble natiu, sabía per uns y per altres l' obra magna que 's llaurava, y un dematinet á Ginebra, á casa 'l mestre Chomel, hont jo vivía, aprenent una miqueta de las moltas cosas que no sabía y enseyantne tant com podía de las poquíssimas que m' eran conegudas, vaig rebre una carta oficial emanada de la «Dirección de la *Prensa*», en la que se 'm pregava que *mandase algo*... ¡*Mandar algo!* Aviat está dit aixó... de *mandar algo*. ¿Qué havía de *mandar*? ¿versets á la lluna? ¿*romances* históricbs? He sigut sempre tan respectuós de la forma poética, que ni m' ha agradat may llegir versos mitjáns, ni menos encare ferne jo, convensut de que haurían sigut detestables. ¡En vers no més s' hi deu fer parlar als héroes, als déus! Enviarlos algo per l' istil de lo que la *Prensa* portava en la crónica, tampoch m' esqueya, perque encare aborreixo més qu' als versos dolents las petitesas de la política casulana. Articles de *fondo* no 'n necessitavan: los escribía y ab

(1) Lo present traball es un fragment del Prólech de un llibre que té en preparació 'l distingit escriptor catalá Sr. Pin y Soler, y que segóns tenim entés, publicará en breu ab lo títul de Calaix de sastre; aplech de probaturas literarias. Consisteix lo tal llibre en una collecció d' articles ja publicats algúns, y altres inédits, enriquits ab bon número de comentaris, notas personals, etc., etc.

molt garbo l' amich Torres. Desitjant, no obstant, pagar lo mèu escot, treballar en l' obra qu' en ma ciutat nativa aquells bons amichs havían empresa, un matí, després d' haver llegit lo *número de la Prensa* que puntualment m' enviaban y rebía, reparant qu' en la secció *Variedades* tot se 'ls tornava etjegar versets á Cloris, pessigant la Musa sense ferli dir més que cosas estantissas, sense pensarm'hi vaig posar en catalá unas quantas planas sobre la *Mort de Beethoven*, que precisament estava llegint y havía deixat per llegir la *Prensa*. Lo mèu articlet, que porta 'l núm. 1 de la present collecció, no es ni més ni menos que l' epissodi referit per A. Karr en *Sous les tilleuls*, novela que tots hem llegida als vint anys y trovat un portent d' humorisme, de tendresa, de passió, lo *summum* de l' art.

L' article me sembla que no fou estampat probablement perque no semblaría prou fi al amich que més especialment conreava aquell rengló del diari. No me 'n vaig ressentir (no hi havía motiu) y 'ls ho vaig provar enviantlos la *Prometensa á sant Magí* lo día que 'l noy de las *Variedades* me va escriure dihentme que li calía «algo en puro y castizo castellano, cual V., etc., etc.», uns quants compliments fora de lloch. La reincidencia del mèu envío en catalá degué ferlo grunyir. En Torres se va enterar de sas cuytas, y naturalment, llegí l' article, lo trová del sèu gust, digué quatre amabilitats al poeta de las *Variedades* y feu estampar *La Prometensa* tal qual jo l' havía ortografiada. L' altre prou s' exclamava dihent que li semblava impossible hi hagués gent de tan mal gust pera escriure y llegir en catalá... ¡y quin catalá lo de *La Prometensa!* llis y plá com á Tarragona, més encare, com á vora mar, entre pescadors se parlava.

L' éxit, éxit relatiu, naturalment, anant del carrer de Mar á la plassa de Caputxins sembla que fou gran... ¡No siguém massa modestos! fins me felicitá (Déu li pagui y li doni molts anys de vida) lo gran Zorrilla, l' únich, no 'l Zorrilla Ruiz que no s' entén en literaturas; lo Zorrilla del *Tenorio*, lo gran poeta lírich d' aquesta centuria que vivía á Tarragona, ó per ser més exacte en un mas situat prop de Vilaseca, lo mas de Costa, que llavors pertanyía á un parent del mèu amich y paysá, avuy conde de Rius.

Ja que *La Prometensa* 'ls havía agradat, vaig decidir enviar un' altra marinesca, *L' home al servici* (n.° 3) y després un' altra *'Ls Prohoms* (n.° 4) y després un' altra

Sant March, santa Creu,
santa Bárbara no 'ns deixeu.

(n.° 5) y després lo *Goig dels pobres* (n.° 6) que 's va encallar, no pogué passar, no va agradar als jefes de las *Variedades*, perque s' hi parla de fer c... r lo tió de Nadal. Resignat com sempre, vaig recullir l' original que 'm retornava 'l poeta de la casa y 'l vaig tancar al calaixet. Ara fa poch lo tal article m' ha servit pera respondre á una finesa que m' havía feta dedicantme en lo llibre *De ma collita*, un dels sèus articles, una perla, lo gran narrador de las gestas pirenaicas, lo avuy estimat amich mèu D. Carles Bosch de la Trinxería (se titula *Un maquinista del T. B. F.*) Un altre día vaig enviar á la *Prensa*, precedit de l' anécdota que porta 'l n.° 7, un qüentet á la manera de Boccacio, l' article (n.° 8), en lo qual, per fi, cedía á la tendencia anti pescadoresca del noy aquell dels versos fins y li enviaba una variedad (n.° 9), titulada *Bona veu*, y deya lo que deya (y diu encare) á conseqüencia de certa discussió parlada qu' havíam tingut uns quants hidalgos, Llorens Pagans lo tenor, jo y no recordo quí més, certa vetllada d' hivern, en cert reconet de la *Cremerie* (á París) hont tot jugant á escachs sovint discutíam de *omni res scibili*.

Tot bromejant y forsant als companys d' allá baix á que estampessen de temps en temps articlets en catalá, s' anava fent entr' ells la llegenda de que jo, si hagués volgut, los hauría pogut ajudar d' una manera més efectiva en l' aspre tasca d' omplir de cosas aquell diari del qual ab perseverancia gran continuava l' amich Torres essent lo *leader*. Tot eran renys perque no 'ls enviaba articles, y per ma part tot eran escusas, de mal pagador unas, altras bèn sinceras... Las de mal pagador se resumían en alló tan usat de la *molta feyna* y lo de: *un d' aqueixos días*. Las rahóns serias que sols donava als amichs íntims, eran las de que sobre política com ells l' entenían, no sabría qué dirne més enllá de una ó duas vegadas, lo qual no podría ser de llur conveniencia

perque áduch admetent que 'l mèu articlet polítich ó 'ls dos articlets polítichs fossen d' alló més aixerits, repetirlos trenta vegadas al mes s' hauría fet pesat.

Vingué la Gloriosa .. Los qu' adolescents havían emprés l' árduo traball de fer un diari, eran homes y ab lo cambi polítich de la nació vingueren cambis de situació, de residencia. Jo vaig venir á Espanya uns quants mesos, y descontent de... (será questió d' altre capítol), vaig entornarmen al extranger fent d' espectador imparcial, prosseguint lo mèu modest modo de viure, ni envejat ni envejós, y no recordantme dels diaris de la terra sino quan algún desmemoriat, tenint una ratxa de memoria, me 'n enviava un número que ja no 's deya-la *Prensa*, se titulaba la *Prensa libre*. No obstant, lo poch éxit *absolut* de la mèva iniciativa literaria-catalana, y dich absolut perque relativament, ho repetesch, hi hagué article tarragoní mèu que 's llegí per las barberias del port y radossos del baradero, quí sap las vegadas, no obstant, la pobra campanya feta, havía tastat la fruyta vedada, la d' escriure en la llengua materna, la de poder expressar ideas y sentiments en llenguatje diferent del que per guanyarme las mossadas tenía de parlar.

Quan me trovaba sol, després de llargas lecturas que devegadas me produhían migranya, pera serenarme, pera dirme á mí mateix cosas plascents ó consoladoras, prenía altra ploma de la que 'm servía pera tradubir llibres que 'm pagavan á 200 franchs lo tomo de 400 páginas, y contava... á ningú .. á mi mateix, cosas de la terra, fentme passar la *morriña*, com diuhen los gallegos, escribint, vivint unas quantas horas entre gent inventada, que jo pèl mèu gust personal inventava com s' inventa tot: combinant elements increats, naturals y á tret de la má, fentne una cosa que visqués, que 'm semblés ab cos y ánima.

Un vespre en la *Crèmerie de marras*, enrahonant ab un mallorquí, emigrat voluntari com tants ne corrían llavors per París, recaygué la conversa en lo de si en catalá podía ó no escriures á la moderna, es á dir, á la moda eterna dels que han *escrit bé*, no dihent més que lo just y en termes justos... Nosaltres enteníam per escriure á la moderna, ferho com no ho fan .. ¿quí diré? ¡n' hi ha tants! com no ho fan, per exemple, á Madrit, Castelar, Cañete, Cánovas, y no vull citar exemples d' escriptors cataláns perque, sense paradoxa, fins los més soporífichs, artificiosos, engomats, y á la moda del *Brusi*, fins los teixidors d' estofas que no deixan veurehi á contraclaror quan escriuhen culto y en castellá del carrer de la Llibretería, escribint en catalá 's permeten llibertats d' istil, taquetas de color que fan la feyna passadora. Donchs si, discutíam sobre cosas de literatura, d' art en general, aduhint probas uns y altres, citant autors, recitant versos, trossos de prosa, títols de llibres. Ell que tenía un germá poeta, rebía sovint llibres, reculls de poesías premiadas en jochs florals barcelonins, en certámens d' altres vilas, y un día rebé dintre un caixonet de sobrassadas unas noveletas catalanas de 'n Gaetá Vidal y de Valenciano, qu' ell va trovar deliciosas y que á mi 'm varen deixar parat. Vaig llegir aquellas noveletas (ho dich en lo sentit de novelas curtas, no perque vulgui disminuirlas) y tot, llegintlas, sobre l' afecte que 'm produhía llur mérit intrínsech, me ballava pèl cap alló que d' avants la Gloriosa ja 'm semblava que s' havía de fer: deixarse de jochs florals y de pessigar las cordetas de l' arpa florianesca y empendre la tasca per lo serio, per la prosa, per l' estudi del natural, dels sers y objectes ara vivents á fí y efecte de que las futuras generacións sápigan cóm eram, cóm ara som. Llegint *La vida en lo camp*, s' havia confirmat en mi la creencia que ja tenía y que de una manera intermitent havía volgut manifestar en las *Varietadades* d' aquell diari de casa nostra: l' idea de que en catalá 's podía ser delicat, tendre, enérgich, senzill, sublim... fins tonto, tan fácilment com en qualsevol altra llengua, y de llavors ensá, cada vegada qu' he pres la ploma pèl mèu regalo, no he escrit una paraula que no fos catalana ó que no s' encaminés á enaltir, comentantlas, cosas y gents de la nostra patria.

. . . .

J. Pin y Soler.

AMOROSÀ.

Gosèm avuy, ja que 'ns somríu la ditxa,
que rabejats de amor
ja aixugarém nostra ánima, m' aymía,
en lo calíu ardent de la passió.

Véuret, sentir't, besarte y posehirte
es trobá 'l cel al mon;
abrássam, sí, la gloria está en tos brassos,
que si es cert que hi ha Dèu es cert l' amor.

J. Gras y Elías.

¡QU'NS TENORIOS LOS D' AVUY!

—L' he portada ara aquí, nena,
per dirli 'l que 'l mèu cor sent
(*Ara 'm trobo en lo moment*
que 'm donava tanta pena.)
Aixís es que... hermosa Paula,
som aquí ..—Perque hem vingut.
—(*Sí, sí, vaja, tururut;*
¡no 'm recorda una paraula!)
Jo buscava una ocasió
per... ¿Comprén lo que vull dir?
—¡Si no s' explica!...—Oh, sí, sí;
per... parlarli sense pó...
ey, vull dir sense reserva...
Aquí al cor tinch un calíu
que... ¿Vritat que prop del riu
y assentats damunt de l' herba
no se sent tanta caló?
—Pro 'ns molestan los mosquits.
—(*¡Qué n' he tret d' estar vuyt nits*
estudiant la relació
ab la qual trencar volía
lo dols cor d' aquesta noya!)
¿Vol que aném fent una toya
ab las flors? ..—Lo que voldría
es sabé 'l que vosté vol
y no perdre 'l temps aixís.
—(*Ja está vist, no 'n puch surtí.*
¡Válgam Dèu, qué soch mussol!)
Vosté ja 'm dispensará;
la emoció que experimento...
no 'm... (*¡Ni sé lo que m' invento!*)
no... deixa explicarme clá.
Per lo tant...—Ja ho tinch entés:
s' ha volgut diverti ab mí,
pro axó no acabará aixís;
li asseguro. 'L mèu promés,

que no tè res de gallina,
quan sabrá aquesta jugada,
¡¡a veurá quina *allisada*
li dará! ¡Quina tunyina!
—¿Tè promés?—¡Donchs qué 's pensava!
Tinch promés guapo, robust,
ben plantat y tan á gust,
que parlantne 'm cau la baba.
Ell no ha fet may com vosté
aquest tipo de tanoca,
y 's sab traure de la boca
las paraulas molt més bé.
Vaya, abur, senyó... pavana,
y no pensi més ab mí.
Ah, una cosa li haig de dí:
que 's prepari la *badana*.
—(¡M' ha trompat, mala negada:
pro... bah, bah; ¡ves qui s' hi enfunda!
¡¡Lo que temo ara es la tunda
l' hora menos impensada!!

F. J. Portería.

Un pobre home agonitzava.

—Escolta—va dir á la sèva dona.—Ja veus que me 'n vaig á l' altre barri. Per lo tant, dígam ab la ma al cor si sempre m' has sigut fidel.

—¿De veras te sents molt mal?

—Me moro, filla mèva.

—Bè, donchs... Pero no, no, que si desprès te revifavas...

—

A un senyor de certa experiencia li feyan aquesta pregunta:

—Si vosté al arribar á casa sèva trobés á la sèva dona en flagrant delicte d' infidelitat, ¿qué faría?

—Mataría al porter.

—¡Al porter!... ¿Y per qué?

—Per haverme deixat pujar.

—

—¿Qué diu, Sr. Ramón, que casa la noya ab un apotecari?

—Sí, senyor. Jo li diré: com qu' es una xicota que no gasta gayre salut, penso qu' es lo millor partit que pot fer.

Pep Costa.

MOSQUITS. (*)

A. X. X.

Canta tu, amich, l' esclat del día
que derramant va l' alegría,
llum y colors é inmens burgit:
deixam á mi cantar nit fosca
que, al adormir l' home y la mosca
espavilat posa al mosquit.

I.

Xich cansoner que volatejas
per sópit ayre y t' hi rebejas
com aeronauta planejant:
tu m' ets adicte en negras horas;
tu vens á mi perque m' anyoras
per molt que 'm vingas rondinant.

De ton poder sovint abusas:
fiscal terrible, ¡y cóm m' acusas
d' havé estimat ab foll dalit!...
Mellor per tu: puch escoltarte
y galantment cumplimentarte,
sever mosquit.

II.

Lo tèu brumí insidiós un' hora,
era la fressa destructora
de somni bell y regalat
Jo 't malehía y t' execrava
y 't perseguía y desitjava
butxinejarte sens pietat.

Cresquí en amor; mes l' esperansa
se 'm morí en flor... De ma venjansa
fou espantós lo clam seguit.
¡A ma estimada conseguía
quí dels xavals sóls mereixía!
crits de «¡Mosquit!...»

III.

¡Nuvi sortós! Jo veig encare
sa escanyolida y flonja cara,
son pentinat semblant postís;
lo sèu mirá ab ulls de nineta,
sòn caminá ab pas de doneta,
lo sèu posat tot trencadís.

Necia xicota qu' escoltares
al mosquit-home y li donares
ton cor sitiat y prest rendit;
bé 'n sofrirás la penitencia:
rondinará dins ta conciencia
etern mosquit.

IV.

Gracias, insecte, que 'm recordas
ximple passat: no serán sordas
may mas orellas al tèu reny...
Ton volateig me diu «¡A viure!»
No estimaré per esser lliure:
tant remordir me dòna seny.

Gracias: mereixes tas xucladas,
y si mas galtas maltractadas
no poden ferte un gran profit,
sabs que ma sanch no es verinosa
com la d' aquella á qui he fet nosa...
¡Vina, mosquit; xiulam mosquit;
xiulam, si vols, tota la nit!

J. Riera y Bertran.

(*) Del volúm inèdit *Novas cansóns del Temps.*

EPÍGRAMAS.

—¿No veus aquell barbamech?
¡Es un inglés!
—¡Qué ha de sè!
Si ahir mateix me digué
qu' era fill del Poble Sech.
—Veig que no m' entens, Andréu,
y á fe que prompte es entés.
—¿No has dit inglés?
—Sí: un inglés
que 'm segueix per tot arréu.

J. Usón.

—

—Diu que ara s' ha fet camálich
lo noy gran de la María?
—¡Home, per forsa ha de serho,
perque tregina unas vigas!...

J. Abril Virgili.

—

En una reunió l' Ambrós,
alabava á un geperut
que un gep tenía molt gros,
y aixís deya resolut:
—Es jove que no tè préu,
puch ben dirho en veu molt alta,
aquí com per tot arréu:
¡llástima de aqueixa *falta!*

J. Aladern.

—

—Fa un any que aprén de dibuix
la Consuelo de ca 'n Font,
y segóns jo tinch entés
fa nassos y algunas flors.
—Donchs, vés, ella á mi va dirme
que ja feya algún senyor.

—

L' altre día la Mercé
lo sol estava prenent,
y 'ls raigs del sol resplandent
la tocavan de plé á plé.
Y com molt me va agradar
la posició que tenía,
li vaig dir:—Ser *sol* voldría
pera poderla tocar.

J. Staramsa.

—

—Quaranta anys tinch á la vora,
deya un día D. Lluís.
y puch ben asegurarvos
que no més n' he viscut vint.
—Donchs ¿y 'ls altres qué n' ha fet?
—Tots los he passat dormint.

—

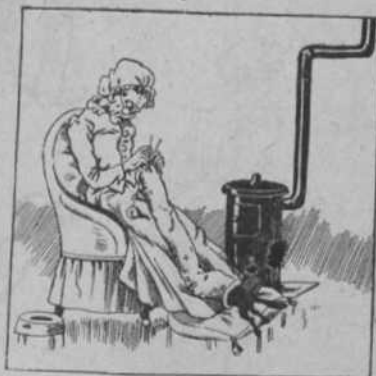
Detrás de una bailarina
va 'l casat senyor Damiá:
sa esposa aviat ho endavina
y... l' ensenya de ballar.

Z. Zurbano.

LA MITJAYRE.—Qüento viu (per *Rojas*).

Tot fent mitja s' ha adormit;
pero no falta qui vetlla.

La rata s' ha ficat dintre,
y darrera la mixeta.

¡Válgam Sant March, Santa Créu,
Santa Rita y Santa Tecla!...

RECORTS DEL ESTIU.

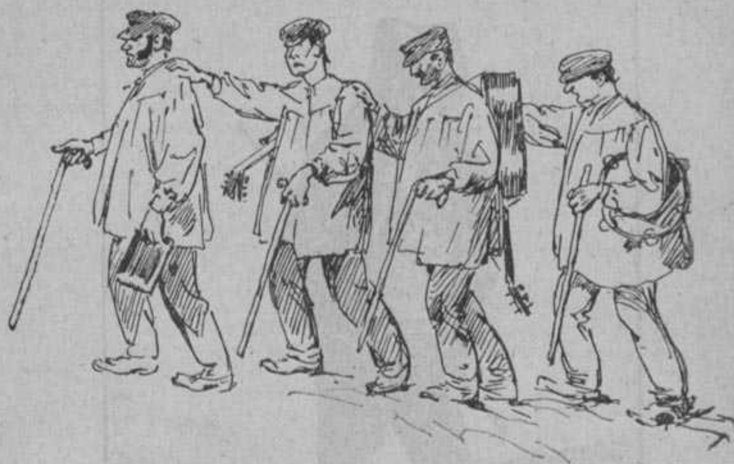
FULLA DE ÁLBUM (per *Apeles Mestres*).

A la platja.

RECORTS DEL ESTIU.

FULLA DE ÁLBUM (per *Apeles Mestres*).

Aucells de pás.

GENT DE CASA (per *M. Moliné*).

L' avi Prunas.

ANTES Y ARA.

PARALELO INCOHERENT.

Impressións históricas d' un historiador impressionista.

¿Qué se hizo el rey D. Juan?
¿Los infantes de Aragón,
qué se hicieron?

—Jorge Manrique.—

Francament, aixó del progrés, bèn mirat, bèn mirat, es un romanso.

¡No hi ha com los temps antichs!

Alashoras sí que hi havía la verdadera llibertat. Ni municipals, ni serenos, ni vigilants, ni polissóns, ni civils, ni empadronament, ni cédulas, ni quintas,

ni... Vamos, res, que tothom feya lo que li dava la gana, ó lo que li dava la gana á un altre.

—Pero ¿y la guerra? dirán vostés.

¡¡¡La guerra!!! ¿Y encare vindrán á dirnos qu' es inmoral? Si acás lo que será inmoral es la guerra d' ara, en la que la gent se mata sense coneixers tal com digué lo sapientíssim Fra Pere d' Escornalbou, allá en lo sigle XIV:

«En ayceyls temps tant malcolents,
»hanse de occir los combatents
»ab fum e foch á mils e á cents
»ans d' ovirarse.»

Y aixís passa.

Perque li dòna la gana á un tal Bismark,—que com deya aquell rector conegut d' en Llanas, *Jo encare voldria veure si existeix aquest Bismark,*—ó qui diu á en Bismark á algún altre brétol per l' istil, *¡¡¡pim, pam, pum, Barrabuum!!!* descarga y metrallada *que ta crió*, y després, un tractadet de pau, cent mil homes de menos, y tot ja está llest; ¡oh! y paga qu' es gata; es á dir, que paga 'l pobre que ha rebut, qu' es alló de *tras de cuernos palos.* Al menos pagués 'l que pegués, ó lo qu' es lo mateix, que rebés 'l que ha rebut. ¡Aixó fora just!

¡Ves quánt més bonich y més natural no era lo d' antes!

Cada primavera, quan las sanchs fan moviment, cada qual esmolava l' eyna al cantell de l' ayguera, posava un pá al sarró, y netejant lo barret de llauna (perque 'ls barrets de palla encare no s' estilavan; haurían estat massa lleugers), se reunía ab uns quants companys, y guiats

«per un brau com una torra
»ab un bras com una porra,
»que may hi hagué en lo vehinat
»cap brétol més malcarat,»

com diría l' Apeles Mestres, se 'n anavan tots plegats, com qui va á Sant Mus, cap á cal Moro de més aprop, li trencavan lo reixat del jardí, li esbotzavan la porta de la botiga, li esmicolavan tota la pisa, y després d' haverli posat unas ancas com un tomátech, d' haverse divertit ab las sèvas minyonas y d' haverli afanat tota la roba blanca y tots los cuberts de plata, se 'n tornavan cap á casa tan tranquils y satisfets, ahont eran rebuts per lo rector del poble, si es que aquest no se 'n havía anat també ab ells formant part de la partida. ¡Y bon profit y moltas! ¡y fins á l' istíu vinent!

Es veritat que algú no tornava pas bèn bè del tot sanser. A quí li faltava 'l nas, á quí una orella, á quí una galta, á qui un' anca: quí s' havía quedat pèl camí; pero en cambi s' havian divertit passant un estíu de cal Dèu, y molts, ab los calés afanats, passavan un hivern de cal idem. Ves si 's pot donar una vida més distreta.

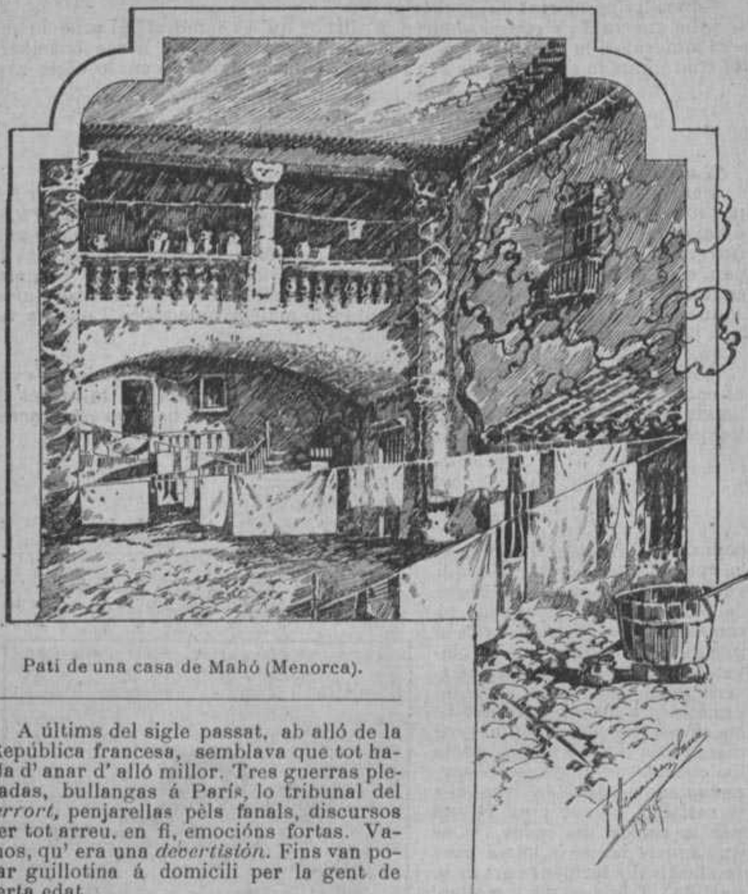
¡Pero ara, ab lo ditxós progrés, ja 'us dich jo qu' es un fástich!

COPLAS ANDALUSAS
(per *J. Blanco Coris.*)

«Papeles son papeles,
cartas son cartas...
Palabras de los hombres,
todas son falsas.»

RECORT DE LAS BALEARS (per *J. Fernández Sanz.*)

Patí de una casa de Mahó (Menorca).

A últims del sigle passat, ab alló de la República francesa, semblava que tot havía d' anar d' alló millor. Tres guerras plegadas, bullangas á París, lo tribunal del *terrort*, penjarellas pèls fanals, discursos per tot arreu, en fi, emocións fortas. Vamos, qu' era una *devertisión*. Fins van posar guillotina á domicili per la gent de certa edat.

—Pam, pam.

—¿Qui hi ha?

—No 's molesti; som nosaltres, que vením á escapsá l' amo. Si dorm no 'l desperti pas; ja 'ns esperarém: que prengui xacolata y que 's vesteixi. ¡Ah! díguili que no 's posi 'l coll de la camisa, sobre tot si es emmidonat, perque 'ns oscaría l' eyna.

Y aixís, ab tota la *politesse française*, s' anava seleccionant tot lo atrassat y preparant l' adveniment de las institucións modernas.

¡Valentas institucións! que'ns converteixen á tots en unas máquinas. Al dematí llévat y ves al obrador, al taller, al escriptori, al laboratori ó á la oficina, que tan se val. Luego á dinar. Luego tornarhi. Després cap á sopar y al llit, y sempre lo mateix. Y quan ve l' istíu, en compte d'alló tan divertit de la pallissa al moro de més aprop,—y si no hi havía moro, al cristiá de més á la vora ó al primer que's trobava;—ara, en arribant la calor—si tens calés,—vesten als banys ó á las ayguas.

¡Banys y ayguas!! ¿volen vostès res mès fastigós? Fícat dins d' un vagó tot plè de maletas, de mantas, de sachs de nit, de paraygues, de sombrillas, bastóns y altras endióminas, y roda que roda que rodarás, arribas á Luchón, á Biarritz ó á Suissa, y fícat á un hotel que casi tots son iguals, y paga qu' es gata, y feste la llesca á taula al costat d' uns inglesos mal educats que van ab calsas curtas, mitjons d' estam y gorra ab orellas; y després puja á unas montanyas que may s' acaban, per trobarhi al cap de vall, es á dir, al cap de munt, neu y res més, si no es algún ximple que 't crida: *puja aquí dalt que hi veurás tón pare;* y després torna á baixar, si es que no t' has trencat la nou del coll ó la viga de l' esquena, y tórnaten á Barcelona ab cinch cents duros menos y bon profit. Y per aixó vesten á can Martí, á can Castellá ó á can Monrás y feste fer un vestit de quadros que 't costa vintisset duros, y..

¡Vestit de quadros!

Ja devía quedar bèn descansat 'l socio industrial que va rumiá aquesta mostra. Agafa una pessa de panyo, tírahi unas ratllas de dalt á baix y unas altras d' ampla á ampla y ja está.

PER ANAR AL TEATRO
(per *Ll. Labarta*).

—¿Cóm es que no 't posas l' altre sombrero? ¿Qué 'n fas cas dels periodistas?
—No: pero en la qüestió del sombrero crech que tenen rahó. ¡Pero déixaho estar que ja 'ns venjarém ab las mánigas.

Al menos en aquell temps aixó del vestir era una mica més distret. L' un se feya brodar una áliga al pit; l' altre un lleó á l' esquena; l' altre un rap al ventre; l' altre uns dragons al jenolls, unas flors á l' espatlla ó un llus al casco, emblema de la sèva inteligencia (lo llus, no 'l casco, qu' á las horas l' hauría portat als peus).

Nota: als casats se 'ls hi permitía portarhi banyas.

N' hi havía que 's feyan cenefas als vestits ab lemas com aquells de: *Ni Dèu m' enganya, A la Rambla, No t' arronsis, Diguili que vingui, Va caure, No hi arriba, ¡M' en fum* DE LA VIROLLA!

Luego, tothom anava á cal manyá á ferse pendre la mida d' un jech de ferro ab forrellats per l' istíu vinent, ó de unas calsas de acer ab jenolleras de llautó que feyan d' alló més goig, y de passada encarregavan també un cinturón per la dona ab pany y clau, pèl mitx, y aixís se 'n anavan tots tranquils, dihent: *quan sigui fora, ¡ja podrán venir corridos!*

Ademés, tot l' hivern la vida de ciutat no deixava de tenir las sèvas distraccionetas. Per Senmana Santa la gent anava á matá jueus, y se 'ls quedava 'ls calés, ó bè 'ls hi cremavan 'ls pagarés ó 'ls recibos... ¡Ancuho á fer ara ab lo Banch ó ab lo *Crédit Lyonés!* ¡Ja veuréu lo que 'us passa!

Devegadas, per si sant Geroni havía dit *fas ó nefas*, ó per si sant Vicens Ferrer deya qu' eran verdas ó qu' eran maduras, hi havía cada cop de samalé que cantava 'l misteri, y un no podía sortir á la nit de casa sense una llansa y un fanal, que ja 'us dich, qu' un cop entrada de fosch tothom semblava un sereno. Y sovint,

«Al girá una cantonada
véntali una garrotada.»

Y luego veníá alló de «¡Ay, dispensi, senyor Joseph, que 'm pensava qu'

OBRER (per *Román Ribera*).

Un devot de la Mare de Déu de las vuit horas.

era un altre!»—«¡Pero, sant cristiá, burrango! ¡qui 'l fa anar desprevingut en aquestas horas de la nit!» Y reconeguts l' un y l' altre encaixavan y se 'n anavan á fer un trago á la taberna del recó, ahont sovint tornavan á comensar las garrotadas; y ¡alabat siga Déu!

¡Y ahónt me deixan alló dels concilis! ¡Si no hi havía res més divertit!

Un va celebrarse'n per veure si la dona tenía ánima ó no.

Los uns van dir que sí.

Los altres que no.

En un altre, davant del clero d' upa, y las universitats y tota la gent més saballuda, hi va compareixer

un cert minyó molt trempat
y tot fresch y mal mandat,
ab casco, sanabra y botas,
com qui se las pensa totas (1),

y va presentar lo següent tema als pares de l' Iglesia:

¿Qué li hauría passat al género humá, si 'l Verbo, en compte de ferse carn s' hagués fet peix?

Es veritat que per sortirse'n tingué que esbotzar uns quants bisbes. Pero vamos, va fer un xich de brometa.

¿Y alló de lo barato de la vida? Ja veurán.

Don Pere IV de Aragó, 'l del *punyalet*, que á la cuenta era un corrido de marca, tenía una naturranga de rango ringo, que li deyan donya Carrossa, y li passava 37 quartos diaris. ¡Oh! y que las Corts se 'n van escandalitzar y li van moure un rebombori que ni 'l del pa, que hasta á Valencia s' hi van fer á cops de sindrias.

¡Ja podía anar á ferho ara! Qualsevol socio de la *Xispa* ó de la *Baldufa* gasta tres vegadas més per tenir una minyona en comandita ab uns quants companys, y encare la fan traballar á la máquina á ratos perduts, perque diuhen que las minyonas si no traballan se perden.

¡Trenta set quartos diaris!

¡Ja 't dich jo! ¡si la hagués de mantenir ara! ¡Si no que la mantingués de panís y escayola com als aucells!

Un altre cas.

Don Pere III, qu' era un mestre molt *salau*, va rebre un día en plé Concell de Cent á un embaixador del Shá de Persia que venía á regalarli unas persianas de marfil. Donchs aquest tío persa, qu' era un menestral molt trempat, se va posar un daltabaix de domás y *zapatillas* grogas, com un dentista, y una mitra d' astrakan, que al menos hi cabía un picotí de bessas, ab plumero de pavo real, y acompanyat del tamborino y la flauteta, com los gegants pél Corpus, ¡cap á casa la ciutat!

Don Pere que ho va saber, va dir:

—«¿Ah, sí? ¡Ja veurás com no te 'n vas á Roma per la penitencia!»

Veus aquí que me 'l espera sentat al trono ab la corona al cap, lo cetro á l' una má y l' espasa á l' altra, y una .. cota tota plena d' anticuelas. Vamos,

(1) *Ulrich d' Utten.*

que ni un rey de cartas. Y aixís que l' altre arriba ab la xirimía, com los xiquets de Valls, y que ja es al mitj del saló, llensa 'ls trastos de maná, 's treu unas castanyolas de la butxaca, y lo mateix tots los concellers, y al só de la música d' en Saldoni, que va esclatá ab un pet de bolero que feya fredat, vinga racaragolárlashi ab alló de:

«Reeeek... quet xech,
»quí 'm compra un gech
»de vellut, de vellut,
»qu' encare no l' hi dut.»

Y veyéu si ho van fer fort, que fins los municipals de la porta y 'ls agutzils dels corredors ballavan lo *zapateado*.

Y com tots anavan tips de butifarra, llomillo y cansalada, del tiberi que hi van fer, d' aquí ve alló d' aquell ditxo: *¡Qué la ballarêm grassa!*

¿Y saben vostés quánt va costar tot aquest tiberi?

Donchs no va costar més que 36 pessetas y mitja, y encare diuhen las crónicas que 'l beco del Recó s' hi va fer unas calsas de vellut per l' hivern.

¡Veyám si ara 'n passan de cosas com aqueixas! ¿Y encare dirán dels temps antichs? Vamos, que no hi ha com l' Historia.

POMPEYO GENER.

PETICIÓ DE LA CAMBRERA (per *Mariano Foix*)

—Lo senyó es un cosí mèu que ha vingut de fora... ¿Qué tindrá inconvenient que 's quedi á dormí' á casa un parell ó tres de nits?

PENSAMENTS

No 'm preocupan may los diners que tinch, los que 'm preocupan son los que haig de gastar y 'm faltan.

∴

Costa menos d' agafar cent vicis que despendres d' un.

∴

Un home verdaderament bonrat tè molts admiradors, pero pochs quartos.

∴

En la societat moderna, un home sense instrucció es lo mateix que un vaixell sense pilot ni timoner, perdut en lo mar gran.

∴

Si 'l que tè fills sapigués ser pare, hi hauría més homes de bè.

SALDONI XIMUS.

La dona casada que 's divorcía, si torna ab l' home, es que ja no sab ahont darla.

∴

«La pau dels matrimonis molts cops es la economía.» Donchs si la dona 't fuig de casa, consólat pensant qu' ets tu sol á respirar l' ayre que 't rodeja.

∴

No hi ha amor com l' amor maternal; no hi ha odi com l' odi de sogra.

ARNAU.

La dona que enganya al sèu marit, no fa més que rebaixarlo de categoría; de primer apuntador lo fa passar á traspunte en la comedia del matrimoni.

∴

Lo home que sens tenir res se casa tan sols per manejar lo dot de la dona, es com si firmés un contracte comprometentse á desempenyar lo paper de *Chuti* per tota la sèva vida.

SANTIAGO BOY.

LO PSEUDO-ARTISTA.

Un papelló xuclava,
posat sobre una rosa,
ab sensual delit,
mentres l' obsequiava
ab sa cansó enfadosa
un perfidiós mosquit.

Sens ferne cas, seguía
com enganxat al cálzer,
joyós, lo papelló...
Peró de cop s' ohia
cantar á dalt d' un sálzer,
dolcíssima cansó;

y al punt la papellona,
fent llampegar sas alas,
gentil alsava 'l vol
y anava coquetona
á desplegar sas galas
propet del rossinyol.

Y encare 'l rondinayre
ab sa cansó enfadosa
seguía amohinant,
pensant que no va gayre
de ser aucell ó rosa
á creures important.

E. Guanyabéns.

DONAS Y FLORS.

Dèu las cría perque s' ajuntin.

LA VIUDA.

¡Pobreta! Jova y hermosa,
vé la mort, la freda mort,
y en un moment li arrebata
l' alegría del sèu cor.
¡Sí 'n llensan sos ulls de llágrimas!
Lo pis está plé de gent
qu' en va intenta posar treva
al sèu inmens sufriment.
Treuhen lo mort... ¡Pobra viuda!
¡quín instant més horrorós!
¡deixar per sempre, per sempre,
al sèu company amorós!..
Desprès de donarli 'l pésam
ab adolorit accent,
los amichs y la familia
desfilan discretament.
Ja l' han deixada soleta:
se 'n va davant del mirall,
aixugantse 'l riu de llágrimas
que li corra cara avall...
Se mira .. torna á mirarse...
suspira tres cops... y al fí
diu ab dolsa complacencia:
—¡Qué bè m' está 'l negre á mí!

C. Gumá.

BELLESAS EXTRANGERAS.

Brumas británicas.

EN LO ALBUM DE M. DE P.

¿Que en aquest álbum t' escriga
si es bó ó dolent ser casat?
Corrent; mes ¿qué vols que 't diga?
L' assumpto 'l veig intrincat.

Diu un refrá de Castella:
bien se lame suelto el buey;
y 'ls refráns, com cosa vella,
son consells de bona lley.

Entench jo que 'l matrimoni
es un cop de cap fatal,
cop de cap que 'l qui no 'l doni
n' hi pervé encar pitjor mal.

Gran disbarat es casarse;
y 't tens de casar crech jo,
com ningú pot escaparse
de passar lo xarrampió.

Aixó sí, al ferho procura,
y segueix aquest consell,
que no sigas molt criatura
ni tampoch que ho fassas vell.

Mes si acás per ta desgracia
arribesses á enviudar,
prega á Déu perque no 't fássia
may més tornarte á casar.

JAUME RAMÓN Y VIDALES.

EPÍGRAMAS.

A un home bastant tanasi,
li preguntá en Pere Plans:
—¿Sabéu ahónt es Sant Gervasi?
Y ell respongué:—Casi, casi...
al mateix puesto que avants.

E. REIMBAU PLANAS.

—

La dona de 'n Pau Ricart,
diu á tots qu' es lleva-dora;
y sé que la tal senyora
cada día 's *lleva-tart.*

A. CORTINA.

—

—Segóns se veu, vosté está
sempre carregat de humor—
deya un día la Leonor
al hereuhet de 'n Marsá.
Y ell va contestarli al punt:
—Tens rahó, divina Estrella,
puig fa molt temps que á l' orella
per desgracia n' hi tinch un.

J. CAP.

—

—Lo mèu fill—deya ahí en Sochs,
gasta molts modos per tot.
Y li va respondre en Cot:
—Ja 's coneix, perque 'n tè pochs.

UN TAPÉ Y F. DE T.

BELLESAS EXTRANGERAS.

Sol de Italia.

AL PARE COLOMA.

SONET.

Han agotat periódichs y revistas
adulacións, incens y reverencias,
y jo, tractant com cal tas excelencias,
saludo en tu al *Peral* dels novelistas.
Ignorants, vareu fer pocas conquistas,
fins rebre dels padríns las influencias;
tu la de la Bazán, dona set ciencias,
ell la d' en Mazzantini; ¡dos artistas!
Quan lo trajo vé gran, la presuntuosa
fama no aguantan ni 'ls que més s' hi arrapan
y 's cau d' una manera estrepitosa.
D' aquesta lley fatal los nats no escapan.
Aixís, donchs, nou Peral, la barba posa
á remullar, que al tèu vehí ja 'l rapan.

V. ALMIRALL.

UNA NENA DEL HOSPICI.

(*Ilustració de* MARIANO FOIX.)

—¿Torino ó Marsella?

—Marsella; y si han arribat els diaris extrangers, pórtam el *Figaro*.

Lo mosso va dirigirse al taulell en busca del vermuth.

Era un diumenge d' agost, á quarts de duas del mitj-día.

Queya á plom sobre la terra un sol abrusador que rostía las plantas de la plassa Real y calava foch á las pedras dels pórtichs. Per sota las voltas solament passava d' en tant en quant alguna qu' altra persona; pro pèl sorral del mitj ni un' ánima sisquera...

Dintre 'l *Suis*, per més qu' eran obertas de bat á bat lo mateix las vidrieras de la plassa que las de la Rambla, com no corria un alé d' ayre, la xafagor era infernal.

A tal hora 'ls cafés quedan deserts; els devots dels aperitíus ja han desfilat casi bè tots, y pels qu' han d' anar á pendre'l *calent* es una mica massa dejorn.

Aquell espay de temps ve á ser un compás d' espera entre l' absenta y el café.

Podían contarse bèn bè amb els dits els parroquians que hi havía allavoras al establiment. A la vora mèu un senyor d' edat, mudadet, polit, ab armilla blanca y afeytat de fresch, que llegía el *Brusi;* duas taulas mès enllá, un tipo extranger, pelat de cap y pelut de barba, esbufegant estrepitosament, abocat

damunt una montanya tan grossa de diaris que casi li tapava la copa del *bitter;* davant del taulell, un jove mitj ensopit que 's ventava peresosament ab un vano japonés... Y per aquest estil uns quants concurrents més, escampats per las taulas de la banda de la Rambla. Total: una dotzena de personas, contanthi 'ls mossos de guardia que, desenfeynats y aburrits, passavan y traspassavan sense fer soroll ab los peus, calsats ab sabatas d' espardenya.

—El *Figaro* está ocupat. ¿Vol el *Gaulois*, el *Temps?*—va preguntar lo mosso, mentres colocava damunt de la taula l' ampolla d' aygua *frappée* y 'm servía 'l *vermuth*.

—*Bueno*... sí... qualsevol...—vaig respondre jo maquinalment, sentint com d' en mica en mica se 'm 'nava encomanant la galbana dolsíssima que pèls àmbits d' aquell local surava impalpable, invisible... pro tan enervanta y aclaparadora... que 'm feya mitj aclucar els ulls. Per passar del endormiscament lleuger á la son pesada, allí no hi mancava res, res... ni la protecció carinyosa del silenci... Semblava talment que l' escalfor d' aquell' hora de congoixa hagués enrarit l' ayre del espay y que ab l' ayre enrarit no pogués propagarse 'l só per la cavitat d' aquella sala. ¡Tan fonda era la quietut qu' allí regnava, interrompuda solament pèls esbufechs del extranger dels diaris, ó pèl catxiiich... catxach, catxiiich... catxach, que feya amb el vano 'l jove dormilega, com si portés el compás sossegat d' aquella nyonya, á tall de péndula de rellotje quan marca el ritme monótono del repós durant la nit muda y tranquila!

. . . .

Mes, tot d' un plegat, una veuhassa com de xantre va ressonar dintre 'l local, esbargint ab sa vibració l' ensopiment d' aquell silenci.

—Bonas tardes tinguin vostés.—

Tothom va alsar el cap de damunt dels diaris.

Un home de fora, en mánigas de camisa y ab el jech á l' espatlla avansava tot xano, xano, per entre 'ls rengles de taulas, portant una nena agafada de la má.

Un cop va ser davant del taulell, imposat sens dupte per la gravetat del majordom—que se 'l mirava ab cara de prunas agres,—va dir el pagés, posantse la má al cap:—¿Qué no *mos* donarian café *si 's plau?*—El majordom, per indicarli que s' assegués, va allargar el bras en direcció á las cadiras de més aprop. Y 'l foraster, fent com si ab la vista triés la taula, va anar venint, venint cap á la méva, atret tal volta pèl benévol somrís que són rústich encongiment em feya apuntar en els llabis.

Era un home d' una cinquantena d' anys, macís de carns, ample d' espatllas, vestit de vellut de cotó, barretina fosca y camisa enterca de lli casolá.

—Asseu-te assí... en aquest sitial... aaa...xina... ¿ho veus, dona?—anava dihent á la nena tot acomodantla ane la cadira am carinyosa solicitut.

¡Pobre criatura! ¡Quína llástima inspirava! Am prou feynas tindría deu anys, y en la sèva cara, marcida pèl sufriment, ja s' hi marcava un posat de resignació que feya pena. Els ullets, órfans de pestanyas protectoras, mostravan una córnea tota clapada de taquetas blancas y en la pell terrosa del coll escanyolit hi lluhían las costuras de tumorets mal cicatrisats.

La miseria orgánica d' aquell cos raquítich podía bèn bè darse las mans am la pobresa endressada de la robeta que 'l cubría. Vestit d' indiana canyellagrís, valona del mateix tros, mocador del cap de barras negrencas; l' uniforme de la Casa de Caritat. Un cop asseguts tots dos, el pagès va plegar cuydadosament el gech, va colocarse'l sobre 'ls jenolls y, satisfet de la maniobra, va quedar tranquil, esperant la vinguda del café.

No va tardar gayre á presentarse un mosso.

—Mestre, feu el favor...—va dir senyalant ab la má la pessa de roba que 'l pagès tenía á la falda.

—¿Qué diu, qué?—va fer l' altre, atorrollat, sense saber de qué 's tractava.

—Que feu el favor de ficause 'l gech.

—¡Ah, caratxos! Ja veurá... com que fa aquesta xardorassa...—murmurava el pobre home, tot obehint mitj avergonyit las ordres del garçó.

Vensut aquell obstacle, va servírse'ls el café, y mentre 'l pagès tirava ab pols tremolós un rajolí de rom á l' infusió, la nena se 'l contemplava ab un ayre serio, entenimentat, que contrastava llastimosament ab la tendror dels sèus anys.

—¿Es filla vostra aquesta noyeta?—vaig preguntar al foraster.

—Sí, senyor; mentres Dèu sía servit. ¡Oh! No 'n feya pocas ni gayres de senmanas que barrinava de quína mena faría per venirla á veure... perque jo som de Sant Vicens de Riells, per servirlo .. pro un hom, per ganas que 'n hi hagin, aixó de baixar á ciutat s' ho ha de rumiar una bona xica .. y mès á mès *aquey* que va curtet de dineróns. ¡Pla m' agradraía á mi veure la mosseta bèn sovintó! ¿Fa, Mariona? Es diu Mariona, com sa mare. ¡Dèu la perdó!

—¡Ah! no tè mare...

—No, senyor; ¡la pobrissona! Ja va pels deu anys que va morir... May havía gastat una salut alló que 's diu.. prou verdadera. Ben diferent de *jo*, qu' en ma vida hi hagut de ensenyar la llenga á cap metje Ella no, sempre malaltissa, melancoliosa, capficada... pro més bonatxasa que 'l pá, aixó sí, no perque 'm fos dona. ¡Com hi ha *reney!* no, res d' aixó... ja jugo á qualsevol que en sa vida se n' ha vist un' altra més dona de sa casa y que li agradessin menos las portetas.—Dèu vos *gort*, adéu siau.. y santa y bona María. ¡Veu amb aixó també quín natural més al inrevés del mèu! Ella, de tan aixuta, semblava que tingués por d' obrir la boca... Y jo. . no hi ha hagut home al mon més tabalot y més xarraire.. Estich á mi qu' aixó son carnaduras ¿No troba?—

Jo vaig fer aquella mitja rialla que ve á ser un senyal d' assentiment.

—Donchs sí, senyor...—va continuar aquell bon home, tot aixugantse amb un mocador de quadros blaus la suor que li amarava 'l rostre.—Als sis anys de casada ella va tenir el primer part, que ja li dich jo que no va poguer anar més malament del que va anar. Va perdre la criatura y... encare sort... sort d' un metje de Sant Felíu, el senyor Benet, home entès y d' experiencia... que si no. . ella també s' hi quedava. Pro per xó, 'l mateix metje ja m' ho va bèn dir.—Jepus (á ne mí 'm diuhen Jepus), Jepus, si la Mariona s'us torna á fer embrassada, vos hi peteré.—¡Ell ho va encertar pu! Al cap d' un any, lo día mateix de la Mare de Dèu de setembre, aquesta noya venía al mon, y l' endemá passat la pobra de sa mare entregava l' ánima á Dèu. ¡Ne vol més de *tragerías* per un home!

Vritat es que *cay* tenir bonas *pressonas* que 'm van ajudar molt y molt pel didatje d' aquesta criatura, pro com que jo ab tantas malaltías y trífulgas em trobava molt enderrerit de *cortos*, *cay* haver d' empenyarme l' últim tros de terra que 'm quedava. Mes tot aixó haguera estat no res si aquesta mosseta m' arriba á pujar ab una xica de salut; pro ¡ca! cada día més neulida, més migrada... fins qu' al cap d' *acay* va quedar tan apoderada de tumors frets, que, si 'm torbo gota, me la duyan á la sepultura. Allavoras no *cay* tenir més remey que baixarla aquí *Bracelona*, al hospital d' allá las Corts. Allí

se 'm va apariar bona cosa, y un cop adobada, *vay* alcansar qu' entrés á la Casa de Caritat. ¡Ja li asseguro que aixó per mi va ser un clau! Pro, lo que tothom em deya:—¿Qué 'n farás d' *aqueya* criatura en aquet recó de montanya sense ningú que te l' endressi?... Allí al menos te la cuydarán, te li donarán lletra y no anirá de mal borrás...—¿Qué volía que fes? Ja fa cinch anys que l' hi tinch.

—¡Pobre nena!—vaig fer jo.—¿Y avuy l' heu anada á buscar?

—Sí, senyor, hi som anat aquest matí, y som ohit missa... y *desemprés* las *hermanas* me l' han deixada endur. Encare que 'm matessin no *poria* pas dir la bella caminada que som fet. De primer al *Parque*, en' cabat á vora mar, *desemprés*... enllá, enllá... ¡qu' ho sé jo, pobre de mi! ¡Oh! y tot aixó preguntant á la bona gent que passava. Al bell punt de dotze horas *mos* en som anat á entaularnos á can *Cap de Creus*. Cónnan una bona xica, pro la vritat es que mos han tractat com uns rectors.—

Y dirigintse á la nena, va afegir:—¿Oy Mariona qu' ha anat bè la xefla?

Per tota resposta, la noya va alsar cap á son pare aquells ullets sense pestanyas, y probant de somriure dilatava 'ls llabis descolorits. Va semblar que per un instant sobre aquella cara, sempre séria, volía la criatura dibuixarhi la silueta d' una rialla... peró no va arribar á fixarli... no més la va deixar esboscassada d' una manera indecisa, com si li manqués trassa per exteriorisar espansións d' aquesta mena.

Son pare continuava garlant...

—En sortint del hostal, som fet cap á la Rambla y suara mateix boy passejantmos per çi de fora, m' ha passat pel cap d' entrar á pendre café... pro may del mon m' haguera cregut qu' en assí s' hi gastessin tan de compliments...—Y al dir aixó, pegava una mirada mitj rihent, al gech de vellut que li havian fet ficar.

—Escolteu—vaig dir jo.—Y ara á la noya la tornareu... ¿Vritat?

Aquell home 'm va mirar y, com si la mèva pregunta l' enfonzés tot d' un cop en la realitat, una sombra de tristesa va ennuvolar la sèva fesomía.

—Es clar que sí. L' hay de tornar á la Santa Casa.

—¿Y... vos?

—¿Jo? Jo... allá dalt.

Y fent anar el cap una bona estona á tall d' home abatut per la desgracia, va afegir com si seguís el fil de l' idea que 'l preocupava...

—De día. . encare com *aquey*... am la *taleya* del *travay*, un no tè temps de pensar am caborias . pró, á la nit, á la nit... ni may de Dèu qu' en vingués cap. *Con* som al vespre y 'm trobo sol y vern dalt d' *aquey* cingle, entre las *cotre* parets del casolot, sense ánima vivента per dirli una paraula... comenso á capficarme.. se 'm nua 'l cor .. que ni sé com em fa profit la mossada de pá que 'm fico á la boca.—

Va callar el bon home y dugas llágrimas grossas com sigrons, li corrian cara avall, cara avall, deixant un rastre lluminós en la pell colrada del sèu rostre.

La noya va alsar el cap y veyent plorar á son pare, va comensar á comprimir els llabis, á arrugar els muscles del front, disposantse també á trencar el plor. Son pare, adonantsen:—¿Qué tens, fill mèu?—va dir—no ploris, tonta —y ab aquellas manassas enduridas per la aixada, acariciava d' un modo matosser la careta de sa filla que al cap d' un moment tornava á adquirir aquell aire de gravetat y resignació prematuras.

En aixó 'l foraster, alsantse de la cadira y palpantse las butxacas, es va dirigir al mosso que parava l' orella interessat també per aquella historia de miserias.

—¿*Cont* es, minyó, 'l nostro gasto?—

Jo vaig fer una senya.

El mosso va dir:—Ja está, ja...

—¿Cóm vol dir?

—Que ja está pagat.

—¡Ah...! Dèu els dó salut.

Y agafant la nena per la má y tot murmurant ab cantarella,—Viscan molts anys, viscan molts anys;—va abandonar el café, qu' en aquella hora anava omplintse de concurrents á marxas dobles.

Jo també 'm vaig alsar desitjós de respirar l' aire del carrer. Pro aixís que vaig posar els peus á la Rambla, vaig quedar aturdit per un instant.

Una bellugadissa extraordinaria, un tarrabastàll espantós, una cridoría de tots els diables feyan retremolar aquell tros de passeig, ja de sí mateix prou animat sempre y bulliciós. Aixams de carruatjes de totas menas passavan rápits, lliscants, furients, desenfrenats... com dimonis del infern que 'ls empaités un llamp.

—¿Qu' es aixó?—vaig dir jo entre mí, mentres em fixava en un tranvía que, adalerat com tots, pró més feixuch per la pesanta carga, avansava tant com podía, plé de gom á gom, embutit de carn humana que vessava per baranas, escalas y finestras de desde la plataforma fins al cim del imperial, invadit tot ell de jovenalla vestida de las festas, que cantava desaforament:—

«Vamos á los toros
que es corrida real...»

—¡Ah! els toros.. ja entench,—vaig dir; y fent com tothom, em vaig disposar á gosar del espectacle d' aquella rua.

De tots cantons acudía gent y més gent qu' agropantse al atzar, anava engruixint las filas d' espectadors... y allí al davant mèu mateix, á l' acera de l' altra banda, cantonada al carrer Nou, vaig veurehí barrejats am la multitut á aquell pare y filla del café que també contemplavan la ruidosa cabalgata, ell, embabiecat, am la boca badada y 'ls ulls com unas taronjas; ella, séria com sempre, serena, impassible entre mitj d' aquell burgit estrepitós format de mil sorolls distints y discordants: del cruixir de las rodas, dels repichs dels cascabells, dels catxechs dels cops de tralla, dels renechs dels cotxeros, dels crits dels conductors, dels xisclets de la gentada. *¡Ojo! ¡Ep...! ¡Cuidáo! ¡Paso...!* Y l' avalanxa de cotxes seguía més impetuosa, més nutrida, més variada que may.

El tílburi lleuger, ple de gent jove, la jardinera am toldo de lona, am tota una parentela; l' ómnibus antiquat, atapahit de gent de fora; la carretel-la de las meucas am las caras pintadas y vestits llampants; lo landó de la familia adinerada; la *charrette* del solter elegant, la tartaneta de la gent menestrala...

Tot passava com una exhalació, com si aquell galop endimoniat de vehículs que, baixant de Gracia, corría brunzent Rambla avall, Rambla avall, Rambla avall, no vulgués parar en sa marxa vertiginosa, encegat pel deliri de la carrera, fins estimbarse per sempre més en las ayguas de la Porta de la Pau.

Per por dels carruatjes, la gent s' arremolinava á las aceras... tothom empenyía .. jo me 'n vaig anar.

Trencant per la plassa Real, feya cap als mèus barris, y á proporció que m' internava en la ciutat, se 'm 'navan debilitant gradualment las ressonancias d' aquell terratrémol... fins qu' al últim ja no vaig sentir més que 'ls ecos mitj apagats d' aquella cansó banal y exótica:

«¡Vamos á los toros
que es corrida real!»

RAYMOND CASELLAS DOU.

PAÍSSATJES CATALANS (per *Sebastiá Gay*).

Lo rech del molí.

ESTRANYESAS.

Donya Irene de la Cerda,
miréu quina criatura,
ja ha entrat á l' edat madura
y es una dona molt verda.

Don Facundo Montagut,
un altre raro subjecte,
sempre 'm diu qu' ell es molt recte
y jo l' veig molt geperut.

Vaja, l' món es una broma:
¿Coneixen á n' en Macari?
Donchs se titula canari
y ni canta ni té ploma.

Davant de tals ets y uts
deixaume guardar silenci:
no sigui cas que jo m' pensi
fer versos y fassi embuts.

JOAN TOMÁS SALVANY.

DE GALA per (*M. Moliné*).

Con casco de *cheneral*...
con un llorón colossal,
montando un caball muy alt,
semblém la guardia real
al salir de aquella casa...

. . . .

¿Quién nos empeta la basa?

LA FLOR DEL FAJOL.

Cap de tan bonica,
cap en tot lo pom.

Desde la Garrotxa
fins las graus de Olot,
¡quín floret de ninas!...
¡quín ramell de flors!...
Mes per camps y ubagas,
pagesíus y fonts,
cap de tan bonica,
cap en tot lo pom,
cap com la Tureta,
la flor del fajol.

Es gentil y alegre,
com lo gafarró
que va fent l' aleta
pèl frescal dels horts
Si bon temps senyala
l' aucellet xamós,
nunci es tot temps ella
per hont va, de goig,
que fa pler de veure
la flor del fajol.

Un no sab, mirantla,
d' ella 'l qu' es mellor:
si 'l trascar de guatlla,
si 'l cosset de jonch,
si 'l cop de faldillas
que seguit remou,
ó bè la punteta
de son peu bufó,
brinet que gronxola
la flor del fajol.

Si bè es moreneta,
tè la morenó
d' unsa de perruca,
rovellat qu' es l' or;
com més un la mira,
més y més la vol.
De flor de ginesta,
bons esplets, Senyor;
mes á mi, donaume
la flor del fajol.

Quan pèl firal entra,
quíns renchs de badochs,
tant de firataires
com de compradors.
Per núvol qu' estiga
solen dir no pochs:
«Ja tindrém bon dia
»que llu 'l sol de bó...
»Bon dia y bon' hora
»la flor del fajol.»

Y es de sol, l' ardencia
de sos ulls traydors,
sos ulls, qu' enllubernan
y ensemps calan foch;
sort d' aquell somriure
tan fresquet, tan dols,
que desde sos llabis
amanyaga 'ls cors,
tendre, com es sempre,
la flor del fajol.

Cap dansera ayrosa,
res, res hi ha al mon,
com lo ball pla, ab ella
bèn propeta al cor;
massa y prou que ho saben
hereus y senyors,
tant de Olot com fora
y la 'n pregan tots,
que á tots fa denteta
la flor del fajol.

Sols una sardana
hi he ballada, jo!...
Mes, quína maneta,
quín dir tan xamós,
quín blinqueig de palma,
quín glatirme 'l cor!...
Cóm podé oblidarla
la Font de Sant Roch,
si coneguí en ella
la flor del fajol.

Desde la Garrotxa
fins las graus de Olot,
demaneu, de ninas,
demaneu, de flors,
de carona d' ángel,
de jamat color;
mes cap tan bonica,
cap en tot lo pom,
cap com la Tureta,
la flor del fajol.

F. Ubach y Vinyeta

LO MES QUE MÉS M' AGRADA.

¡Oh, mes insigne! Per molts
y per mi tan desitjat.
No sé perqué sapiguent
que jo t' estich esperant
ab delit, fa ja onze mesos,
cóm diantre trigas tant
á venir. ¿No 't causa pena
veure com m' estich migrant?
¿Que no sabs que jo t' estimo
com cap altre mes? ¡Ingrat!...
Lo janer no 'l puch pas veure,
puig ab lo concert que 'ls gats
organisan cada nit,
me fan venir mal de cap.
Abril y mars, son dos mesos
que jamay m' han agradat.

Lo mes de maig... ¡uix!... ¡Quín fástich!
¡Y quín mes més carcamal.
No 's parla més que de nines,
de flors y de Jochs florals.
Després vé 'l juny, que 'l detesto;
per més que tè sant Joan,
y las professóns de Corpus
ab las trampas y gegants.
Lo juliol... ¡vaya quín altre!
Tot es calor sofocant
y no 's parla d' altra cosa
que de melóns y de banys.
L' agost, setembre y octubre
son del juliol companys.
Després segueix lo novembre,
que tampoch m' ha agradat may;
y per final, vé 'l desembre
ab las festas de Nadal,
que son las que més carregan...
quan un hom' no té ni un ral.

. . . .
. . . .

¡Sols tu, febrer, m' entussiasmas!
¿Sabs per qué m' agradas tant?...
Perque de tots dotze mesos
ets lo mes més curt del any.

Lluis Salvador.

LA ESPANYOLA INFANTERIA

(per *Lagarde*).

—¡Hi ha molts generals que han comensat sent sorges!...

Altivés. (Busto de *A. Querol*).

MODUS VIVENDI.

—¿M' estimarás, dolsa aymía?
—Fins á morir.
—¡Igual jo!
Estos mots jo y la María
varem sellá ab un petó.
Y tant y tant m' extasiá,
lo foch de aquell primer bes,
que no pensava en res més
sino en tornarla á besá.

—

—¡Qué poch m' estimas!—li deya
—Molt més que tú,—'m contestava.
Jo la mirava y somreya
y ella un dols petó 'm donava.
—Si m' olvidessis un día,
sols al pensarhi m' espanto!...
Al dirli aixó, ja ho sabía
desseguida, *petó al canto*.

—

Y en diversas ocasións
li vaig fingir tals agravis,
que de rebre tants petóns
quedaren morats mos llabis.
Y així 'l temps aná passant:
jo fingint dolor intens
y sempre, sempre duptant;
jurantme ella amor inmens
y anantme petonejant.

Japet de l' Orga.

LA SELVA.—Paissatje al oli (de *J. Masriera*).

L' AUTOR.

Molt s'havía discutit avants d' estrenarse, sobre l' éxit que tindría... y la veritat siga dita, l' obra, un exemplar més de aqueix género bastart é insuls que 's cultiva en los teatros per horas, no valía ni de bon tros la saliva que 's gastava en parlar d' ella.

Pero fins los autors que 's dedican al género flamench-comercial tenen certa dóssis de amor propi. De tot fracás que puga experimentar qualsevol producció de las que escriuhen ab los peus per guanyar unas quantas pessetonas, se 'n ressenten vivament, no sols per lo que respecta al portamonedas, sino també per lo que toca al *puntillo*

Aixís es que 'l malaventurat autor de *Ostras verdes*, lo día del estreno de aquesta producció estava molt nerviós, corría agitat per l' escenari, y tragava grans glops de nicotina, xuclant entre dents, sense donarse 'n compte, l' apagada burilla de un cigarro de deu céntims.

Al aixecarse 'l gas de la batería del prosceni y dels brochs dels bastidors se vejé més que may la ansiosa palidés de la séva cara desencaixada: al rompre l' orquesta 'ls primers acorts estrepitosos, lo cor del autor redoblava dintre del séu pit, sense atenirse al compás: al anarse 'n amunt lo teló—com en tals moments ho veya tot cap-girat—li feu l' efecte de que baixava una guillotina per escapsarlo.

La representació comensá entre la general indiferencia. Los xistes no trobavan lo mes petit eco en lo públich y fins aquellas xavacanadas que s' escriuhen adretas per arrancar las riatllas de la part més indocta del auditori, ressonavan en lo teatro sordas com en un desert

—¡Aixó va mal!...—deya per sí mateix l' home plé de neguit.—No hi ha més: l' obra es á terra.

Y á cada moment afegía:—Pero ¿qué fa aqueixa *clacque*?

∴

En aquest punt precís, previnguda pèl traspunte, eixía del sèu quarto la tiple, próxima á entrar en escena.

¡Quína dona!... ¡Y quín vestit, ó millor dit encare, quín despullat més provocador!...

En lo cap un pentinat garbosíssim; en las galtas un jardí de flors; en los ulls la gracia de Dèu; en lo pit dos proeminencias tentadoras, que pugnavan per sobreixir del escot.. Los brassos arrodonits, com fets al torn, ab dos graciosos clotets als colzes; la cintura fina com la de un gerro artístich; las amplas caderas marcantse ab tota franquesa y la faldilla curta, deixant veure un parell de pantorrillas deliciosas, enmotlladas dintre de unas irissadas mitjas de seda trasparent, que anavan á perdres dintre de unas sabatetas de satí, modelant dos peus menuts, elegantíssims, de aquells que trepitjan y no fan mal.

Al aûtor li semblá veure en aquella dona un ángel tutelar. L' ángel de la esperansa.

—Si no 'm salva ella—pensá—soch home mort.

***

No l' enganyava 'l desitj.

En aqueixas obras sense literatura, sense ingeni, sense gracia, una dona hermosa val per tot.

Y la tiple era hermosíssima.

Possehía la bellesa del diable; aquella bellesa picant que 's desplega en moviments aflamencats y lascíus, en rialletas maliciosas, en tentadoras actituts, en desgayres de tota mena, en las dents que apareixen á flor de llabi quan lo llabi somríu y en lo llamp de la mirada lluhenta que 's fulmina per entre-mitj de las pestanyas mitj clucas.

CONCURS DE BELLESA DE BUDA-PESTH.

GRAN PREMI.

Penetrá en escena ab tal garbo, que ressonaren desseguit aplausos formidables.

Cantá ab poca veu, pero ab accentuada intenció, y 'l públich se tornava boig.

Rematá la pessa d' entrada ab una mica de ball: sas contornejadas pantorrillas se manifestaren en tot lo sèu esplendor, se vinclá sa cintura, jugaren sas ancas, sos peus parlaren, y 'l públich en massa demaná la repetició de aquell petit fragment coreográfich, que feya batre tots los cors y encandilava tots los ulls.

Mentres tant, entre bastidors, se veya á un home de mitja edat que contemplava, fonentse de gust, aquell triunfo.

La satisfacció de aquell home, que sentía pessigollas en tot lo sèu cos, pero pessigollas per la part de dintre, era molt legítima, molt natural, molt justa.

¡Cóm no, si era 'l pare de la tiple!

***

L' éxit de l' artista de las bonas formas no cedí un sol moment.

Cada vegada que reapareixía

's reanudava y sempre ab la mateixa ó major intensitat. L' autor, poch estona feya tan cohibit, nadava en una mar de delicias. Se li havía salvat la obra. No sols se li havía salvat sino que podía tenir desde alashoras la seguretat plena de que pèl cap baix se representaría cent días seguits, pera donar en poch temps la volta á Espanya, en alas de la fama de aquell gran éxit.

Afalagat per la vanitat, ja no 's recordava de la dona á qui pochs moments avants havía contemplat com un ángel. Lo triunfo l' enlluhernava.

Aixís es que al final, quan la *claque* desplegá las sèvas forsas, redoblant los aplausos, y cridant al autor ab veu de marrá, que arribava fins al fons de l' escenari, l' autor de *Ostras verdes* s' allisava 'ls cabells, s' arreglava la corbata, se cordava la levita, deixava 'l barret ab má tremolosa d' emoció, al segón apunte, y s' abocava al bastidor, resolt á presentarse en escena.

Cap d' estudi (per *Román Ribera*).

En aquell moment precís sentí una má dura que se li aferrava al bras. Era 'l pare de la tiple que 'l contenía.

Girá l' autor la cara, extranyantse de veures trabat en un moment tan preciós.

—¡Qué fa!...—digué mirant á aquell home, á qui ni menos coneixía.—Deixem anar.

—Primer m' ha de dir ahónt va...

—Al escenari, ¿que no sent cóm me cridan?

—S' equivoca, jove: no 'l cridan á vosté.

—Donchs, ¿á quí?

—A mí.

—Aquesta sí qu' es bona... ¡Tingui, sent!... *El autor... el autor...*

—Per lo mateix.

—Encare 'm fará riure... ¿Per ventura no soch jo l' autor de la obra?

—De l' obra, sí; pero no del éxit. L' autor del éxit soch jo.

—¿Y quí es vosté?

—Lo pare de la primera tiple: l' autor de las pantorrillas de la mèva noya.

Y 's precipitá orgullós á l' escenari, deixant al autor de *Ostras verdes* ab un pam de nas.

J. Roca y Roca.

DITXO.

Que «la capa tot ho tapa»
diu un ditxo, y no es vritat;
tinch lo barret molt tronat
y no me 'l tapa la capa.

J. Llopart y B.

GAUDEAMUS.

Clara es la nit, y per damunt las teulas
d' estret carrer qu' en la foscor s' endinza
va rodolant la lluna.
Ja tot calla;
tot s' ensopeix... barradas ja las portas,
morta la llar... darrera la finestra
ronca 'l burgés linfátich en sa cambra;
voltant per los terrats lo gat miola,
y destaca sa negra silueta
damunt lo cel esblanquehit...
De sopte
¡quína remor al lluny! La cantonada,
allá en l' ombra tenyeix rojor d' incendi...
ja s' ou la fressa més aprop.
Tot d' una
gran glopada de gent lo carré omplena:
¡quín formigueig d' alegra jovenalla!
¡quín esbalot! ¡quína claror! ¡quín riure!
Atxas de vent ab fumarola y flamas,
la munió de colors de las desfressas
fan rellubí en la negror, brassos en l' aire,
lo barret apuntat, de tort lo portan,
lo manteu de gairell; enrogalladas
las veus de tan cridar y ab las canturias,
brunzint guitarras, redoblant panderos
y destrempat terrabastall d' esquellas.
Per damunt de la colla esbojerrada
com lo sant d' un misteri, en la cadira,
venerable cadira de las ciencias,
trontolla y riu, ab la muceta y borla
portant per mofa en l' aire lo més pigre.

. . . .

Lo gat, esporuguit, corre á amagarse,
lo burgés trau lo cap per la finestra.
Es la alegre estudiantina
de gatzara aquesta nit;
obra 'l finestró, vehina,
salta, donzella, del llit;
es la juventut que ab fressa,
vessant goig y amor te crida,
no sigas sorda á sòn crit,
que passa y passa depressa,

com per la nit de la vida,
en la foscor de la nit.
Guayta, guayta si flameja
lo geni ardit en llurs fronts
y llur llabi, com sedeja
per amorosos petóns;
es la juventut que ab fressa
vessant goig y amor te crida,
obra, nena, 'ls finestróns,
que passa y passa depressa
com lo somni de la vida,
trencant lo tèu ab cansóns.
Com no tè recorts, novella,
no tè encar remordiment;
com tot es demá, per ella,
no fa cas de lo present;
es la juventut que ab fressa
vessant goig y amor te crida,
surt a ton balcó amatent,
que passa y passa depressa
un sol cop, com en la vida,
un sol cop passa corrent.

Son coratje no 's pot torce,
de noblesa dú un tresor,
ja tè del home la forsa
y encar tè de noy lo cor;
es la juventut que ab fressa,
vessant goig y amor te crida,
fía en ella ton amor,
que passa y passa depressa
y dura, com en la vida,
sols un día son candor.

. . . .

Ja s' allunya la gatzara,
ja va amollant son trahut...
surt y la veurás encare...
ja entre l' ombra s' ha perdut;
es la juventut que ab fressa
vessant goig y amor te crida,
despedeix la juventut
que passa y passa depressa,
y 'l carré, com nostra vida,
deixa en prosaica quietut.

Joseph Ixart.

Carmela. (Quadro al oli de *R. Tusquets*).

EPIGRAMAS

Un barber molt jugador
surtint de la barbería
aná á la banca solía,
ahont tallava ab molt primor.
Va sé un cop afortunat
y va arruinar al banqué,
qui ab gran rabia li digué:
—¡Ay, barber! m' has ben pelat.

—

—Com que tè obert lo balcó,
per més que no ho vulgui 'l veig
que va ab calsotets y elástich,
lo qual es vici molt lleig...
Jo tinch fillas y si 'l veuhen
sense calsas...
—Bah, no importa;
díguilshi que estant jo á casa
es ma esposa qui las porta.

—

Parlant de telas molt caras
digué un tender castellá:
—Tengo recibidas ya
más de setecientas varas.
Y va preguntá en Simón,
qu' es agut com lo primé:
—¿De quién las recibe usted,
de Badila ó Calderón?

P. Talladas.

GEMECHS DE TÓRTORAS.

Mitj any aprés de no véures
van toparse... casualment...
donya Pilar de las Eures
y don Homobó Junyent.

Com eran de la *Sagarra*
y no tenían qué fè',
aná enfilantse la *parra*
fins que de vista 's perdé.

Viudos abdós d' igual *quinta*,
semblavan, vestits de dol,
dos grossos topos de tinta
que s' aixuguessen al sol.

—¡Ja ho veu, senyora Pilar!...
—¡Ay!...¡Bè ho sé prou!...¡Quín fatich!...
¡ni 'm quedan ulls per plorar!...
—Filla... ¡Lo mateix li dich!...

—Fa mitj any que morí 'l pobre...
¡mitj any!... Y... (Dèu lo perdó)
¡no me 'l puch treure de sobre!...
¡Tot lo día aquell corcó!...

—Mitj any fa qu' ella 's morí
(Dèu li donga un bon está')
y sempre la tinch... aquí...
aquí... lo mateix qu' un grá...

Tip de semblant pesadilla,
¡fins de la vida estich cuyt!...
¡Quín buyt lo de un viudo, filla!...
—¿Y 'l d' una viuda?... ¡Quín buyt!...

¡Vostés ray!... Vostés encare...
—¡No ho diga, donya Pilar!..
D' ensá qu' es morta la Clara...
miris... ¡Li puch ben jurar!...

—Ho crech. . ¡Estimantla aixi!...
¡Lo mateix que jo y en Blay!...
—¡Com ja no s' estila... aquí!...
—¡Com jo no estimaré may!...

—¿Vol qu' ara, en que fos mès bona
que 'l vi d' una canadella,
gosés á dir á una dona
tot alló que deya á n' *ella?...*

—Es cert. Ja sols de pensarhi
se m' esborrona la pell...
¿Jo d' un altre?... ¡Jo parlarhi
aixís... com ho feya ab *ell!...*

—Per guapa que fos de cara,
per seductora, per... ¡ay!...
¡sempre hi veuría á la Clara!...
—¡Sempre hi veuría á n' en Blay!...

—Lo qu' es la gent d' avuy día
no hi vé pas muntada aixís!...
Un altre s' hi casaría...
—¡Ja ho crech!... ¡Sort qu' un ne sortís!...

¡Van alts los de nostra mena!...
Tots fan juraments al mort,
y aixís que tomban l' esquena...
¡embolica que fa fort!...

—Per xó, Pilar, si hem de dirho,
algúns ho fan... per decoro...
¡ó per no pegarse un tiro!...
—¡Just. Sí... ¡Per eura de moro!...

—¡Y es lo que jo 'm temo ara!...
—¡Y es lo que á mí 'm dona esglay!...
—¡Per lo que anyoro á la Clara!...
—¡Per lo que anyoro á n' en Blay!...

. . . .

Diuhen... reculan uns passos...
giran los ulls com un bou...
gemegan... alsan los brassos...
y aixís platican de nou:

—Mes, ¿ahónt se troba, ahónt jeu
una que ho entenga aixi?. .
—¿Vostè?... ¡Si en movent un peu...
¡tan plá me vingués á mí!...

¡Ay!... Bè 'n foram de ditxosas
si poguessem, com un hom,
manifestar certas cosas
aixís... ab son propi nom...

—¿De veras, donya Pilar?...
—¿Es á dir que va de bó?...
—Si 'n dupta, miris... ¡més clar!...
—¡Y ara!... ¿Qué 'm vol fé?... ¿Un petó?...

S' acostan... riuhen... encaixan...
ell li pessiga la ma...
riuhen més... sas veus abaixan...
«¡Estigui!... ¡Estigui!...»—*ella* fa.

Retreuhen á sos difunts
(que al cel sían) Blay y Clara,
s' hi enterneixen punts por punts...
y arrugan un xich la cara...

Y aprés, mitj any de no véures,
innovan llur casament
donya Pilar de las Eures
y don Homobó Junyent.

JOAN PONS Y MASSAVÉU.

CIENCIA PROFITOSA.

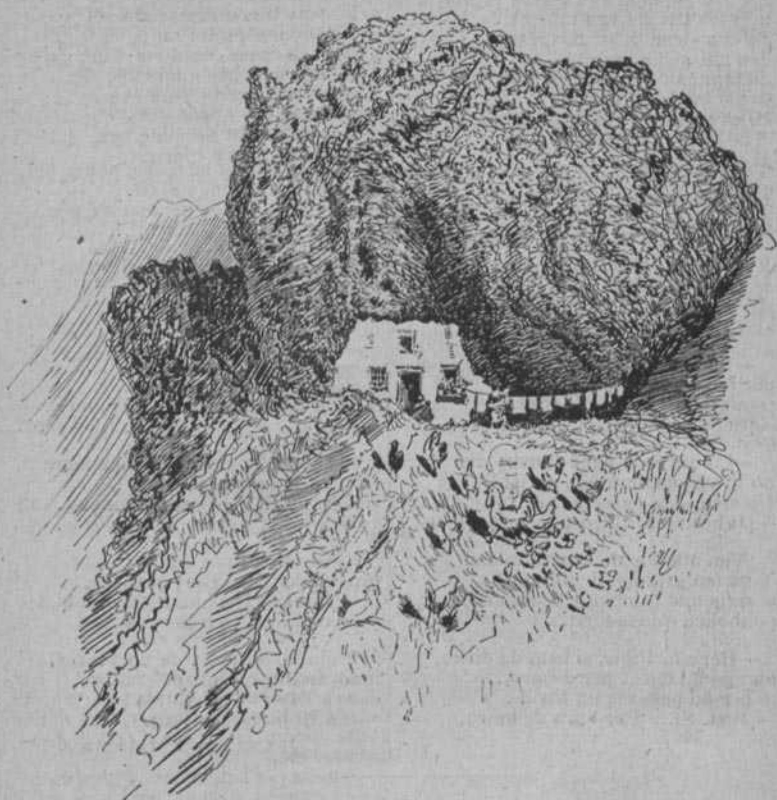
«Premio al mérito.»

ACTE I.

Mestre Jack ja fa tres días
que está fent bullí 'un tupí;
l' ajudant venta que venta,
Jack mirantho fit á fit.
Lo rellotge de la casa
marca ja 'l punt de las sis,
y las boyras del crepúscul
lo cel blau van enfosquint,
quan ab uns molls de la cuyna
Jack, lo químich erudit,
treu l' olleta de la estufa
y á un recó se 'n va á llegir.
L' endemá 's fan dotze probas
ab lo caldo aquell bullit.
Als tres días davant metjes

A TRAVÉS D' ESPANYA (per *J. Pascó*).

Casa del *Tio Serafin*, en lo puig del Socorro (Cuenca).

se 'n fan unas trenta cinch.
Los diaris tots ne parlan,
las Revistas tot seguit;
Instituts, Laboratoris
y Academias del país
tots alaban, tots ensalsan
al bon Jack, sabi felís,
que ha trobat contra la tisis
un remey segú y diví.

ACTE II.

Mestre Jack ven ampolletas
ab un such de color gris.
Cada ampolla val sis duros
y 'l calaix prou se va umpliat.
De Madrit, de Barcelona,
de Lisboa, de Paris,
de Moscou, de Viena y Roma
y hasta dels Estats Units,
los doctors fan la maleta
y van depressa a Berlín.
L' un se 'n hi dú una caldera,
l' altre hi porta un gran barril,
segóns qui 's treu una xicra,
y hasta ab carbassas n' hi han vist.
Lo bon home prou té feyna
mesurant caldo bullit;
quatre kilos per la dreta,
per l' esquerra un porró y mitj,
pèl davant dona una carga,
pèl darrera un picotí,
un bocoy per Inglaterra,
per Grecia un través de dit.
¡Pobre Jack, ja 'n tè de feyna!
¡Sort que 'n treu un bon pessich!

ACTE III.

Prou pèl mon van fentse probas,
mes los tísichs van morint.
Se convocan vuyt congressos;
deu mil sabis reunits
dictaminan qu' es tarugo
lo del caldo de Berlín.
Si es millor la sanch de cabra
ó bé la carn de cabrit,
si son útils las monjetas
ó son inútils los vins,
han passat set ó vuyt mesos
comparant y discutint.
Y 'l bon Jack llegeix Revistas
prenent la fresca al jardí,
puig sos fadrins s' han fet amos
y ells las ollas fan bullir.

ACTE IV.

Mestre Jack s' ha fet deu casas,
y ha amoblat molt bè 'l sèu pis,
y tè cotxes y lacayos
y criats fins á desdir.
Tè cent trenta dos medallas
y diplomas quatre mil,
y grans creus, cordons ó insignias
y uniformes bèn guarnits.
Lo gobern, per ser un sabi,
una gloria del país,
votá un crédit perque puga
disfrutá 'l fins á morir.

. . . .
. . . .
. . . .

Ja ningú parla del mèrit
d' aquells caldos y bullits,
pro entre tant los cementiris
ab los tísichs van farsint.

FOLLET.

ROMÉU Y JULIETA.

Es negra nit, lo vent xiula y 'l fret talla las orellas. D' en tant en tant la lluna treu lo nas per la escletxa d' una boyra y com si jugués á cuch torna á amagarse.

Silenci per tot, silenci d' aquell que causa fredat y esgarrifansas de por: no s' ou ni l' aleteig de cap aucell, ni 'l cant del rossinyol, y sí sols lo *zum, zum* d' una mosca vironera y 'l *rach, rach*, de las granotas del safreig y de las bassas.

L' antich castell d' arquitectura bizantina y gótica á la vegada, tè tancadas sas pesantas y ferrissas portas; lo pont llevadís está amarrat camas en l' ayre y 'ls centinellas dormen.

Mes no dorm tothom, no dorm Judas, no dorm no, com diuhen en la *Flor de un día*, que bèn desperts están l' amo del castell, lo marqués de la Colana y sa hermosa filla única, la pubilla Julieta.

Dintre de una cambra farcida d' armas de tota mena y á la claror d' un quinqué de petroli, l' actíu y feréstech marqués se passeja amunt y avall frenétich y malcarat, ab los brassos encreuhats y rosegant admetllas torradas, bo y remugant qu' es un bè de Dèu y llensant miradas iracundas de porch singlá á sa filla Julieta, que arraulida en un recó escolta las paraulas de son pare com qui sent ploure, tot entretenintse en surgir uns mitjons de color de pansa.

—Ja ho tèns entés; aixó s' ha acabat. Demá, tant si plou com si llampega, serás la esposa del comte de la Budallera, perque aixís me plau y 'm dona la gana.

—Pero, pare...

—Pero, raves; los títuls de noblesa que 'l comte tregina á sobre no son per despreciarlos: ademés, tu ja sabs qu' ab tanta filoxera com 'ns ha invadit nostras terras, aném á ca 'n Pistraus de correguda y ab un elástich penjant; encare no 's fa mam pêl gasto de la casa, ab tot y aprofitar la brisa per resayguas; d' oli no se 'n cull ni pêl consúm de las llumaneras. y... en fi, no 'ns queda més que 'l nom, qu' encar' qu' ilustre, no se 'n pot tirar cap tros á l' olla. Ell es la única esperansa que 'ns resta; ab aixó tira pêl cap que vulguis; ab ell téns seguras la felicitat y las vessas, sens' ell la ruina y 'l descrédit: tría.

—¡Veig que 'm voléu fer desgraciada!

—Lo que veig es qu' estás molt carregada de romansos. ¿Encare potser pensas ab aquell ximple?

—No insaltéu al amor, ni 'us moféu del mèu carinyo. ¡Pobre Roméu!

—¡Mal llamp vos escalibi á tots dos com dos pebrots vermells á tret de trago! Un noy que no es heréu ni noble, que no té ofici ni benefici; un trist trovador ambulant de á deu céntims la pessa, que gandulejant roda 'l mon ab la guitarra á la espatlla y fent lo dropo... may pot unirse ab la que porta en son front la corona de marquesa y en son escut l' aristocrática Colana dels nostres avis.

—L' amor no mira dignitats, ni escuts, ni coronas, ni raves fregits de cap calibre: l' amor naix del cor fent sentir las dolsas vibracións que li son propias, y del mateix modo estima la raspa que renta 'ls plats com la més noble dama que 'ls escura.

—Acabém, que tinch son y 'l llit m' espera. Res pot tórcer ma voluntat. Repeteixo y guillo. Demá, tant si plou com si llampega, la filla del marqués de la Colana será la esposa del comte de la Budallera.—

Y girant qúa, deixá á la pobre Julieta anegada en un mar de llágrimas y en un singlot contínuo que feya pena.

Comensá á picar de peus, á arrencarse 'l monyo, á mossegarse 'ls llabis y á fer mil ximplesas per l' istil, acabant per llens..r un crit mitj ofegat de pena y rabia.

—¡Es dir, que tot es inútil! ¡Es dir, que passat demá ja podrém dir «bona nit viola!»... ¡May! Primer la mort; primer aniré á sopar ab sant Pere que dormir ab lo comte... ¡Roméu! ¡Roméu del mèu cor! ¡Vina, vina prompte, que t' espera una beneyta que per tu pateix y pert l' *oremus!*...

Encare no havía acabat de dir las últimas paraulas, quan se sentí tres truchs y repicó á la finestra de la cambra.

Boja y delirant la Julieta obrí d' una revolada 'ls porticóns y quatre brassos varen barrejarse en menos de cantá un credo.

—¡Roméu mèu, Roméu del mèu cor, y quánt t' estimo!

—¡Julieta, titona mèva, carquinyoli ensucrat, tu ets la mèva vida, la mèva felicitat y 'l forro de la mèva ditxa! ¡t' idolatro com un ximple, t' adoro com un be-

ORACIÓ. (Quadro de *Ferrer Pallejá*).

neyt, t' estimo com un ase!

—¡Gracias, Roméu, jo també t' estimo igual: com una burra! Mes ¡ay! que 'l sol de la nostra ditxa s' apaga com un llum que li falta oli.

—Sí, ho sé tot; ton pare no ho vol y ta mare tampoch; mes no hi fa res, disposat estich á tot; demana.

—¿Matémnos?

—¡Tiba, aixó es molt fort! ¿Sabs qué penso? Podríam matá primerament al tèu gueto...

—Just, y que 'ls municipals ens agafin... ¡Desgraciat! no trobo altre medi que la mort.

—Bueno, sí, la mort; matá á ton pare.

—¡Calla, boig!... la nostra; la tèva, la mèva... la dels dos.

—Bueno, ja; si aixís ho vols, *cúmplase la voluntad nacional*, y clavèmnos un tiro. ¡Apa!

—No, ara no, faríam massa soroll. Vésten, pensa molt en mi, y aixís que toquin las cinch de la matinada, béute 'l such d' aquesta ampolleta.

—¡Adéu y no m' enganyis!

—¡Adéu, Roméu del mèu cor!

—¡Adéu, titeta, fins al cel si no descarrilo!

Y prenent l' ampolleta del *maneno*, baixá d' una revolada del balcó y desaparesqué del jardí, confonentse ab las sombras de la nit.

. . . .

L' endemá, y á l' hora convinguda, ell bevía lo líquit mortal y queya á terra, fret, entre horribles convulsións y mal de ventre, mentres ella s' unía ab lo comte de la Budallera cofoya y satisfeta, no recordantse de 'n Roméu, la ingrata, que de resultas de la beguda aquella va está 'l pobre xicot tres mesos al llit sense morirse.

RAMÓN COLL GORINA.

LO MODELO (per *Apeles Mestres*).

Lo dematí ven babutxas
Rambla amunt y Rambla avall,
y tota la tarde posa
de Sant Pere... ó de Sant Pau.

GENT DE PARIS. (Fullas de álbum per *S. Rossinyol*).

Concurrent al *Chat noir*.

Una griseta.

Una portera.

Pianista de café concert.

DUAS FAULAS.

Lo Riu y la Font.

Lo Riu va dir á la Font
que propet d' ell s' escorría:

«Pobra companyera mía,
per passarte no cal pont
Ets tan insignificant,
que un grapat d'erbas t' amaga,
y 'l remor de l' aura apaga
lo remor que vas alsant.
En cambi ma veu retruny
com tempestat espantosa,
y á ma corrent magestuosa
se l' admira fins de lluny.»

Y la Fonteta respón:

«Orgullós en vá t' admiras,
puig si á ton origen miras
hi trobarás una font.»

La canya.

¡Qué bonica qu' es la canya
ab sas fullas com plomalls!
se mira al rech en que 's banya:
tantas onas, tants miralls

Tant al vent de tramontana,
com de llevant ó lleveig,
la canya respon ufana
y s' inclina á cada oreig.

Y eternament se renovan
tants inconstants moviments.
¡Y quánts sers com ella 's troban
que 's giran á tots los vents!

Joseph Martí y Folguera.

DE LA TERRA Y DE LA GUERRA

(per *J. Lluís Pellicer*).

—¡Ay Caratsus!... ¿Creurías que no t' havía vist desde llavors dels Matinés? ¡Cóm passa 'l temps!

—¡No me 'n parlis! Si una cosa 'm sab gréu, es que ja may més podré tornarla á corre, perque las camas me fan figa.

JOSEFINA.

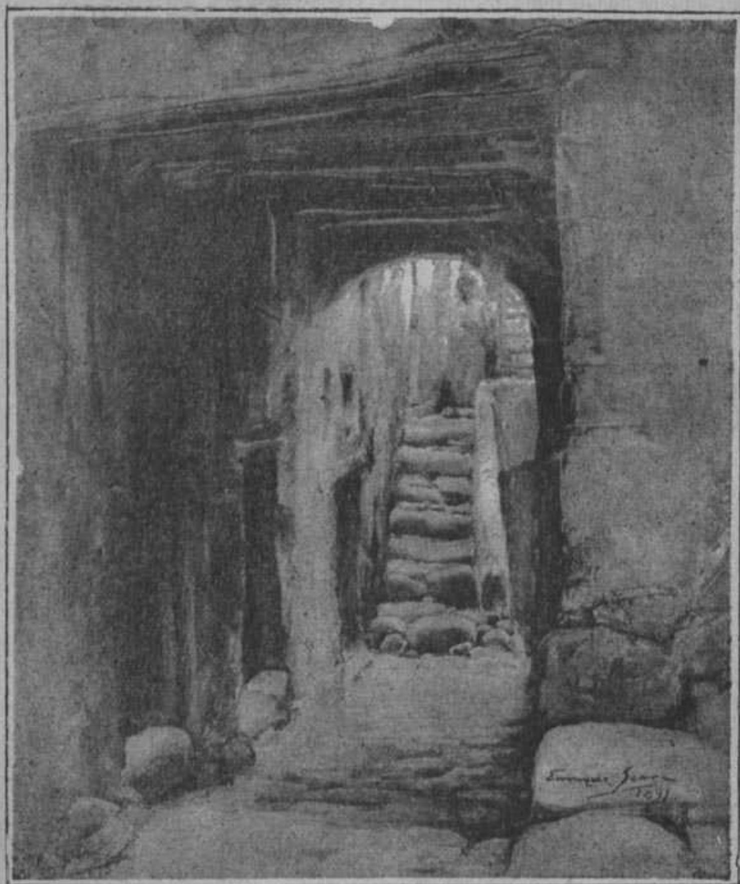
Sonet.

Per donarli un petó la masegava
quan de nit boig d' amor me 'n despedía,
y,—«No 'n vull de petóns, me repetía.
¡Vésten, fuig! ¡Si la tía 's despertava!...»

D' aquest modo l' ingrata 'm despatxava
y del mèu frenesí no 's condolía,
fins que un vespre, entregat á ma follía,
per forsa lo petó als llabis li dava.
La noya, un cop besada, mitj plorava;
després, quan me mirava, s' enrogía,
y al últim somriallera la deixava.
Y altres nits, al anarme'n, exclamava:
—«¡Vina, acóstat! Dorm fort la mèva tía.»
Y 'ls petóns á dotzenas m' aceptava.

A. Rossell.

BOCETO AL OLI (d' *Enrich Serra*).

Apunte de la casa del famós bandoler *Fra Diávolo* (Itri).

MARINA.

Poruga.

Balandreja la barqueta
y á mon amor té espantat,
¿per qué ploras y suspiras,
tant bonica qu' es la mar?
Fes com jo, ¿veus cóm m' hi bresso?
repénjat, dónam la má...
ara si que casi 'm perdo,
fins tinch rodaments de cap.
Zim, zam, zim, zam.
quin bressol, videta méva;
zim, zam, zim, zam,
vina, vina al mèu costat.

—

No desvihis tant la vista,
míram com feyas avants;
¿que 't faig pó? ¿tremolas? ¡y ara!...
tens los ulls humitejants.
Si 'm coneguessis, videta,
no ho farías lo que fas,
ni la mort es prou, m' aymía
per trencarme lo pactat.
Zim, zam, zim, zam,
per un petó sols pantejas;
zim, zam, zim, zam,
¡si un abrás hagués estat!

J. Abril Virgili.

Per la patria. (Busto de *Querol*).

TRENCH D' AUBA.

Quadret.

Quan tocan cinch campanadas
la mare salta del llit,
y deixondintse s' arrenja
y va á cridar á sos fills.

¡Pobrets! Si tranquils reposan
¡bèn clar ho diu sòn respir!
¡Després del jornal d' un día
si n' es de curta la nit!

La mare, ab quín goig se 'ls mira
aclarits pèl llum mesquí,
¡cóm llegeix en los sèus rostres
los somnis que van teixint.

L' un somnía qu' es dissapte
y bocabadat somríu,
pensa l' altre en sas joguinas
y xerroteja dormint!

L' altre posa cara trista
y tè 'ls ulls de plor humits;
recorda un company de feyna
trossejat per un enginy.

¡Cóm li dol de despertarlos!
¡pobrets! ¡Si son tan petits!

LA NOSTRA GENT (per *M. Foix*).

—¡Ay senyor!... ¡A certa edat la vida 'ns envía á passeig!

lo més gran no arriba als dotze
y tè nou anys lo més xich.

Mes al fi la mare 'ls crida.
«Desperteuvos los mèus fills;
es l' hora d' aná' á la feyna,
ja son tocadas las cinch.»

Y 'ls fills á sa veu melosa
hi responen ab sospirs;
la son no 's vol deixar véncer
y 'ls torna á ajaure rendits.

La mare se desespera,
vol y dol, no sab qué dir,
fins que ab llágrimas y besos
un per un va deixondint.

Los fills ploran ab ulls sópits
y ab lo cor bèn adormit,
y mormolan somniosos:
«Mare, ¡ditxosos los richs!»

«No, fills mèus; ¡ditxós lo pobre
bèn honrat, de cor humil!
Dèu lo vol y li obra 'ls brassos
pera acullirlo en son si.»

Lo diner engendra 'l vici
y 'l vagar engendra 'l crim,
y es cada hora aprofitada
un graò del Paradís.»

BONAVENTURA BASSEGODA.

DE LA MÉVA CARTERA.

Una pregunta.

¿Saben qu' es avuy día lo més xocant d' Espanya?

Crech que convindrán ab mí, si 'ls dich que, avuy com avuy, no hi ha res á Espanya més *xocant* que 'ls trens dels ferrocarrils.

—

Confidencias femeninas:

—A mi m' agradan los homes primorosos, bèn educats y sobre tot contemplatíus—deya una rossa.

—No penso com tu—li responía una morena molt viva y ressalada.—A mi que 'm donguin homes d' acció.

—

Lo pare de un xicot molt burro que aprenía música, digué un día al professor del sèu fill:

—Lo mèu ideal consisteix en que 'l mèu fill arribi á tocar lo violí. 'L violí es un instrument que m' arrebata. Ara bè, ab tota franquesa: ¿creu vosté que 'l mèu fill podrá arribá á tocarlo?

Lo professor, convensut fermament de la ineptitut del sèu deixeble; pero no estant, per altra part, gayre disposat á perdre la llissó, digué:

—Si no tè cap desgracia, podrá tocarlo sempre que vulga.

—Oh: ¡ja estich satisfet!—digué 'l pare.

Y 'l professor pensava:

—Si no tè la desgracia de tornarse manco, per tocar lo violí no haurá de fer més qu' estirar la má.

—

En llengua catalana existeixen un sens fí de matrimonis desiguals.

¿Ne volen un? Lo marit es de carn y ossos y la muller de llauna ó altre metall prim ¿Quí es aquest matrimoni? 'L *cafeter* y la *cafetera*?

Un altre. També 'l marit es un sér humá y en cambi la muller es de cuyro. Me refereixo al *carter* y la *cartera*.

Pero 'l matrimoní desigual més estrafalari de tots, es un en que 'l marit es de fusta y la muller de pell de budell. Lo *bufet* y la *bufeta*.

—

Un ateo feya gala de la séva impietat davant de un capellá.

Y aquest li digué:

—Vosté no cregui en res; ja s' ho trobará en l' altra vida.

—¿Qué vol dir?

—Que ja li dirán de missas al infern.

—Home—observá l' ateo molt á temps—si al infern m' ho tenen de dir de missas, espero no 'm negará que al infern ha d' haverhi capellàns.

P. K.

RECORTS DE MONTSERRAT (per *M. Moliné*).

Pelegrinas y pelegrí.—¡Ellas puras, y ell... *puro!*

TRIOLETS.

A Nostra Senyora de las camelias.

Jo 't buscaré al mitj del fanch
pobra animeta cayguda;
seguiré un rastre de sanch.
Jo 't buscaré al mitj del fanch
y arrancaré 'l lliri blanch
de la femta corrompuda.
Jo 't buscaré al mitj del fanch,
pobra animeta cayguda.

—

Jo 't curaré 'l cor malalt
com si fos ta mare morta;
per pudent que sigui 'l mal
jo 't curaré 'l cor malalt,
ab un petó per cordial
y un' abrassada bén forta.
Jo 't curaré 'l cor malalt
com si fos ta mare morta.

—

Jo 't miraré fit á fit
fins que 't vegi avergonyida.
Quan l' alé manqui á ton pit,
jo t miraré fit á fit
com esglaya ton esprit
la impuresa de la vida.
Jo 't miraré fit á fit
fins que 't vegi avergonyida.

—

Jo 't parlaré dolsament
perque 'l pló 't sigui baptisme;
y del empenediment

jo 't parlaré dolsament.
¡Quín goig fer creixe 'l torment
fins qu' arribi al paroxisme!
Jo 't parlaré dolsament
perque 'l pló 't sigui baptisme.

—

Quan te posis á plorar
beuré las llàgrimas tèvas
com salada aygua del mar.
¡Quán te posis á plorar
com no t' he de perdonar
si m' adono que son mévas!
Quan te posis á plorar
beuré las llàgrimas tèvas.

—

Quan los plors s' hagin juntat,
beuré saliva en tos llabis
fins qu' estigui emborratxat.
Quan los plors s' hagin juntat,
per la luxuria lligat
agrahiré tos agravis.
Quan los plors s' hagin juntat
beuré saliva en tos llavis.

—

Quan tu m' hagis bén venut
beuré 'l fel de l' anyoransa:
miserable desvalgut,
quan tu m' hagis bén venut;
y, per sempre, hauré perdut
l' alegría y l' esperansa.
Quan tu m' hagis bén venut
beuré 'l fel de l' anyoronsa,

—

y 't buscaré al mitj del fanch.
pobre animeta cayguda,
deixant un rastre de sanch.
Jo 't buscaré al mitj del fanch;
¡mes ay! qu' aquell lliri blanch
será femta corrompuda,
y 't buscaré al mitj del fanch
pobre animeta cayguda.

J. Miró y Folguera

Caliu. (Dibuix de *J. Juliana*).

SENSUALITAT.

Jo t' he vist, mon amor, nusos los brassos
y 'l cabell esbullat damunt ta espatlla,
somríurem dolsament á flor de llabi
y ab los raigs de tos ulls enlluhernarme;
jo t' he vist aprop mèu, ton alé tebi
confós ab mon alé, com dugas flamas,
y relliscá' he sentit tos ardents besos
per front y boca y galtas.

—

T' he rebregat entre mas mans, ab ira
y ab amor barrejats, com un salvatje
y he sentit botre 'l pols com mall y enclusa
y he tingut temtpacións fins d' ofegarte;
¡mes, ay! que aprés t' he vista petonera
jugant ab mos cabells, boy encisantme,
tot reposant, pera trobar carícias,
mon cap sobre ta falda.

—

T' he vist agonisant, la boca oberta
rodejada d' escuma, cercant ayre,
tos ulls envidriats, oberts, inmobles
y marcidas las rosas de tas galtas;
he sentit lo rogall dins de ta gola
y respirar ton pit com una manxa
y tos ossos cruixir, y he dit al veuret:
¡qué hermosa qu' es encare!

—

La mort ahí extengué sas alas negras
damunt de ton casal, dins d' una caixa
lo tèu cos enrampat, un temps tant flonjo,
ab un rosari als dits va ferhi estada.
Jo 't vaig veure y tocar, mas unglas feras
van clavarse en tas carns com estanallas,
en tant filtrava en mas infladas venas
una fredor extranya.

—

Dos anys, ¡cóm han passat! avuy t' he vista
com te treyan del ninxo y de la caixa;
entre encenalls y roba han eixit ossos;
la testa al caure en terra s' ha esberlada.
Avuy he respirat ton baf de morta
y avuy he comprés bè que no t' aymava;
he cercat ta hermosura en va, una estona,
y he abandonat per sempre ton cadavre.

Jaume Novellas de Molins.

PER PARLAR FÍ.

Entaulan conversa un jove molt primorós en lo parlar y una nena que fa de cusidora.

Després de molta estona de garlar, volent saber ell lo nom de la sèva interlocutora, li diu:

—Dirá vosté que soch una mica tafaner... ¿Quína es la gracia de vosté, aixerida?

Y ella, sense pensars'hi gayre:

—Cusir á la máquina—contesta.

B. Pagu Mir.

LO BON CASSADOR.

MONÓLECH INEDIT.—ILUSTRACIÓ DE RAMÓN CASAS.

La escena representa un camp de verduras y fruiterar.

Lo bon cassador déu ser un home de certa edat, armat de cap á peus, ab escopeta, gavinet y altras eynas de fer mal. Porta sarró, ulleras, bóta, polaynas, sabatas de goma sobre sabatas rossas, cartutxera, guants verts y de tot menos caps de cassa. En una paraula; es un home d' aquells de l' aparador de can Vives.

Se senten grans xiulets á la dreta del escenari cridant un gos, y surt lo cassador corrent, ab l' escopeta á las mans, lo qual veyent al públich diu:

Perdonin. ¿No haurían vist passá un gos primet, jove, pelut y simpátich? ¿No? ¡Vatua la bestiola!

(Se 'n va corrents y desapareix per l' esquerra. Torna á entrá y diu:)

No 'l veig en balcó ni en finestra.

¡Ca! Si m' hi enfundés me faria perdre l' esma. Fumémhi y esperém que perdi 'l rastre. Lo méu gos es aixís, mentres rastreja un cap de cassa ó de virám, sigui cunill, sigui lloro, té un neguit com si portés unas mostassas.

(Se posa la escopeta al coll.)

Ja está descarregada. ¡No tinguin por! Jo no carrego fins al moment de tirar.

'L *Xelín*, qu' es 'l fulano que busco, es cadell anem á dir. *(Enfadat y cridant.)* Es á dir, cadell; no es tan cadell com això; m' ha posat lo dentat fa molt temps y ja fora hora de que posés coneixement.

Jo á la séva edat (perdonant las comparansas) ja tenía poca ó molta reflexió. Es veritat qu' á mi 'm feyan anar dret y jo al *Xelín* l' he mimat; velshiaquí.

Ja veurán y considerin; me l' he vist de petit, y ara perque té 'l brom, ara perque posa 'l caixal del seny, peró no més que 'l caixal; y ara perque fa 'l creixent y trenca la pubertat, sempre á casa ha fet lo qu' ha volgut.

¡Y n' ha fetas!...

La dona un día 'm va dir:—Joseph, si no treus aquesta bestia jova, al *buffet* queda pisa per poch temps.

—Ja 's calmará: tots l' hem feta la joventut.

¡Y qué s' havía de calmar! ¡ha fet més desfilas á casa que no porta 'l ninot de ca'n Clausolles!

Un día s' embolica ab una bánova de ganxet que hi havía deu anys de mans de dona, cavallers, y enredat de peus, com si fos dintre una trema, va rodolar per tot lo pís ab uns crits y uns udols que feya, que 'ls vehins se creyan que teníam foch á casa.

—¿Qué 's figuran? sempre estém ab aquest ball. Tot lo día 'l veurían ab las dents plenas de feltre

Sí, senyors, considerin qu' un vespre que 's va dedicar á rosegar lo bagul de la minyona, 's va empassar una mitja sencera, y ¡que 's pensan lo que vam suhar per tréureli! Tant que vam tenir de escórreli per dintre y estirá 'l fil per la boca, y capdellant, capdellant, ne van sortir dugas trocas. ¡Ja sabé, pantorrillas de minyona!...

A la tal minyona, mirin si la té olorada, qu' una tarde que no tornava, va

sortir ab lo nas á terra ('l gos, s' enten) y la va trobá en lo sarau del carrer de la Canuda.

Res, 'ns ha sortit aixalabrat.

Prou ell té bon fondo y es amable y per qualsevol paraulada sembla que li pujan los colors al mitj del morro, y si té de menjar un ós, valdament sia 'l *bertran*, prou l' amaga per evitarse un sofoco.

Pero aixó no basta; un gos té de ser més *persona*.

Jo aguantava, perque pensava: aixís no poden viure; pero quan no va morí 'l dia de l' estreno del bossal vaig compendre que teníam cadell per la vida.

Encare no 's va sentir l' olfato enconjit en aquella *pajarera*, ¡ah, fills mèus! apreta á corre pèl pis y cops de cap á ne 'ls vidres, qu' alló va sé 'l ball de sant Víctor.

Aquí cauhen los setrills, allá s' esmicola un florero preciós de petxinetas; aquí caych, allí m' aixeco; y cops de morro á n' el piano; en fí, qu' á casa hi va haver un trastorn tan gran, que la dona m' agafá un singlot crónich ..

¡Créguinme á mí, no vulguin cadells á casa!

—Y donchs, ¿per qué n' hi té? 'm dirán.

N' hi tinch perque vaig jugar á la Bolsa.

Sí, senyors; n' hi tinch, no precisament per haver jugat, sino perque vaig ser animal de perdre.

Ja veurán: un servidor, encare que 'm vejin tan armat, soch un home de *sa* casa.

Jo havía dut una videta endressada: matinejava y me 'n anava al traball obligatori. Venía pansas al engrós y fideus á la menuda. Es dir, que tenía un establiment que 'n deyan «El Colmado del tigre real de Bengala».

Quan un día, ¡ay, qué tinch! ¡ay, qué tinch! rés; me vaig entregar á la Bolsa. Aixís m' hi hagués girat un turnell mestre.

De la primera estirada, ab malas accións m' arrencan quatre mil duros.

¡No hi fa res! reprench un altre pape á la baixa, y 'l pillo se m' eleva com la bomba, fins que 'l vaig perdre de vista. De resultas me van descambiá una finca.

M' apuntalo de nou. Entrèm á las Catalunyas. D' allí passém de dret á las Fransas, y un cop al extranger vaig dir:

—Prou, Joseph, ja 'n tens més de trenta d' anys per fer la vida del jugador.

Y 'm vaig plantar.

'M vaig plantar, pero aixó sí, vaig quedar molt quebrantat de salut.

A més d' espatllat de la *caixa*, 'm va quedar aquí dintre de la mèva (*tocantse al pit*) un *rum-rum* com uns catúfuls que 'm bombavan no sé quins nervis que devém tenir per dintre, y tot lo día havía d' anar ab la má al pit com si 'm fessin lo retrato.

'L cap també se 'm va ressentir. Semblava que 'm dés la volta com las ocas.

Cap metje 'm va entendre 'l mal. Los uns me feyan pendre ayguas de las que 's duhen la medicina com aquell peix que 's porta l' oli. Altres, vins de carn y carns de sustancia encongida. Algúns me volían curar á l' engrós, com lo mèu modo de vendre pansas. Altres á la menuda per medi de globulillos. Y fins *un* me volía *apnotisar*. Es dir, adormirme 'l mal per dintre.—No— vaig dir—que dormi fora de casa.

Pero al últim un nebot mèu, aficionat á fer curas, me va dir: «Vosté lo que té es por, ab aixó, compris un gos.»

—¿Qué vols dir?

—Compris un perdiguer, fassi exercicis corporals y distreguis anant á la cassa de tot animal de ploma.

—¡Pero si no sé tirar!

—Aprénguin. Comensí per bestias grossas y vají baixant y afinantse.

—Mira que 'm faré mal ab l' arma.

—Pórtila descarregada, y carréguila aixís que surti la fiera.

—Pero, ¿cóm cassaré, ¡pobre de mí! si só curt de vista de naixensa?

—No tiri fins que li roseguin las pantorrillas.

En fí, no gatejém, convé distreurem; donchs, vinga gos y armas de fer mortandat. Y d' aixó 'm ve aqueix cadell.

En quant á distreurem, vaig comensar l' endemá.

Compro un traje que no hi falta cap pessa ni cap trenzilla, surto al camp á er desgracias, y ja fa sis mesos que 'n faig.

Pero, es un dilsho á vostés, per ara no hi fet cap mort de repent de la clase dels silvestres.

No tiro que no vegi la pessa bèn aturada; m' hi encaro, m' hi poso al *habla*, l' hi examino 'l tarannà; y observo si es bestia de galliner, perque ab això de la viram me 'n he endut molts desenganys.

Mirin, una vegada vaig malmetre un gall dindi de la cuixa; pero va ser sense volguer.

—¡Qué fa! 'm va cridar un pagès.

—No 'm destorbeu, que 'm distrech.

—Distreguis gratantse 'l nas; ¿que no veu que tira á la gent de bè?

—Bè, ¿quánt val aquest subjecte?

—Quatre duros.

—¡Viva! ¿Pero no veyeu qu' es cama trencat?

—Afejeixi 'l ab los mánechs de las ulleras, ¡mata-virams!

En fi, que 'm va costar com si fos farsit y tot.

La de casa li va posar la poma camosa, quatre olivas y aquells quants cascabellitos y 'ns 'l varem menjar fora de temps, com si fossim á Nadal.

Desde llavoras no tiro que no veji ab á quí tracto. Respecto la vida de cogullada per munt. Y ab tot y això tinch rahóns á cada marge.

—¡Ep! Senyor del gos,—me cridá un menestral mentres me distreya,—que m' aixafa la cullita.

—¿Ahónt es que no la veig?

—A sota terra.

—¡Bomba! ¿Y qué hi fa aquí colgada?

—Espera que s' hi passejin ganduls com vosté.

—Calleu—li vaig dir—Pilatos, que vaig armat y faría una desgracia.

—¡Y qué ha de fer, sant cristiá, si s' enclouría 'ls dits ab lo gatillo! ¿Que no ho veu que pendrá mal ab aquesta requincalla? Vaji, vaji á la vinya del costat á menjar algún picapoll y deixi 'l llegum pèls postres.

Si arribo á dur carregat, ¡ah! lo qu' es aquell no s' escapa. Me 'l penjo al sarró lligat per las quatre camas. Pot ser al últim me l' haguera vist guarnit.

Perque mirin qu' es prou: desde 'l dia del gall dindi, no hi he pogut portar més que pollastre rostit y encare mort de la dona. Jo si qu' en lo sarró hi podría posar «Vedado».

L' únich que mato es lo temps.

Per tal motiu m' han tret 'l bon cassador, perque per això de matá se 'n tè de venir de mena.

Jo, crèguinme, vinch de l' hort, vinch d' allá ahont vulguin, pero de mena no 'n vinch.

No, senyors, no hi puch fer més, he nascut home de bè.

Devegadas ja m' ho dich sota d' un pi. ¿Qué has fet, Joseph? ¿Per qué tens de veuret embardissat com un merlot en terreno de secá, esbravante ab lo bestiá ignocent? ¿Quín dret tens per donar sustos y encarar l' arma á las bestiolas prudentas que pasturan? ¡Retírat, espatlla nius, Recaredo, Carlo-malo!... ¡qué 'n saben ellas del tinglado de la bolsa!

¡Ah, la bolsa! ¡Aquell cubell! Los *caparrichos* d' aquell paper que tens

mals papers fan fé, aixó es lo que m' ha ficat á dintre d' aquest vestit y m' ha dut gossos á casa.

Antes de veure si trobo 'l que la sort m' ha destinat, tinch de donárloshi un consell.

Créguinmé á mi. No estiguin per jochs de bolsa si no volen tenir cadells, y no tinguin cadells si no volen tenir mals jochs.

(En aquest moment passa 'l gos, y 'l cassador, correntli darrera, desapareix.)

SANTIAGO RUSSINYOL.

FATIGADA. (Quadro al oli de *Francisco Masriera*).

LA ESPANYOLA INFANTERIA (per *Lagarde*).

Corneta d' ordres.

Cassador.

VELL Y BOIG.

A cent anys, coteta verda.

(Accèssit del Certámen de Palamós, de enguany.)

Si hi anat al tèu darrera
días, mesos y anys y panys,
si cusit á tas faldillas
m' hi deixat perdre 'ls companys.
Si per pagá 'ls sacrificis
qu' ha fet per tu lo mèu cor,
ara, ingrata, 'm carbassejas
y 't burlas del mèu amor,
s' ha acabat.
No vull fé 'ls papers de l' auca,
de festeigs ja estich cansat.
¿M' has entés?
Vull dirte que ab mi no hi pensis.
¡Búscat un altre promés!

—

Es vritat que jo ja porto
més de cinquanta anys damunt
y á las noyas jovensanas
vos plauhen més de vintiun;
pro això no es motíu, minyona,
per moure aquell esbalot,
quan l' altre día vas dirme:
—Ahónt s' es vist aquest vellot.
S' ha acabat:
no vull qu' altre cop m' insultis
dihent lo que no es vritat.
¿M' has entés?
Ets massa llarga de llengua
y ab mi, creu, no hi pensis més.

—

Francament, com tu, á la vila
altra noya no hi trobat,
tan escayenta y xamosa
y ab color tan sonrosat.
Mes en cambi ta guapesa
t' ha fet pendre massa orgull.
¡Despreciarme á mi! ¡Qué cosa!
¡Fins crech que te 'n falta un bull!
S' ha acabat.
Donas com tu no 'm convenen.
¡No 'm convenen, la vritat!
¿M' has entés?
¡Vull dir que per muller mèva
no m' acabas de fé 'l pes!

—

Hi sapigut que fas corre
que jo soch un vell xacrós
y que hi perdut lo senderi
darrera tèu fente l' os.
Dius que 'm tremo'an las camas,

que 'm queixo de tot arréu,
que hi perdut la dentadura
y fins lo seny... ¡Llamp de neu!
S' ha acabat:
ara soch jo qui s' enfada:
¡¡a sentirás quin ruixat!
¿M' has entés?
A mi toca bescantarte,
ja veurém qui podrá més.

—

Ets minyona finestrera,
t' agrada mo't presumí
y 't passas las horas mortas
tot xerrant per 'qui y per 'llí.
Ets bonica, pro t' ho pensas;
tens massa tirada als balls,
sempre suspiras y semblas
la senyora escarafalls.
S' ha acabat.
¿Qué te 'n sembla d' aquest qüento?
¿qué 't sembla com t' hi deixat?
¿Ho has entés?
Si 'ls minyóns te coneguessin
no 't casarías may més.

—

¿Y encare rius?... ¡Poca pena!
¡Si no fos pèl cop de tos
que 'm sento pujá, 't diría
quántas y quántas fan dos!
Pro ja que carbassa 'm donas,
com si no me 'n des ningú.
¿no 't vols casá ab mí? Donchs bueno,
tampoch me vull casá ab tu.
S' ha acabat.
Si tingués las camas fortas
ja t' hauría escarmentat.
¿M' has entés?
Vull dí qu' encare m' estimo
y que ab mí... ¡¡no hi pensis més!!

M. Riusec.

[illegible] BELLA NATURA.

Al jove escriptor y amich
Rossendo Pons.

Al peu d' una gran montanya
cuberta d' herbas en flor
de bell y variat color,
una casa sos peus banya
en un riu murmurador.

La casa es blanca talment
com bolva de neu cayguda:
en sa teulada, cabuda
hi troba sens cap torment
tota aucelleta perduda.

Lo riu que volta jugant
caseta y bosch fent lo plaga,
ab son remor que embriaga
darrera un turó gegant
á la fi 's pert ó s' amaga.

No hi falta may ni 'l pagés
sens fer cas de sas suhós,
cavant en l' horta afanyós;
ni de bèns remat extès
guardat per baylet joyós.

En las voretas del riu,
l' enramada hi creix ufana;
y de tal modo engalana
tot son entorn, que somríu
fins la floreta boscana.

Móstras lo cel constantment
brillós y pur com mirall.
No 's veu de núvol borrall,
sentne son blau transparent
com bóveda de cristall.

DE LA TERRA ANDALUSA

(per *E. Florido*).

Font en lo passeig de Réding (Málaga).

Respira tot benestar,
pau octaviana, alegría;
d' un cap á l' altre del día,
cap mal fat dòn malestar,
ni res passa ni cambía.

. . . .

Tal es, sens gens de invenció,
ni pecar d' exagerat,
ni un detall deixá olvidat,
un país... del menjadó
del piset qu' ara he llogat.

LLUIS MILLÀ.

AGNA-MARÍA.

FRAGMENT D' UNA NOVELA INÈDITA.—*(Ilustració de J. Cabrinety.)*

Eran las tres de la tarde, l' hora d' entrada á la costura ó colegi elemental de noyas, situat al primer pis del antich edifici de sant Roch. Un sol de maig rialler daurava tota la vila de Valls, pipellejava per las fullas dels arbres del Patí, encáre mulladas del xáfech del mitjdía, y comensava á fer entressuhar las rojas caronas de las nenas que, de tots cantóns, venían cap á costura. Com l' hora ja havía tocat y després d' un cop sech de regle se sentía als alumnes de l' escola de noys cantar ab veu nassal l' oració d' entrada, las més de las nenas corrían, algunas agafantse á las faldillas d' altras, los mocadors volánt ab las riallas y 'ls xiscles, cayent aquí un llibre, allá una bossa de

mitja, més enllá un capdell ab l' agulla de *crochet*. D' altras, més cansoneras atravessavan la plassa del Patí poch á poch, ajuntantse, mirant estampetas, rihent y parlant á piulets com los entremaliats pardals que damunt de llurs caps voleyavan. Pero la més triganera de totas era Agna-María, l' endolada filla del metje Puig, que pujava del carrer de la Cort á l' esquerra d' una minyona, á qui anava festejant l' assistent del comandant d' armas.

Agna-María, sempre neguitosa per arribar dejorn á costura, anava aquella tarde molt distreta y pensivola. Son pare li havía dit qu' arribaría á las set sa tía Neus, y la nena somiava ab la nina que de segur li portava aquella tía. ¡Carat! ¡carat! ¡y quina sort! Si es grossa, la vestiré de dida y portará á bras ó la més petita, la que batejarém diumenje ab la Merceneta, la Montserrat, la Filomena, la Catarineta; ab totas las que vindrán á casa! Aixís tindré... una, duas, tres, quatre, cinch, sis ninas. L' una fará de llevadora, de senyora Tuyas; l' altra de padrina, y duas de companyonas Guarniré 'l saloret y 'ls hi darém refresch. L'avors entrará la dida ab un mocador blanch al cap, grossa. . botaruda... ¡y fará exclamacións y dirá bestiesas, y nosaltres ríu que ríu!...—Y donchs, dida, ¿qué no ha dut lo didet?—No, senyora, 'l tinch á fira.—¿A fira?—Sí, senyora, es á comprar un ruch.

—¡Ja, ja, ja!

Y Agna-María anava muda, cega y sorda, acostantse acostantse á costura, sens adonarse de las amiguetas de las estampas, que l' atalayavan, sens sentir la rialla grossa ab que la minyona reculiía las enternidoras flors que li tirava 'l galant. Allá lluny se sentía encare l' acompassada y nassosa oració dels noys, y fora d' un soroll sumort com ruixím que s' escapava d' una quadra de talers, dels piulets de

pardals y riallas infantívolas, res turbava la quietut de la plassa del Pati, ensopida com tot lo poble per las primeras calors del any.

Pel tendre magí de nou anys d' Agna-María passá llavors com un núvol negre. Havia la noya alsat lo cap, y sos ulls se sentiren ferits per la esplendent claror d' aquell cel desvaporat, ras y blau com setí Per una antitessis de sentiment molt freqüent en ella, Agna-María recordá á sa mare, morta feya quinze dias, y li sapigué á sarcasme aquella alegría de la naturalesa.

—Ramona, no fem tart. Corrém—exclamá, tornant á la realitat pel dolor.

La Ramona ni la sentí. Mes las noyas de las estampas li havían eixit al pas y se li atansaren.

—¡Agna-María! ¡Agna-María! Ja son més de las tres. Donya Roseta 'ns castigará .. ¿Corrém?

—¿Fem la cadena?—digué la Sió Grau, la més diable.

Y, vullas que no, s' encadenaren totas en barreja democrática de barretets y mocadors al cap, y piulant y rihent comensaren á corre darrera del capdanser.

Mes, de sopte, un esglay tremendo esgraná la cadena. Com vol de pardals que veuhen entrar lo pagès á l' era fugiren per tots cantóns. Sols Agna-María quedá plantada al mitj del pas, inmóvil, los ulls oberts, sens pestanyejar, presa d' inexplicable encís. Y 'l motíu d' esglay de las demés era serio y Agna-María 'l veya, lo contemplava fit á fit, pero sens respirar, encisada, atreta sens voler per l' hermosura del espectacle. Era un hermós cavall, que venía del cantó dels Caputxins, escapat y fugitíu, renillant de goig, las prisadas crins en l' ayre, l' hermosa cúa escombrant lo carrer cada cop que s' aixecava colossal sobre las espurnantas potas. Y 'l cavall, esbojarrat, á salts de moltó y á corregudas, avansava rabent y dreturer cap á Agna-María, mentres aquesta seguía clavada en son lloch, sense sentir los xiscles de las escampadas amigas, los crits y avisos de la gent de las portas, ni 'ls ays esgarrifosos de la Ramona que no sabía cóm salvarla. Sis passas més de la desenfrenada bestia y la desgracia era segura

—¡Nena! ¡nena! ¡Agna-María! ¡fuig d' aquí, per Dèu, fuig d' aquí!

Agna-María no sentía á ningú. Quatre passas més, tres passas més y morta.

Pero Agna-María sentí una estenalla de ferro en son bras: com llensada per una exhalació se trobá á l' acera y vegé á son mateix salvador, al assistent, aferrat als nassos del poderós cavall, parantlo, subjectantlo, arribantlo á abatre, molt avants qu' allí arribessen sos perseguidors.

Tothom exhalá un suspir de desfogament. Tothom enrondá á la noya plè d' ansietat.

—¡Jesús, María Santíssima! ¿Qué no ho veyas? Pero ¿per qué feyas alló, nena?

Y Agna-María, encare fita en lo cavall, no responía á ningú, pero interiorment exclamava: ¡qu' hermós! ¡qu' hermós!

Tenía Agna-María en aquell moment una extranya exaltació en lo rostre, las cellas altas, l' ull esbarriat, lo nas aixamplat, lo cabell tibant y 'ls llabis oprimits com una accidentada. No sentía, no cessava d' exclamar interiorment: ¡qu' hermós! ¡qué bonich! ¡qu' hermós!

Un moment després, tremolosa de cap á peus, trencava 'l plor. ¿Per qué? Ni ella ho sabía.

Y plorant y empassantse las llágrimas, entrá á costura per' aguantar un llarch sermó de la mestra, sens saber per qué ni arribarlo á entendre.

L' endemá 's quedava al llit, hont permanesqué prop d' un mes presa d' atachs de nervis y alucinacións espantosas.

NARCÍS OLLER.

A UNA VÍCTIMA DE LA «PIGOTA.»

Quan no tenía sots la fesom'a
y anavas á paseig molt salamera,
los joves que 't seguían al darrera
tots deyan:—«Ab molt goig m' hi casar'a.»

Si l' un, qu' erats hermosa repetía
ton garbo comparant ab la palmera,
á un altre ta carona 'l commovía
bonica com las flors de primavera.

Mes ¡ay! tot ha cambiat; de ta hermosura
que brillejava avans com l' astre rey,
sols queda un munt de carn sense figura;

que si érats un mayol de molt servey
per qui t' hagués lograt no sent grabada,
avuy... ets una vinya apedregada.

F. DE P. JUANICO.

QUADRET.

Dintre la cambra ahont un dia
vejé 'l primer raig de sol,
ajegut en un bressol
està un nin á la agonía.

Prop del bressol á tot' hora,
ab lo cap caygut al pit,
y mirantlo fit á fit,
la sèva mareta plora.

Lo nin, revifantse encare,
obra sos ulls entelats,
mou sos llabis ja morats,
la besa y suspira: —¡Mare!

Tors lo coll com la poncella
que 'l vent trenca, y al morí',
tè 'l capet sobre 'l coixí,
boy girat de cara á n' ella.

. . . .

L' han posat las mans juntetas
com pregant, damunt del pit;
blanch, bèn blanch tot lo vestit,
y 'ls peus sense sabatetas.

Tè los sèus llabis encare
entreoberts, com si enviés,
allunyantse, 'l darrer bés
donant l' adèu á sa mare.

La carona groga y fina
se veu al través d' un vel:
sembla ja en camí del cel,
embolcallat de boyrina.

VÍCTOR BROSSA Y SANGERMÁN.

UNA ELEGANT (per *C. Pellicer*).

Li diuhen equivocadament reyna de la moda, quan en realitat més que reyna n' es súbdita.

DE UN ALBUM D' ESTUDIS.

Caperussa de caball.— Dibuix inédit de *Mariano Fortuny*).

PUNT DE MIRA.

¿Han perdut may l' esma anant per algun siti que 'ls es poch conegut? En los carrers del Ensanxe, tan iguals y monótonos, solen pèrdrela molt sovint, sobre tot las personas vingudas de fora.

A la senyora de un amich mèu que viu en un dels xanflàns del carrer de Valencia y la Rambla de Catalunya, li havía arribat una minyona de montanya, y á fi de orientarla bè li va dir desde 'l balcó:

—Miri, Carme: com las plassetas del Ensanxe, poch més ó menos son totas iguals, per trobar la de aquí casa, fixis ab l' estatua de 'n Clavé. ¿Veu? L' escala de casa es al davant mateix de l' estatua.

—¿Vol dir aqueix sant vestit de senyor?

—Lo mateix.

—Está molt bè.

***

Un ratet desprès, l' enviavan á una vaquería de aquells encontorns á buscar la llet.

Ab tot y ser la vaquería allá mateix, feya més de mitj' hora que la criada havía sortit y no tornava.

La senyora, inquieta, sortí al balcó y te me la vejé anant y venint dels xanflans á la estátua y de la estátua als xanflans, ab pas incert y cara embobada.

Se decidí á cridarla, y la minyona hi aná correns, donant mostras de una gran alegría.

—Pero, dona de Dèu ¿qué feya?—li digué.

A lo qual respongué la criada:

—¡Creuria, senyoreta, qué m' havía perdut?

—Y donchs ¿que no s' ha fixat ab la estátua?

—Prou que m' hi he atalayat; pero 'm sembla que mentres hi sigut á buscar la llet, aquest sant vestit de senyor déu haverse girat d' esquena.

P. DEL O.

GUSPIRAS.

¿Ja estás arrepentida?
¡Quántas com tu n' he vist
que abrassan l' alta Lley de Jesucrist
quan las ha *jubilat* la mala vida!

—

En amor, nena hermosa,
tota vritat resulta empalagosa.

—

Un sabi escrigué un llibre
sobre la dona,
y en l' últim full hi havía
aquesta nota:
«Tingueuho entés:
per ella tot s' alcansa;
ab ella... res.»

E. MARTÍ GIOL.

BUSTO ESCULTÓRICH (de *E. Arnau*).

L' edat més ditxosa.

UN LLADRE MANYACH.

Recordo qu' era criatura,
puig tan sols sis anys tenía,
y ab uns mèus oncles vivía
que 'm volían ab ternura.
Ell era vell; era un home
que tenía molt bon cor;
pero gastava un humor
que may estava de broma.
Ella al revés; era hermosa,
jove, fina y agradable;
com un ángel, adorable,
y fresca com una rosa.

La habitació era molt gran
y ocupada de manera
qu' ella vivía al darrera
y l' oncle estava al davant;
y com jo tenía pó'
de passar tot sol la nit,
me varen posar lo llit
arrimadet á un recó
del quarto del oncle mèu,
y estant així ab companyía,
ab tranquilitat dormía
veyentme apropet del sèu.

Una nit que jo somiava
lo que pot somiar un nen,
me desperto de repent
als crits què 'l oncle donava:
—¿Qu' es aixó?—li vaig dir jo
mitj despert mitj adormit.
—Un lladre que aquesta nit
ha entrat aquí—va dí' ab pó';
y ab la candela á la ma
y en l' altra una arma de foch,
sense deixar ni un sol lloch
la casa va registrá'.
Jo qu' estar sol no volía,
saltant depressa del llit
vaig anarmen tot seguit
cap al quarto de la tía.
Y al entrar, ¿qué veig? ¡Horror!
lo lladre allí dins estava,
y la tía l' abrassava
fentli promesas d' amor.
Al veure la porta oberta
ella va llensá un gran crit,
exclamant:—¡Lo mèu marit!
pobre de mí, descuberta;
y jo, al mirá' un home allí
al oncle anava á cridá,
quan la tía per la má
m' agafa, y aixís 'm va dí':
—Si te 'n vas á contá al tío
lo que aquí has presenciat,
serás un desgraciat
perque al hospici t' envío;
per lo tant, vésten al llit
y digas que no has vist res;
penso que m' haurás entés
¿no es aixís? Donchs bona nit.
. . . .
Sense 'l lladre haver trobat
l' oncle á la fi se dormía;
lo lladre y la mèva tía
estavan *sens novetat*.
Y jo, entre mil confusións,
sense pogué endavinar
per qué 'l lladre 's va amagar
y ella li feya petóns.

L. C. Callicó.

Tipos de l' horta de Valencia. (Fotografía d' *Esplugas*).

LLETRAS.

—¿Quína es la lletra més complascent?
—La B perque á tot diu *bé*.

—¿Quína es la més peresosa?
—La Y perque sempre estira 'ls brassos.

—¿Y la més devota?
—La X perque té la forma de crèu.

—¿Y la més humil?
—La Z, perque sempre está agenollada.

—¿Y la més aristocrática?
—La D.

—¿Y la que may pot anarse'n?
—La V perque sempre vé.

—¿Y la més embustera?
—La T perque may dóna res.

—¿Y la més balladora?
—La J.

—¿Y la més pobra?
—La U, perque may arriba á dos.

—¿Y la que sempre s' equivoca?
—La R, perque sempre s' *erra*.

Fulla d' álbum (per *A. Riquer*).

LA RASSA INGRATA.

Penedit Dèu de haver á Adám y Eva
pera sempre expulsat del paradís,
y d' havé enviat aprés
lo Diluvi per cástich de sos fills,

en las entranyas de la Verge Mare
de son álit mateix, hi formá un nin,
perque ab mort afrentosa
la rassa de Caín ne redimís.

Un cop ja consumat lo sacrifici,
Dèu esperá son fruyt; mes véjé trist
de nou en lluyta fera
trossejarse germans, pares y fills!

Y horroritzat d' haver creat un mons[tre,
tancá del cel las portas de improvís,
deixant la rassa ingrata
que 's fés á lo sèu gust virtuts y crims.

A. Llimoner.

DESPEDIDA.

Sonet.

Al arribar lo terme de ta vida
me sento no sé qué que al cor se 'm [clava;
ferida es ¡ay! que un gran dolor esbrava
al veure ta hermosura consumida.

Per tal motiu tinch l' ánima entristida
y al recordar ta gracia, d' ella esclava,
vull darte per l' amor que 't consagrava
la postrimera, eterna despedida.

Perduts lo tèu carinyo y ta dolsura
ofegada del tot veuré ma ditxa
recordant ta figura tan galana;

y sempre pensaré plé de amargura,
que ha estat la tèva pérdua ma desditxa.
¡Adèu... adèu .. cigarro de la Habana!

J. Alamaliv.

RATLLAS CURTAS.

¿Sabs per qué no 't torno 'ls quartos
que 'm vas deixar ja fa temps?
Perque favors com aquestos
no 's poden pagá' ab diners.

Arnau.

FAULA.

Quatre amichs hi ha en un café:
dos poetas criticant,
y dos músichs escoltant
la conversa que 's sosté.
—¿Qué t' han semblat las poesías
que *fulano* ha publicat?
—¿Qué vols que m' hajin semblat?
Un llibre de tonterías.
—¿Y aquell terrible dramón
que varen estrená ahí?
—Lo públich s' hi va dormí':
es pitjor que 'ls de l' Odeón.
—¿Y la lletra d' aquells coros
que diumenje 's van cantar?
—No me 'n parlis: vam xiular
més que á la Plassa de Toros.—
Y mentres aquest judici
fan, los músichs van dihent:
Per trobarho tot dolent,
ningu com los del ofici.

J. Garriga y Lliró.

TOT HI VA (per *J. Carmen*).

¡Alsa, llop!...

APRENENTS DE BISBE (per *Pando*).

Si avuy servint á la Iglesia
únicament fan encéns,
á veure si un' altre día,
podrán dir:—¡Fumém, fumém

DEL MÉU ÁLBUM.

Quan va dir que no 'm volía
ni un mot li vaig contestar.
Los juraments d' altre día,
sas llágrimas d' agonía,
tot, al cor ho vaig tancar.

Y sa imatge venerada
vaig posar damunt del pit,
perque ningú hi fes entrada,
com en la porta clavada
de la casa abandonada
que 'l llamp del cel ha partit.

Ángel Guimerá.

SEPARACIÓ.

M' he separat dels méus pares,
m' he separat dels germáns,
m' he separat de la dona,
m' he separat dels companys,
m' he separat dels meus fills,
m' he separat del traball,
m' he separat del partit,
m' he separat dels caixals,
y fins hasta de la mort
me vaig poder separar
al separarme dels tifus.
De tot jo m' he separat.
Mes lo qu' es de la pobresa
no me 'n puch separar may.

Joseph O. Molgosa.

GENT DE CASA (per *M. Moliné*).

La tía Pona.

UN DOCUMENT HISTÓRICH.

Amich Roca: ¿Dius que vols original y que no hi fa res que sía un document históricih? Donchs pren lo que t' envío, que d' original ho es. Pots titularlo:

UNA CARTA D' EN PERE DEL PUNYALET.

«Lo Rey Darago.—Com nos haiam ordonat que lo parays que fem obrar al castell nostre de Perpenya sie pintat et figurat de diverses istories et altres pintures Per ço volem e a vos e a cascu de vos dehim et manam quens certifiquets si en la ciutat de Barchinona ha bons ne sofficiens pintors qui les dites pintures fessen bones et fort belles axi que les sues mans no affolassen la obra del parais E encara que porien costar les dites pintures et quin preu o salari los dits pintors ne volrrian aver la qual certifficacio hauda trametets aquella tantost per vostres letres a la Regina companyona nostra molt cara per tal que ella pusca mils en aço proveyr.—Dada en Villafrancha de Penedes sots lo nostre segell secret a. v. dies de Març anno a navitate Domini M.º CCC. l.º vj.º»

Aquesta carta fou dirigida á Berenguer de Relat, tresorer de la reina y á Bernat Dezcoll del ofici de Racional. Es una de las mil probas que podrían donarse de l' afició d' aquell home extraordinari á las bellas arts.

Si algú vol llegirla original, la trobará á l' Arxiu de la Corona d' Aragó, Registre 1,155, fol. 16.

Una bona encaixada de má.

J. Coroleu.

A L' AMOR PERDUT.

Sonet.

La vida de mon cor fores un día
alsantme fins al cel ab t' alé pura,
y n' omplía mòn pit dolsa ventura
al contemplarte fiel, ¡oh dolsa aymía!

Per ángel de ma guarda jo 't tenía
entre somnis, al veure ta figura,
y jamay vaig pensar que ta hermosura
pogués envenenar á ma alegría.

Avuy la realitat contemplo, y miro
lo falsa que es al mon d' amor la gloria,
y malehint mon fat ploro y suspiro.

Al recordar ma trista vera historia,
que renegui del mon ja no m' admiro .
qui tinga un amor mort en sa memoria.

Joseph Aladern.

QUADRET.

Al cementiri del vilatje
¡qué 'n fa de temps que no hi he estat!
L' última volta que vaig serhi
era un cap-vespre de Totsants.

L' ermitá vell, que fa anys que colga,
resava al Cristo de la Sanch;
tothom á chor li responía
reullant la porta del fossar.

Finá 'l rosari y 'ls parenostres...
los llums s' anaren apagant...
no més la llantia de las ánimas
tota la nit hi va cremar.

Y aprés sortirem de l' ermita
y 'ns entornarem cap al Mas,
al toch de morts de la campana,
á l' ombra trista de las valls.

F. Bartrina.

ERRADA.—Pág. 147, ratlla 7, hont diu *ignorants*, llegéixis *ignorats*.

SEMPRE
SEMPRE
AVANT
AVANT